

موزیہ ہمایون

مسکوکات قدیمہ ہمایون

مؤذنه سنايون

مسكوكات اسلاميه قسمندن

مستكبات تركانيه قشايون

بنی ارتق، بنی زنگی، فروع اتابکيه، ملوک ابویه میافارقین

۱۸

اسماعيل غالب

معارف عمومیه نظارت جلیله سنک امریله طبع ونشر اولمیشدر.

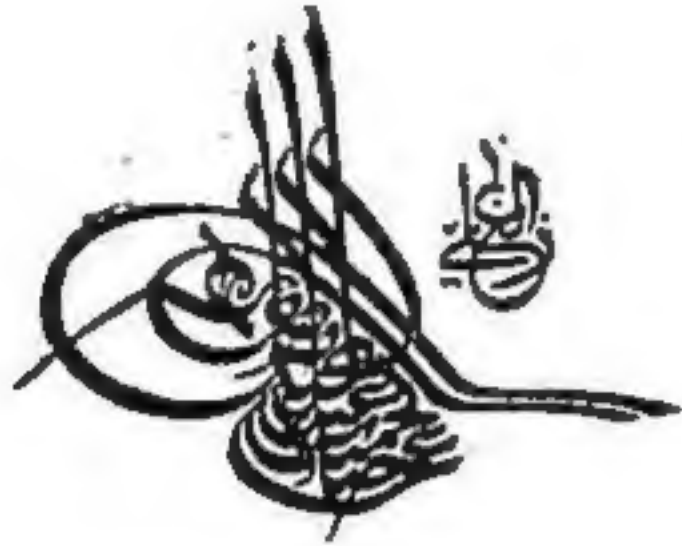
قسطنطینه

مهران مطبعه سی — باب عالی جاده سنده نومرو ۷

۱۳۱۱

فرانزجه نسخه سی دخی آبروجه طبع وتمثیل قلمشدر

Süleymaniye U. Kütüphanesi	
Kismi	Zühû Bey
Yeni Kağıt	
Eski Kağıt No	319 / 1

هر درلو ترقیاته سهولتبخش اولان عصر محاسن پیرای حضرت
خلافتیناهی ایجابات منافع غایتندن اوله رق موزة هایونده موضوع موقع
تشهر اولان نفائس آثار عتیقه نك انواعه وعائد اولدقلری ادوار واقوامه
کوره صره سیله قتالوقلر ترتیبی اداره عاجزیمجه قرارلشدیریلهرق اخیراً
لجود ومقابر عتیقه یه مخصوص برقتالوق تنظیم ونشر اولمش ایدی .
موزة هایونده اوتهدنبرو مسلم وغیرمسلم اقوام قدیمیه عائد خلی
مسکوکات جمع وادخار اولنوب شمدی یه قدر هر نصلسه بونلرک بر صورت
متظمه ده تصنیفه تشبث اولنه ماش و آرو آرو قولکسیونلر ترتیبیه
باشلوجه بر مسکوکات قینه سی احداث ایدیلهماش ایدی . و بویوزدن
بونلرک تدقیق ومطالعه سندن منتظر اولان استفاده عظیمه دخی مفقود
حکمنده قالمده ایدی . بکوره سایه انتظاموایه حضرت ولی نعمت بیتمده
مسکوکات عتیقه مذکوره نك منسوب اولدقلری دور تاریخی وتعلق
ایلدکلری اقوام وحکومات وخاندان حکمرانی اعتباریه صنوف متعدده یه
تفریق وبرانتظام اساسی ایله ترتیب وتقسیم اوله رق قتالوقلرینک تنظیم
ونشری دخی تحت قراره النمشدر .
بیان وایضاحدن مستغنی اولدینی اوزره تاریخک فنون متفرعه سی
میاننه داخل اولان فن مسکوکاتک برچوق جهتلرله تواریح قدیمیه

خدمت و معاوتی واردر. بین المؤرخین تردد و اختلافی موجب مسائل و مباحثك فصل و حلقه و سكوت ايله كچشدیرلش بعض نقاط مظلمه نك تعمیق و تنویرینه و مشکوک و یا مبهم براقیلان ازمان و سنینك صورت قطعیه ده تعین و تحقیقه و الحاصل بوکی برچوق حقایق و دقایق تاریخیه نك اظهار و اشاعه سه مدار کلیسی اولدینی جهسته تاریخك دائماً فن مسکو- کاته عرض افتقار و احتیاج ایتسی ضروری و مجبوریدر.

مسکوکات عتیقه فنی تاریخ قدر اقسام متعدده و ادوار مختلفیه آرلایغندن بوکا متعلق نشر اولنان قتلوقلرك دخی صورت ترتیب جهته و اساس موضوعلری اعتباریله یکدیگرندن تخلف ایلمیسی طبعیدر. بناءً علیه مسکوکات قتلوقلری عمومیت و یا خصوصیت اوزره تنظیم اولندینی کی مفصل و یاخود مختصر اوله رق ترتیب اولنور. مفصل اولنر قتلوغك عائد اولدینی مسکوکات حقدده معلومات تاریخیه و ایضا- حات لازمه فنییه متضمن اولور. مختصر اولنر ایسه محتوی اولدینی مسکوکاتی یالکز دفتر شکلنده جنس و مقداریله ارائه ایدر.

موزه هایونجه اولا مسکوکات قدیمه اسلامیه نك تصنیف و ترتیندن باشلانهرق قتلوقلری ایچون برنجی صورت ترتیبك اختیاری تسبب قلمشدر. مسکوکات قدیمه نك تصنیف و ترتیبی مسئله سی مشکل و فن مسکوکاته وقوف و معلومات تامیه متوقف اولوب مقدملری صبحی پاشا مرحوم طرفندن مسکوکات اسلامیه قسندن خلفای امویه و عباسیه عائد اولنلرینك برمقداری قرائت و تقریق اولنمش ایسه ده آنلرده مرور زمان ايله ایوم طاغینق برحاله کیرمش اولدینندن موزه هایون اداره سنجه شمیدیکی حالدده مسکوکات اسلامیه ایچون اوفه انتسابی بولنان برادریم غالب بکک معاوتنه مراجعت اولنمش و کندوسی مجرد ولی نعمت بیمنتز شوکتلو پادشاهمز اقدمز حضرتلرینك تشویقات جلیله عالم پسندانهرینه مقارنت سایه سنده کوندن کونه اکتساب وسع و کمال ایدن موزه هایون ایچون

بو یولده بر خدمتی مع الافتخار قبول ايله مسکوکات ترکمانیه قتلوغنی ترتیب و تحریر ایتسیله موزه هایونجه برنجی دفعه اوله رق نشر اولنمشدر. اشبو قتلوغك محتوی اولدینی مسکوکات ارتقیه و اتابکیه و سائر نك بر قسم جزئیسی ذاتاً موزه هایونك موجودندن اولدینی حالدده اخیراً الی پارچه یه قدر باقر ايله بر عدد التون دیار بکرده مقیم اولوب موزه هایونه بعض آثار عتیقه اهداسی کی خدمات مفتخرده بولنان دباغ زاده عزتلو ناطق افندی طرفندن کوندیرلش و برادریم دخی اشبو قولکسیونك حصول مکملیتی نیت خالصه سیله ایکی عدد التون و بوراده موجود بالجمله کوشلر ايله یتش قدر باقردن مرکب بولنان خصوصی قولکسیونتی موزه هایونه ترک و تبرع ایلمش و برقاج قطعه نادر باقر سکه لری دخی مسکوکات اسلامیه فنی متوغللرندن طوب طاشی رشیده عسکریه سی مدیری رفعتلو علی افندی اهدا ایتش اولدیلرندن کرك اشبو قتلوغك امر تألیفنده کی مساعینه اهدای مسکوکات کی انضمام ایدن همتندن طولانی کنیدیسه و کرك مومی الیه ناطق و علی افندیلرك کذلك اهدای مسکوکات خصو- صنده کی هممات مبروره لرینه موزه هایون نامه بیان تشکر ایدیلور.

بمنه تعالی سایه قدر توایه حضرت (عبدالحمید خان) غازیده ایوم موجود بولنان و بعدما جمع و تدارک ایدیلرک اولان آثار مسکوکه نك جمله سی و بالخاصه مسکوکات اسلامیه قسمی زمان قلیله تصنیف و ترتیب اوله رق مسکوکات قدیمه دائره سنك اوروپا مسکوکات قینه لرینك الك مکمللرینه معادل و بلکه فائق اوله جق بر درجه یه ایصاله موفق اوله جقنی امید ايله متحتم ذمت عبودیت و صداقت اولان دعای بالخیر حضرت خلافتیناهینك تکراریله تزیین لسان عبودیت نشانه ماثرت اولنور.

موزه هایون مدیری
صدی بن ارهم

— مدخل —

بشنجی عصر هجری حضرت نبویک سنین اخیرہ سندہ جزیرہ
مایین التهرین قطعہ سندہ اقوام ترکانیہ دن بر طاقم طوائف ملوک ظهور
ایتمشدرکہ بونلردن باشلوجه تأسس ایدن حکومتلر دولت ارتقیہ ایله
دولت اتابکیہ اولوب بوا یکی حکومت دخی شعبات متعدده یه انقسام
ایلمشدر.

دولت ارتقیہ امیر ارتق بن اکسک التزکانی نامہ و دولت اتابکیہ
ایسہ آقسنقر اوغلی اتابک زنکی طرفندن تأسیس اولمشیله انک اسمہ
نسبت ایدلمش اولدینی کی اشبو ایکی عائله اعضاسہ (بنی ارتق) و (بنی
زنکی) اطلاق اولمیش و بونلردن تشعب ایدن حکومتلر محللرندہ ذکر
ایدیله جکی وجهله بعضاً بولندقلری مملکتلرک و بعضاً پدرلرینک اسملریله
یاد ایدلمشدر.

ملوک ترکانیہ نامہ ضرب و اخراج اولنوب (مسکوکات ارتقیہ)
و (مسکوکات زنکیه - یاخود - اتابکیه) اطلاق اولنان سکه لر مسکوکات
قدیمہ اسلامیہ میانندہ حائر اولدقلری طرز خصوصی جهتیله بالخاصه
جالب انظار دقت بولندقلرندن بو بایده اقتضا ایدن بعض ایضاحات
و معلومات مخصوصه نك اعطاسندن اول کړک ملوک ارتقیہ و کړک ملوک
زنکیه نك کیفیت ظهوریله احوال تاریخیه لرندن برنبذه بحث ایتمکی مناسب
کوردک.

§ بنی ارتق — (ارتق) ملوک ارتقیه نك جدی اولان ذاتک اسمی
اولوب بوا اسمک صورت تلفظنده الیوم بعض کونه تردد و اختلاف

موجوددر. وهلة بك ساده كورينان (ارتق) اسمك عصرلرجه برقاچ صورتله تلفظ ايدلكده اولسنه تعجب ايديله من. چونكه (ارتق) كلهسى ترك و تركان لسانلرنده املاسنه خلل كلكسزین حركة مختلفه ودرت بش وجه ايله قرائت اولوب حركه لرك تبديله برابر معناسى دخی تحول ايدر وكذلك معانى مختلفه ايله السنه مذكوره ده علم واليوم لسان عثمانیده ادات تعجب و حال اولق اوزره دخی استعمال قننور.

اولاً — الف ممدوده و یاخود مفتوحه و تاء مكسوره ايله (آرتق) — آرتق (Artik) فضله معناسنه كلديكى كى لسان عثمانیده ادات تعجب و حالدر. ثانياً — الف مضمومة مفخمه و تاء مفتوحه ايله (أرتق) Ortak شريك، ثالثاً — الف و تاء مضمومة مفخمه ايله (أرتق) Ortok محروق مشتاق، رابعاً — الف و تاء مضمومة مبسوطة ايله (أرتق) Urtuk مستور معالرينى افاده ايدر.

لهذا امير ارتقك اسمنى صور مبحوئنه دن هانكيسيله اوقومق لازم كله جكنى تعيين ايلمك مشكلدر. مؤرخين قديمه اسم مذكور دن چوق بحث ايتدكلرى حالده صورت تلفظى بيان وارانته ايتمه رك بتون حركه سز يازمشلردر. يالكز دولت ارتقيه معاصرلرندن و مؤرخين مشهوره دن ابن خلكانك وفيات الاعيانده (*) امير ارتقك اسمنى الف و تاء مضمومه ايله (أرتق) اولدينى ذكر ايدلش و برده هر نه قدر مأخذى معلوم دكل ايسه ده احمد و فيق پاشا مرحوم دخی لهجه عثمانیده (**) كذلك ضمتين مفخمه ايله يازمشدر. ايشته اسم مذكور حقه كرك عرب و كرك ترك كتابلرنده شوايكي روايتدن بشقه صراحتة تصادف اولنه مامشدر.

(*) «أرتق وهو بضم الهمزة وسكون الراء وضم التاء المثناة من فوقها وبعدها قاف» وفيات الاعيان لابن خلكان جلد ۱ صفحه ۸۵
(**) (ارتق) تركيده (اورتوق) يانيق معناسنه علمدر. (اورتمق) اصلندن محروق، مشتاق. «ارتق بن سكرمان؟» لهجه عثمانى جلد ۱ صفحه ۱۱۹

اوروياده مستشرقين قديمه بعض عرب تاريخلى ترجمه لرنده وسائر آثارده اسم مبحوئى كذلك (أرتق) Ortok اوله رق يازوب اليوم همان عموميتله بوصورت قبول اولمش وزمانك السنه شرقيه اربايندن موسيو (باريه دومينار) نشر ايلديكى ترجمه لغات كتابنده (*) بونى تأييد ايتمشدر. و مؤلف مشهور (هريلهو) ايسه (**) تركستانده (آرتق) Artak نامنده برطاغ اولوب امير ارتقك او طرفلردن كلسى جهته اسمك اكا نسبت اولنديغنى بيان و صورت تلفظى مختلف بولنديغنى درميان ايتمشدر. ديكر طرفدن انگليز مؤلفلى و خصوصيله مسكوكات اسلاميه اربايندن (مارسندن) و موسيو (استانلى لان-بول) اسم مذكورى ضمتين مبسوطة ايله مستور ديمك اولان (أرتق) Urtuk يازمقده درلر. (**)

brulé, incendié, du même verbe (اورتوق t. o. Ortoq (ارتق) (*) (كتاب دررالمانيه فى لغة العثمانيه) . . . nom d'une dynastie — اورتاماق par Barbier de Meynard. t. I. p. 33.

افاده محرر — (ارتق) چغتاي لساندن مأخوذ اوله رق اصل كله آتش و علو معناسنه اولان (اورت) در. مصدرى متعدى ايچون اولور ايسه (اورتامك) ياقى، لازم ايچون اولدينى زمان (اورتامك) يانيق معالرينه در. اشبو مصادر ك شو صورت املاسى چغتاي لسانه مخصوص لغات كتابلرنده كوريلوب كرك و فيق پاشانك و كرك موسيو باريه دو مينارك كوستردكلرى املايه موافق دكلدر. هر حالده اسم مفعول (أرتق) يازيلور.

Artak et Artok, que l'on prononce aussi Ortok. Montagne du pays de Turkistan, vis-à-vis de la quelle il y en a une autre nommée Gurtak, et c'est entre ces deux montagnes que la ville de Kara-Koum est située. C'est du nom de cette montagne que la famille d'Artak ou d'Ortok a pris son origine. (Herbelot, bibliothèque Orientale. p. 130.)

(***) اثيرالدين ابو حيانك «الادراك للسان الاتراك» نامنده كى ترك لسانك قواعدينه دائر اولان رساله معتبره سنده ضمه مبسوطة ايله (أرت) و (أرتق) اورتولش واورقى ديمك اولدينى محرر اولوب انگليز مؤلفلى بونى مأخذ اتخاذا

ظنمزه کوره بواسمك الك طوغریسی فضله معناسنه اولان والیوم
آناطولیجه علم اوله رق قوللانیلان (آرتق) Artik اولسی اقتضا ایده.
جکدر. زیرا امیر ارتق پدري (آکیک) اسمیه (*) مشهور و متعارف
اولسیله بویه نقصان معناسنده اولان (اکسک) اسمنده بر بابانک اوغلی
فضله معناسنی افاده ایدن (ارتق) اسمیه تسمیه اولمش اوله جفی طبعی
وعقله بک یقین اولدیغندن ارتق بونام ایچون دیگر معنارده کی (ارتق) لره
مراجعت ایتک بی لزوم کی کورنمکده در.

برده ترك و تركان لسانلرنده قاف و كاف حرفلریله نهایت بولان کلماتک
ماقبلرلرنده کی حرفلر لسان عثمانیده اولدینی کی کسره ایله حرکه لندیرلیوب
علی الاكثر ضمه ایله تلفظ اولدیغندن (ارتق) اسمنک (آرتق) Artouk
صورتنده تلفظ اولمشندن طولای بالآخره بعض اقوام طرفندن غلط
اوله رق ضمتین ایله (آرتق) تلفظ ایدلش اولسی دخی مستبعد دکدر.
خلاصه کلام بزم ایچون اسم مبحوثی (آرتق - ویا - آرتق) صو-
رتنده قبول ایتک امیر ارتق پدري اسمیه اولان مناسبتنه واسباب
مشروحه بیه بناء بک معقولدر.

سامی بک اقدینک در دست طبع و نشر اولان (قاموس الاعلام)
نامنده کی لغات کتابنده دخی اسم مذکور شوی بیان ایلدی کمز وجه ایله
یعنی (آرتق) یازیلوب واقعا مرجع و مأخذینی تصریح ایتماش ایسه لرده
کرك بعض اتردن اخذ و نقل ایتش و كرك قرائن حالیه بیه منی اوله یاز-
مش اولسونلر انتخاب ایتدکری صورت فکر عاجزانه مزك اصابتی مؤیددر.

ایدرک اسم مذکوری او صورتله قبول ایتش اولدقاری محتملدر. رساله مذکوره ده
محروق معناسنه اولان (آرتق) دن هیچ بحث اولمیبوب (آرتق) ازید و (آرتق)
شریک اولق اوزره ایکی لغت مندرجدر.

(*) «ارتق بن اکسب کذا ذکره ابن الاثیر انه اکسب بالباء وضوایه اکسک
بکافین ذکر ذلك أيضاً ابن خلکان» تاریخ ابن الفدا جلد ۲ صفحه ۲۲۸

دولت ارتقیه طوغریدن طوغری به امیر ارتق طرفندن تشکیل
قلنمش بر حکومت مستقله اولیوب آئیده کوستریله جکی وجهله امیر مشار-
الیهک اوغللری طرفندن آرو آرو تأسیس ایدلش اولان سکمانیه
وایلغازیه و برده خربوت ناملری آلتنده اوج شعبه حکومتدن عبارتدرکه
بونلرک جمله سی دولت ارتقیه نام عمومیسیله معروفدر.

امیر ارتق بن اکسک ترکمان طائفه سندن اولوب (مرآة العبر) نام
تاریخه کوره ماوراء النهرده شهرمان و (هربولو) نک روایتنه نظراً قراقوم
جوارنده کائن آرتق طاغلرندن جزیره قطعه سنه کلوب ۵۵۵ تاریخلرنده
آلپ آرسلان سلجوقینک خدمت عسکریه سنه داخل اولمشدر. کنیدیسی
غایت جری و جسور اولسیله محارباتده یرارلق کوسترهرک نزد سلطانیده
مقبول و ۶۶۴ سنه سنده سرحدلردن برینه سرعسکر اولمشدر.

۶۷۷ سالنده ملکشاہ بن آلپ آرسلان طرفندن فخر الدوله ابن جہیر
ایله برابر دیاربکر ضبطه کوندریلوب آمد شهرینک محاصره سنده صاحبی
بولان شرف الدوله مسلمک کندوسنه تکلیف ایلدیکی اموال و نقوده
طمعاً فرارینه مساعد بولمش اولدیغندن بالآخره ملکشاہ نزدنده مسئول
ومظهر مجازات اولق قورقوسیله امیر ارتق دمشق صاحبی تاج الدوله
بتش بن آلپ آرسلا نه دخالت ایتمشدر. حلب و سائر بلاد لک ضبط
و فتحنده مشارالیه تشه دخی خدمات مقبوله ده بولمغله ۶۷۹ سنه سنده
مشارالیه قدس شریف حکومتی امیر ارتقه توجیه ایلمشدر. ۶۸۴
تاریخه قدر امیر ارتق اوراده حکومت ایتدکدن صکره سکمان وایلغازی
و عبد الجبار و بهرام نامنده درت نفر اولاد ترك ایدرک سنه مزبورده ده
قدسده وفات ایلمی اوزرینه مخدوملرندن سکمان ایله ایلغازی پدرلرینک
برینه قدس حکومتیه مالک اولوب ۶۸۹ ساله قدر اوراده اجرای
حکومت ایتش و اهل صلیک ظهورنده آلره قارشو مدافعاتده بولمشلردن.
۶۹۰ سنه سنده مصر حاکمی قدسی استیلا ایتسیله امیر سکمان ذاتاً

حوضه اداره لرنده اولان رها و سروج طرفلرینه چکلمش و امیر ایلغازی دخی عراق ولایت کیدوب سلطان محمد سلجوقی بن ملکشاه طرفدن ۴۹۵ تاریخده بغداد شهنه لکنه (*) تعیین قلمشدر. دیگر برادرلری عبدالجبار ایله بهرام حقنده مؤرخین سکوت ایله کجوب انجق عبدالجبارک سلیمان نامنده برمخدومی اولوب برایکی سنه قدر یعنی ۵۱۷ تاریخه دکن حلبه و بهرامک اوغلی بلك دخی کرك مستقلاً و کرك عموجه سی امیر سکمان نامه ۵۱۸ ساله قدر سروج و حران و حلب و خرپوت بلده لرنده حکومت ایتشلر ایسه ده آندن زیاده پایدار اوله مامشدر.

قدس شریفدن رها طرفلرینه کلش اولان امیر سکمان برمدت صکره بغداد و موصل حوالیسنه عزیمت ایدرک نهایت ۴۹۵ سنه سنده حصن کیفای ید ضبطنه آله رق دولت ارتقیه نك سکمانیه طبقه سی ایشته بوراده تأسس ایتش و بالاخره آمد شهری دخی الحاق اوله رق سکمانیه ملوکنه اراقة کیفا و آمد دخی تعمیر قلمشدر.

حصن کیفا و آمده حکومت ایدن سکمانیه عائله سی سکر ذاتدن عبارت اولوب ۶۲۹ سنه قدر یعنی ۱۳۱ سنه مدت حکومت ایتشلردر. طبقه سکمانیه دن ۵۸۱ تاریخده بر شعبه ظهور ایدرک خرپوت ده حکومت ایتشلردر که بونلره اراقة خربت اطلاق اولنور. مؤسسلری امیر سکمان غابله سنک دردنجیسی فخرالدین قرا ارسلانک بیوک مخدومی عمادالدین ابوبکر اولوب اندنصکره مربوط ارتقیه سلسله نامه سنده کوسترلدیکی اوزره انک اولاد و اخفادنن درت ملک کلمشدر. انجق بونلرک اسامسیله مدت دواملری تاریخلرجه مختلف فیه برحاله قالمشدر. بغداد شهنه لکنده بولنان امیر ایلغازی ۵۰۲ تاریخده بغدادی ترک ایدرک اولجه برادرلی امیر سکمان طرفدن ضبط ایدلمش اولان ماردینه

(*) قدیماً بیوک شهرلرک امور ضابطه سی اداره ایدن اک بیوک مأموره شهنه دنیلور ایدی.

مواصلته اوراده مسند نشین حکمداری اولش و ارتقیه دولتک ایلغازیه طبقه سی تأسیس و تشکیل ایتشدر که بونلره اراقة ماردین دخی دنیلور. امیر ایلغازی غایت جسور و جنکاور بر ذات اولوب اهل صلیب ایله و قوعبولان محاربه و مصادمه لرده مکرراً غلبات عظیمه یه نائل اولمشدر. زماننده دولت ارتقیه کسب جسامت و اهبت ایدرک الجزیره بلادینک اکثریسی زیر حکومت کچمشدر.

طبقه ایلغازیه دن امیر ایلغازیدن صکره اون درت حکمدار دهها کلوب ۵۰۲ سنه سندن ۸۱۴ ساله قدر تمام اوچوز اون ایکی سنه مدت اجرای حکومت ایتشلر و بالاخره ماردین شهری قراقویونلی امراسندن قرا یوسفک زیر اداره سنه کجدیکی کبی او تاریخده حکمفرما اولان طاعون عیلمندن امرای ارتقیه نك بقیه سی دخی تلف اولوب ارتق عائله ارتقیه دن کیمسه قالمشدر.

ایلغازیه ملوکی اکثراً شجاعت و سخاوتله مشهر اولدقلری کبی صلابت دینه لری و خیرات و حسنه رغبتلری مسطور صحائف توارینخدر. بونلرک کرك ماردینده و کرك ماردینه قریب اولوب او تاریخلرده معمرور بربلده اولان دنیسر نام دیگر قوچحصار ایله قلمرو حکومتلری اولان سائر قصبانده جوامع و مدارس کبی بر طاقم تأسیسات خیره لری وارد. § بنی زنگی — سلاجقه توابعدن اتابک (*) عنوانیه آلتنجی عصر هجری اوائلندن یدنجی عصر واسطه طوغری جزیره مابین النهرین بلادندن موصل و سنجار و جزیره ابن عمر ایله حلبه اجرای حکومت ایدن ملوک عمادالدین اتابک زنگی اولادندن اولملریله بونلره بنی زنگی دیمشدر.

مشارایه اتابک زنگی ملوک سلجوقیه دن ملکشاه بن آلپ ارسلانک

(*) اصلی «بك بابا» دیمک اولان (آتابک) در. سلاجقه اولادینک تربیه سنه مأمور اولنلر ایله سلجوقی وزرا سنه دخی اتابک عنوانی ویریلور ایدی.

مملوکلرندن و ترکان نسلندن قسیم الدوله آقسنقر (*) نام ذاتک مخدومیدر. امیر آقسنقر ۴۷۸ تاریخده تاج الدوله تتش بن آلب آرسلان طرفندن حلب و الیلکنه مأمور و برمدت صکره حص شهرینی اهل صلیب یدندن تخلیصه موفق اولمش ایسده ۴۸۷ سالنده تاج الدوله یه قارشو بعض حرکات نامرضیه سندن طولای مقتولاً وفات ایتمشدر. مخدومی مشارالیه عماد الدین زنکی پدرینک حین وفاتنده پک کوچک اولمغله امرای سلجوقیه دن بغضلرینک دائره تربیه سنده پرورش یاب اولوب بالاخره واسط و بصره و الیلکریته و ۵۰۷ تاریخده بغداد شهنه لکنده بولنان آقسنقر بزنقی نام ذاتک موصل و حوالیسته والی نصب اولمش اوزرینه آتک رینه مذکور بغداد شهنه لکنه تعیین قلمشدر.

آقسنقر برستی ۵۲۰ سنه قدر موصل و لایتنده بولندیقی حالده تاریخ مذکورده وقوع وفاتی اوزرینه موصل و الیسی تعیین اولتان اوغلی مسعود دخی بر سنه مرورنده ارتحال ایلمش اولدیغندن بغداد شهنه لکنده بولنان مشارالیه عماد الدین زنکی بن قسیم الدوله آقسنقر عهدنه ۵۲۱ سالنده موصل ولایتی توجیه واحاله قلمشدر. ایشته بو تاریخدن اعتباراً مشارالیه ممالکنی توسیع ایله برابر موصلده دولت اتابکیه یی تشکیل و تأسیس ایتمشدر.

موصلده زنکی اولادن اولق اوژره کندیسندن بشقه سکر اتابک ده ا اجرای حکومت ایدوب بونلرک مدت سلطنتلری ۶۳۱ تاریخه قدر یعنی یوز اون سنه دوام ایلمشدر.

حلب اتابکلکی دخی عماد الدین زنکیک حین وفاتنده ایکنجی مخدومی نور الدین محمود طرفندن ۵۴۱ سالنده تأسیس ایلمشدر. بو حکومتک مدت دوامی اولان اوتوز الی سنه ظرفده یالکتر ایکی اتابک

(*) آق سنقر ترکیبده بیاض قوش دیمکدر. طوغانه دخی (سنقر) تعبیر اولنور.

حکمرما اولمشدر. مشارالیه نور الدین محمود شجاعت و حصاقله موصوف اولوب زماننده شام شهر ی دخی حکومته ربط و الحاق اولمشدر. سنجار حکومت اتابکیه سنه کلنجه کذلک بنی زنکیدن اتابک ثالث موصل اولان قطب الدین مودودک عماد الدین زنکی نامنده کی مخدومی طرفندن ۵۶۶ تاریخده تشکیل اولوب الی بر سنه قدر دوام ایدن بو حکومتده مشارالیهک اولادن درت ذات بولمشدر.

جزیره ابن عمرده شکل ایدوب جزیره اتابکلکی نامیه مشهر اولان حکومتک مبدئی دخی ۵۷۶ سنه سنه مصادفدر. بنی زنکیدن موصل اتا بکلرینک دردنجیسی اولان سیف الدین غازی تانینک اوغلی معز الدین سنجر شاه بو حکومتک مؤسسیدر. مشارالیه دن صکره ایکی مخدومی یکدیگری متعاقب مسند اتابکیده بولمش و انحق الی سنه قدر برمدت اوراده حکومت ایتمشدر.

بروجه محرر حکومت اربعه اتابکیه ده بولنان ملوک زنکیه نک وقایع تاریخیه لری خلی مهم اولوب اکثر وقتلرینی محاربات ایله کچورمش اولدقلری کبی آز چوق تأسیسات و ترقیاته دخی خدمت ایلمشدر.

۱ فروع اتابکیه — ملوک زنکیه فروغندن اولق اوژره ینه اتابک عنوانیه حکومت سورن بعض ترکان عائله لری دخی ظهور ایلمشدر که آنلره فروع اتابکیه تعبیر اولوب بونلردن بریسی اربل حکومت اتابکیه سنی تأسیس ایدن بکتکینلردر. موصل اتابکی غازی اولک خدمتنده بولنان زین الدین علی کوچک بن بکتکین مشارالیه طرفندن اربله والی نصب اولمش اولدیقی حالده وفاتنده رینه اوغلی یوسف و براز صکره دیگر اوغلی مظفر الدین کوکبری مأمور اولمشدر. بو ذات سلطان صلاح الدین ایوبیله کسب ایلدیکی مناسبته مبنی ۵۸۶ سنه سنده مشارالیه طرفندن بالفعل اربل اتابکی نصب اولمشدر. مشارالیه کوکبری زیرده مسکوکاتی صره سنده

ذکر و بیان اولدینی اوزره اخلاق و شجاعتجه امرای ترکانیه‌نک مشهورلرندندر.

فروع اتابکیه‌دن دیکری دخی بدرالدین لؤلؤ عائله‌سیدر. مشارالیه لؤلؤ ملوک زنکیه‌دن آخر اتابک موصل اولان ناصرالدین محمودک برچوق وقت خدمت وزارتنده بولوب مشارالیهک بلاولد و فاتی اوزرینه موصل. حکومتی ۶۳۱ تاریخده طرف خلافت عباسیه‌دن اتابک عنوانیه بدرالدین لؤلؤ عهده‌سنه توجیه قلمشدر. (*)

مشارالیه لؤلؤک اوج مخدومی اولوب بونلر صره‌سیله مسند اتابکی‌ی احراز ایشلر ایسه‌ده صوک ایکیسی تاریخجه اهمیتسز اولوب یالکز اوج سنه قدر رأس حکومتده بولان بیوک اوغلی ملک الصالح اسماعیلک بعض وقایع تاریخیه‌سنه تصادف اولمقده‌در. بونلر ۶۳۱ دن ۶۶۰ ساله قدر یکرمی طقوز سنه مدت دوام ایشلردر.

§ بنی ایوب — معلوم اولدینی اوزره دولت ایوبیه شعبات متعدده‌یه منقسم اولوب فقط کرک عائله و کرک حکومت اعتباریه بالجمله ملوککنک ضرب و اخراج ایتدیرمش اولدقلری مسکوکات برقولکسیون تشکیل ایدرک قتالوغی دخی آروجه اولق مقتضی و موزة هایونجه بمنه‌تعالی آتیا اول وجه ایله ترتیب و تصنیفی مقرر ایسه‌ده دولت مذکورہ‌نک جزیره بلادندن (میافارقین) وحوالیسنده تشکل ایدن شعبه‌سندہ ملک عادل بن ایوب اولادندن حکمفرما اولان ایوبیلر ایله بونلرک هنوز تأسسندن مقدم حوالی مذکورہ‌ی زیر حکمنه المش اولان کرک صلاح‌الدین یوسف و کرک برادری مشارالیه ملک عادل طرفلرندن اورالزده ضرب ایتدیریلان مسکوکات ملوک ترکانیه‌نک یعنی اراتقه ایله زنکیلرک باقر سکه‌لرینه تقلید و اوزرلرینه تصویرلر نقش ایتدیرلش اولدیغندن بوسکه‌لرک محل ضربلرنجه

(*) ۱۱۲ صحیفه‌ده‌کی ایضاحاته و ۱۶۵ صحیفه‌ده علاوه‌نک ۱۳۵ (ب) نومرولی سکه تاریخنه مراجعت اولنه.

اولان مناسبت و مجاورت و شکل و طرز لرنجه کوریلان مشابہت جهتلریله مسکوکات ترکانیه قتالوغنه درج وادخالی تنسیب ایدلمشدر.

ملوک ایوبیه میافارقینک تاریخ ظهورلریله مدت حکومت و عدد واسملری مسکوکاتلری صره‌سندہ ذکر و بیان اولمقغه بوراده تکرارندن صرف نظر قلمشدر.

§ مسکوکات — مؤرخین کرک ملوک ارتقیه‌نک و کرک ملوک اتابکیه‌نک اصول مسکوکاتی حقندہ هیچ برکونه معلومات ویرمیه‌رک امثالی حقندہ یازدقلری کبی بعضاً صره‌سی دوشدکجه یالکز فلان ملک فلان محله اسمنه سکه ضرب ایتدیردی یولنده بسیط روایتلر ایله اکتفا ایللمشدر. بناءً علیه ملوک مذکورہ‌نک او عصرلرده مسکوکات اسلامیه‌نک بولندینی شکل و طرزک غیری اوله‌رق اصول مخصوصه و صورت آخرده سکه‌لر ضرب و اخراج ایتدیرملرنی ایجاب ایدن اسباب حقندہ ویره‌بیله‌جکمز ایضاحات روایات تاریخیه مستند اولیه‌رق صرف مسکوکات موجوده‌نک اراثه ایلدیکی حقایقندن و مذکور حکومتلرک بولندقلری نمالک و مواقع ایله حال و زمانلرندن استنباط اولنه بیلان معلوماتدن عبارتدر. حتی اشو مسکوکات اوزرینه اورویا نومیزماتلرینک یازمش اولدقلری اثرلرده کوریلان بعض ایضاحات دخی کذلک استدلالاته منحصردر.

صده بحشمز اولان اقوام ترکانیه مسکوکاتی هان عمومیتله باقر اولدینی حالده نه شکلاً و نه‌ده قطراً خلفانک (فلس) تعیر اولنور باقر سکه‌لرینه تقلید ایدلیه‌رک بستیون بشقه برطرز و اصولده‌در.

مسکوکات مبحوثه‌نک برروجهنده تصویرلر منقوش و دیگر طرفلرنده توحید و تهلیل مثللو عبارات جلیله ایله عنوان واسملر مسکوک بولندینی کبی حجم و قطرلری دخی خیلی بیوجک طوتلمشدر.

صدراسلامده خلفای راشدین زمانندن بدأ ایله برمدت شکل کسروی

ورومیده صورتلی سکه‌لر قطع و ضرب اولدینی حالده خامس خلفای امویه عبدالملک بن مروانک زمان خلافتنده او بولده مسکوکات ضربی ترک اولنه رق یتیش سکر سنه هجریه سنده سکه اسلامی معروف اولان طرز اسلامی به تحویل قلمش ایدی. (*) او تاریخدن صکره بعض محالرده برمدتجک دها شکل قدیمه سکه‌لر کسلمش ایسه ده خلفای امویه و عباسیه و فاطمیون و دها سائر ملوک و امرای اسلامی وقت بوقت یالکر عباراتجه بعض تعدیلات اجرا سیله عبدالملک اتخاذا ایلدیکی اصولده دوام ایلمشلردر. آرادن پک چوق سنه لر یعنی درت بچق عصر قدر مدت مرور و اصول اخیره مسکوکات اسلامی ده کاملاً و قطعاً تقرر ایتیش اولدینی حالده ملوک ارتقیه ایله ملوک زنکیه‌نک متزوک اولان بر اصوله عودتله بو سکه‌لرک برر طرفه تصویرلر نقش ایتدیرمش اولملری اسبابی اولسه اولسه او عصرلرده بونلره بعض هم حدود اولان فرنک و روم حکومتلری مالکنده سکه‌لرینک رایج اولسی و شوصورتله تسهیل اخذ و اعطا و تأسیس مناسبات تجاریه به خدمت ایدلسی ماده‌لری اولق لازم کلور که اقوال مؤرخیندن اولدینی اوزره مسکوکات اسلامی‌نک اوائله بیزانتین و ساسانی طرزنده ضرب و اخراج قلمسی دخی سبب مشروحه مبنی ایدی.

تسهیل معاملات مقصدی تصویرسز و قیمت حقیقیه‌ی حائر التون و کموش مسکوکات ایله دخی حاصل اوله‌بیه‌جکی مطالعه‌سی خاطرلره کلور

(*) علی ابن ابی طالب رضی الله عنه حضرتلرینک زمان خلافتلرنده و قرق سنه هجریه سنده بصره‌ده ضرب اولنش کموش برسکه صبحی پاشا مرحومک اللرینه کچمش و بناء علیه سکه اسلامی‌نک رسم معلوم اوزره قطعی یتیش بش تاریخنده اولیوب او زماندن باشلامش اولدینی «عیون الاخبار» نام رساله‌لرنده بیان ایتمشلردر. سالف الذکر کموش سکه الیوم پارس مسکوکات قیینه سنده اولوب موسیو (لاووا) نک خلفا مسکوکاتی قتالوغنه درج اولمشلدر. بوسکه اوروپاچه بعض ملاحظات مخصوصه‌ی جلب ایتمشلدر.

ایسه ده مستقی ایضاج اولدینی اوزره دولت ارتقیه و اتابکیه‌نک بدایت احوالی عادتاً عشرت حکمنده اولوب مرکز حکومتلری هنوز تقرر ایتامش و ملوکی دائماً محاربات ایله مشغول بولنش اولدیغنه و بناء علیه تنظیم و اصلاح اداره مملکته و قتلری اولیه‌رق سیم و زرکی تدارکی کلفت و ثروته محتاج اولان معادنن سکه ضرب و اخراجنده مشکلاته تصادف ایتدکلری درکار بولمنسه مبنی باقر مسکوکاتی اختیار و بونک اک چوق اقوام خرسنیانه بیتنده حصول اعتباری ایچون مسکوکات قدیمه خرسنیانه نیه به تقلیداً اوزرلرینه برطاقم رسملر نقشنه ابتدار ایتمشلردر. دیگر طرفدن مملکتلری داخلنده خلفا درهلری قیمتده رایج اولسنه مجبوره ریت ویره‌جک صوزنده آره صره بعض عبارلر دخی درج و علاوه ایلمشلردر.

ملاحظات مسروده دولت ارتقیه و زنکیه‌نک اوائل‌حالی ایچون شابان قبول اوله‌بیلور ایسه ده بالاخره سنه‌لرجه یعنی حکومت مذکوره‌نک تأسیسه برابر بتون مدت دواملرنجه تصویرلی سکه‌لر چیتارلش اولسی تردید افکاری موجب اوله‌رق بوبابده دخی برسؤال وارد اوله‌بیلور. انجق بو حکومتلرک زیر تابعیتنده بولسان خلق بیتنده مرور زمان ایله مسکوکات مذکوره کسب قیمت و اعتبار ایلمش و اخذ و اعطاده بوکا الفت ایدلش اولدیغندن و ملوک ارتقیه و اتابکیه‌نک اخلافی دخی جدی لرینک اتخاذا ایتدکلری اصولی تغیر ایتیه‌رک آنلره تبعاً و اهالیجه اولان مألوفیه بناءً مصور باقر سکه ضربی مناسب کورمش اولدقلرندن ارتق شو اصول حکومت مذکوره‌جه ادامه قلمشدر دیه بیلور. حتی بو مطالعه‌ی مؤید اولق اوزره جزیره بلادنده تقرر ایدن اصول مسکوکاتی میافارقین و حوالیسنده حکومت ایدن ملوک ایوبیه دخی محافظه‌یه مجبوریت کوره‌رک سکه‌لرینی تصویرلی اوله‌رق قطع و ضرب ایتدیرمشلردر.

موضوع بحثمز اولان مسکوکات مصوره خلفای قدیمه‌نک رسمی

سکه‌لری مثللو یالکز شکل کسروی ایله رومی‌یه منحصر اولوب غیر مسلم اقوام قدیمه مسکوکاتندن پک چوقلرینه تقلید ایدلمشدر. مثلاً: برای ساسانیان و سلفکیان و برطانی رومن و یونان و برچوغی یزانتین سکه‌لری یولنده تصاویر ایله منقوش اولدینی کبی بعضاً ایران اصولنده و بعضاً اشکال نجومیه واساطیری طرزنده خصوصی نمودجلر دخی قبول اولمش و حتی بعض سکه‌لرده صاحبک تمثالی اولق احتمالی اولان رسملرده نقش ایدلمش و شوصورت مسکوکات ایوبیه میافارقینده یاییلان تصویرلر ایچون اک زیاده احتماله قریب بولنمشدر.

ارتق سکه‌لرینک بعضلرنده لاتین حروفاتیه نادرآ اجنبی اسم و عبارتله بولنمشدن و دیگر وجهنده عربی عبارت ایله سکه‌نک صاحبی اسمی دخی مندرج اولمشدن طولایی بوسکه‌لرک مشترک مسکوکات حکمنده طو- تلمق لازم کله جکنی بعض اورویا مؤلفلری بیان ایتش ایسه‌لرده بز بوفکرده دکلز. چونکه حروف اجنبیه ایله محرر اولان اسم و عبارت اوسکه‌ده منقوش رسم صاحبک اسمی. اولوب سکه ارتقیه اوزرینه اویله‌جه اخذ و ضرب ایدلمش اولدینمشدن و خصوصیه اکثریا تصویر صاحبلیله معاصر اولدقلرندن بونلر مشترک سکه عد اولنه مز.

ارتق و اتابک سکه‌لرنده مختلف برطاقم تمغالر دخی واردرکه بونلر او حکومتلره مخصوص اشارتله اولوب بویابده ایجاب ایدن ایضاحات اشاعیده مسکوکات صره‌سند کوسرلمشدر.

کوشدن مضروب رسمی سکه ارتقیه شمیدی‌یه قدر هیچ کورلماش اولدینمشدن اویله سکه کسلماش اولسنه حکم ایدلمکده ایدی. انجق اشبو قولکسیونده مسکوکات ارتقیه‌دن برعدد رسمی کوش سکه موجود اولسنه کوره نادرآ و پک آز اولق اوزره بونلر دخی ضرب اولدینی استدلال اولنقده‌در.

ارتقیلر ایله اتابکیلرک اواخر حکومتلرنده رسمسز بعض باقر مسکو-

کات چیقارلمش اولدینی کبی خلفای عباسیه و ملوک ایوبیه و سلجوقیه سکه‌لری طرزنده کوش مسکوکات دخی ضرب ایتدیرلمش و یالکز اتابکیلر طرفندن صکه‌لری خلفای عباسیه‌نک سین اخیره دینارلری شکلنده التون سکه‌لر دخی قطع اولنمشدر.

ایشته بورایه قدر (مدخل) عنوانی التنده ملوک ترکانبیه‌نک احوال تاریخیله آتار مسکوکه‌لری حقننده یازمش اولدینمز معلومات وملا- حظات صورت عمومیه‌ده اولوب مسکوکات موجوده‌دن استنتاج اولنان بعض معلومات مهمه و مفیده زبرده هر حکومتک سکه‌لری صره‌سند ذیلاً تصریح ایدلمشدر.

اشبو مدخله بنی ارتق ایله بنی زنکینک آرو آرو سلسله‌نامه‌لری و بونلر ایله اشبو قنالوقده داخل اولان سائر عائله‌لرک سکه‌لرینه خلفای عباسیه‌دن ناملری درج اولنانلرک و حمایتلرینی قبول ایله کذلک اسملرینی سکه‌لرنده ذکر ایدلکلری ملوک ایوبیه و سلاطین سلجوقیه و امرای سائره‌نک اسامیسنی تاریخلریله برابر ارائه ایدر برجدول مخصوص دخی اشبو مدخله علاوه قلمشدر.

✽ افاده مخصوصه. — اقوام مختلفه اسلامییه عائد مسکوکات قدیمه‌دن اشبو مسکوکات ترکانبیه قنالوغنک ترتیب و نصیفنی خلفای قدیمه مسکوکاتنک قولکسیون حاله وضعیه قنالوقلرینک تنظیمی کبی اساسی بروقوف و معلوماته و علم مسکوکات قدیمیه جداً مذسویته محتاج اولیه‌رق آنلره نسبتله قولایجه کوردیکمدن شو وظیفه‌بی ینه وسع و کفایت عاجزانه فوقنده اوله‌رق مجرد موزة هایون اداره‌سک آرزوسی اوزرینه درعه‌ده ایتمه جسارت ایلدم. شوقدرکه برنجی دفعه اولق اوزره موزة هایونه مخصوص برمسکوکات قنالوغنک خامه حقیرانه‌مدن نشأت ایتش اولسی محرر کبضاعه ایچون پک بیوک مدارفخر و مباهاه‌در. بنم کبی مفقودالاقتدار

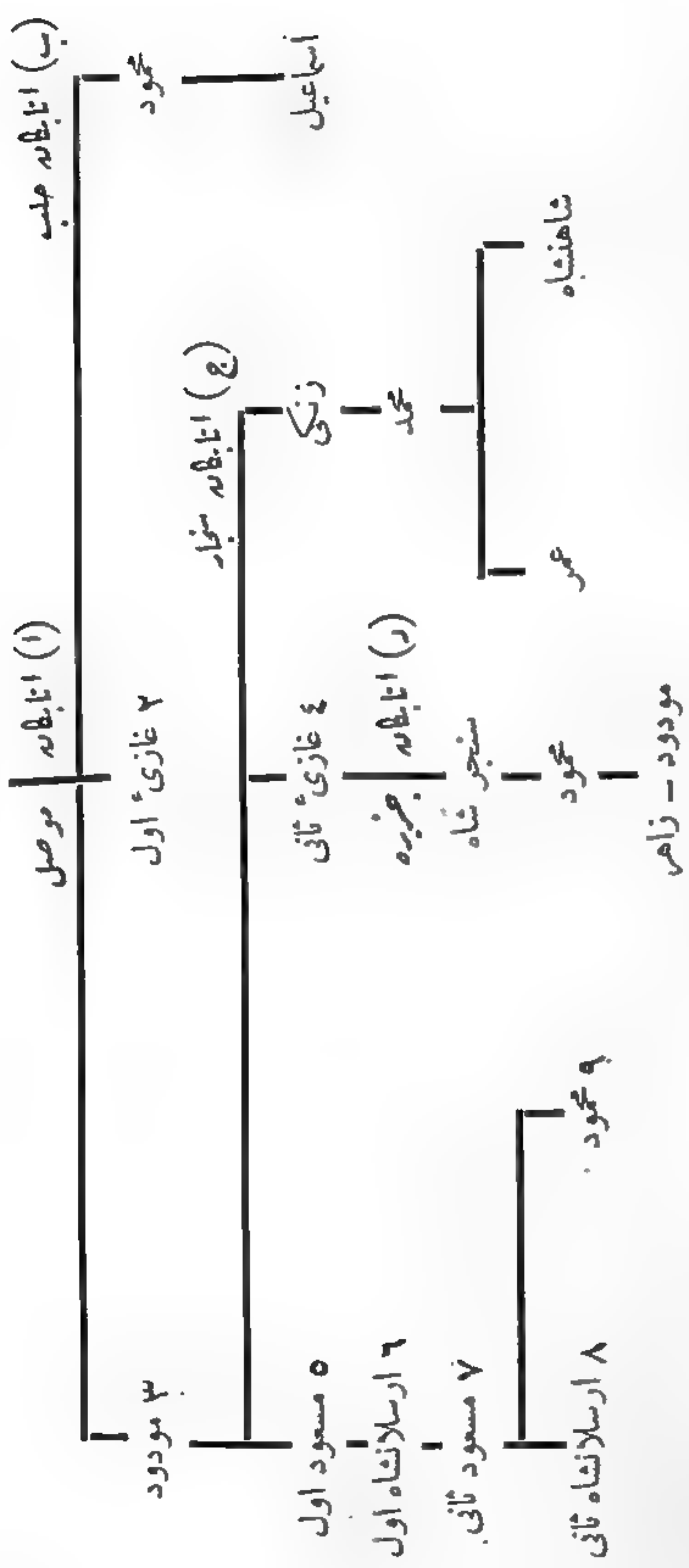
اولان ارباب عجزك ولو كه حد ناشناسانه اولسون بوكچي آثار مفیده تألیفه
موقیتلری محضا عصر معالی حضر حضرت (عبدالمجید خان) غازی اقدمز
حضر تیرینك مآثر جلیله مغارفیرورانه لری برکاتندندر. همان جناب مولای
متعال حضر تیری عمر وشوکت هایونلریخی افزون بیورسون آمین.

قسنطنطینه فی غره محرم سنه ۱۳۱۱ شورای دولت اعضاستندن
اسماعیل غالب
بن ادهم

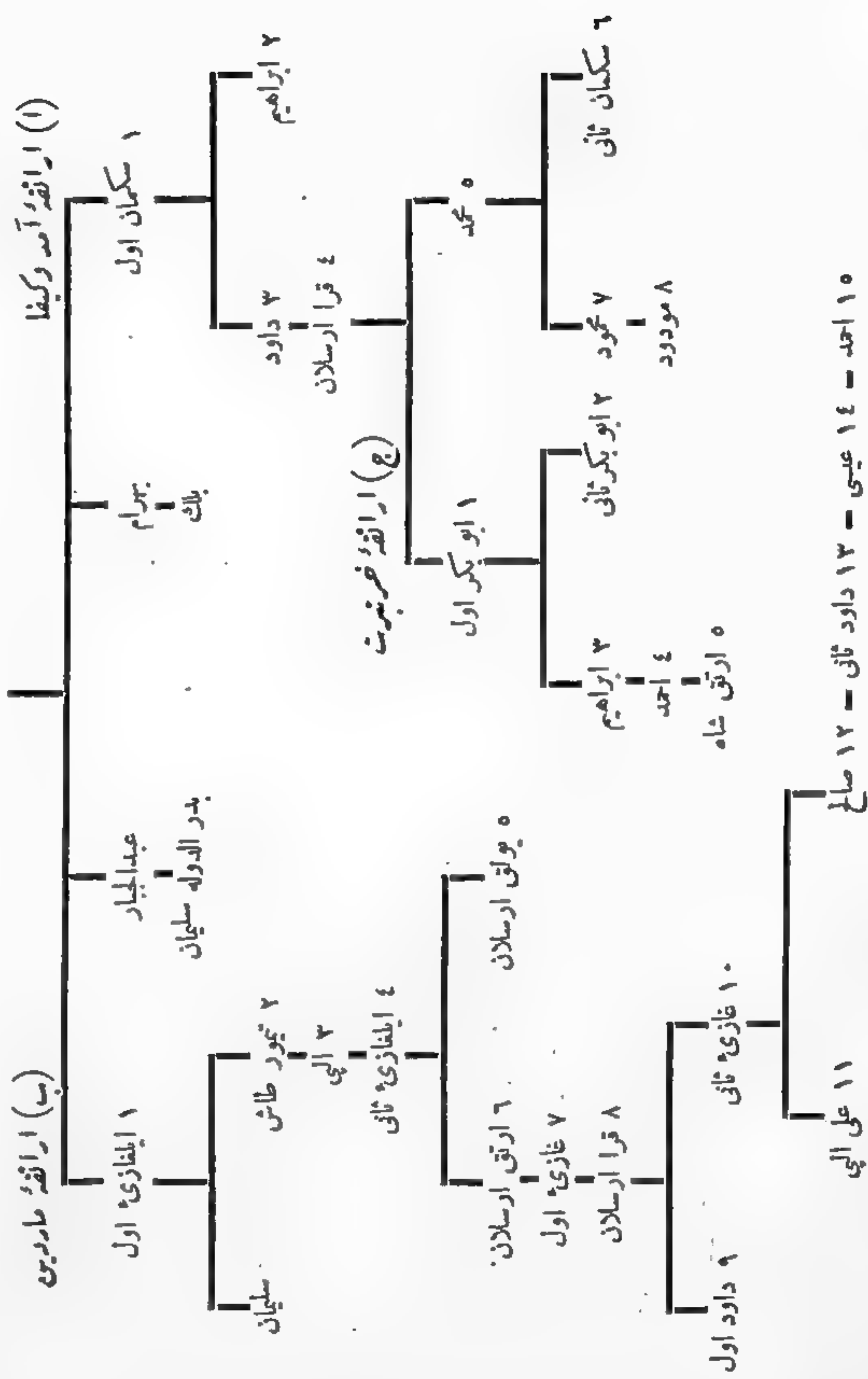
سلسلہ زنکیہ

۱ زنکی بن اقسقر

سلسلہ اراتقہ

امیر اراتق بن اکسک

خلفاء عباسيه ايله ملوك ايوبيه وسلاطين سلجوقيه وامراى
سائر دن ناملى مسكوكات ارتقيه واناكيه درج ايداش
اولنرك اساميسيله سنه زى ايله ايدر.

(ملوك ارتقيه)	(سنه)	(خلفاء عباسيه)	(ملوك ايوبيه)	(سلاطين سلجوقيه)
— سكمانيه —				(وساژه)
قرا ارسلان	٥٦٠	المستجد بالله		
محمد	٥٧١	المستضى بامر الله		
	٥٧٦	الناصر لدين الله		
سكمان ثاني	٥٨١	الناصر لدين الله	صلاح الدين	
	٦١٠	الناصر لدين الله	العادل	
محمود	٦١٤			
	٦١٥			
مودود	٦٢١	الناصر لدين الله	الكامل	كيقباد اول [سلجوق]
— فريوت —				
ابو بكر	٥٩٠	الناصر لدين الله		
— ايلغازيه —				
الي	[٥٥٩]	المستجد بالله		
	[٥٦٧]	المستضى بامر الله		
ايلغازي ثاني	٥٧٧	الناصر لدين الله		
	٥٨١		صلاح الدين	
يولق ارسلان	٥٨٧	الناصر لدين الله	العادل	
	٥٩٦		الافضل	نور الدين اتابك [اتابك موصل]

(ملوك ارتقيه)	(سنه)	(خلفاء عباسيه)	(ملوك ايوبيه)	(سلاطين سلجوقيه)
				(وساژه)
ارتق ارسلان	٥٩٨	الناصر لدين الله	الظاهر	
	٥٩٩		العادل	
	٦٢٠		الكامل	
	٦٢٣	المستنصر بالله		كيقباد اول كبخسرو ثاني [سلجوق]
	٦٣٧			
غازي اول	٦٤٨	المستنصر بالله	ايوب	
	٦٥٥		يوسف	
قرا ارسلان	[٦٥٨]			هولاكو [جنكيد]
(ملوك زنكيه)				
— اناطيه موصل —				
غازي ثاني	٥٧٥	المستنصر بالله		
مسعود اول	٥٧٧	الناصر لدين الله	صلاح الدين	
		[عدة الدين ابو نصر محمد (*)]		
ارسلانشاه اول	٥٩٤	الناصر لدين الله	العادل	
مسعود ثاني	٦٠٧	الناصر لدين الله	العادل	
	٦٢٠	الناصر لدين الله	الكامل	كيقباد اول
	٦٢٧	[عدة الدين ابو نصر محمد (*)]	الافضل	
محمود		المستنصر بالله		
	٦٣١	المستنصر بالله	الكامل	كبخسرو ثاني
	٦٤٢	المستنصر بالله	الكامل	منكو [جنكيد]
لؤلؤ			يوسف	

(*) (عدة الدين ابو نصر محمد) خليفه الناصر لدين اللهك محذوم وخلفي اولان (الظاهر بالله) ك اسم وكنيه اولوب بعض سكه لده پدريتك اسميله برابر تبركا ذكر ايدلشده.

(ملوك ارتقيه) (سنه)	(خلفاء عباسيه)	(ملوك ايوبيه)	(سلاطين سلجوقيه)
اسماعيل	٦٥٩	المستنصر بالله	بيبرس [ملوك]
— انا بطانه حلب، سنجار، جزيره —			
اسماعيل (حلب) [٥٦٩]	المستنصر بالله		
زنكي (سنجار) ٥٧٦	الناصر لدين الله		
محمد ٥٩٦	الناصر لدين الله	العاذل	
سنجر شاه (جزيره) ٥٨٤	الناصر لدين الله	صلاح الدين	
محمود ٦٠٦	الناصر لدين الله	العاذل	
٦١٨		الكامل [الاشرف]	
زاهر ٦٣٩	المستنصر بالله	كيسرو ثاني	
كوكبري (بكتيني) ٥٩٠	الناصر لدين الله	[سلجوق]	
	[عدة الدين ابو نصر]	يولق ارسلان	
محمود (اتابك) ٦١٠	الناصر لدين الله	[ارتقيه]	
(ايوبيه ميفارقين)		ازبك	
ملك صلاح الدين ٥٨٦	الناصر لدين الله		
ملك عادل ٥٩١	الناصر لدين الله		
ملك اوحده ٦٠٥	الناصر لدين الله	ملك عادل	
ملك اشرف ٦١٢	الناصر لدين الله	ملك عادل	
ملك مظفر ٦١٨	الناصر لدين الله	ملك كامل	
		[ملك كامل ملك اشرف]	

«اشبو جدولده بحرر اولان خلفا ايله ملوك وسلاطينك اساميي مختلف القاب وعنوانلر ايله مذكور اولوب بونلر مسكوكاتده عينييه مندرج اولقله بوراده تكرار ايدلامشدر.»

فهرست عمومي

مقدمه	مقدمه	مقدمه
مدخل	ط	قرا ارسلان
سلسله ارتقيه	كو	نجم الدين غازي ثاني
سلسله زنكيه	كز	شمس الدين صالح
جدول معاصرین	كج	ايضاحات
بنی ارتق :	١	بنی زنكي :
طبقة سكمانيه	٢	انا بطانه موصل
فخر الدين قرا ارسلان	٣	قطب الدين مودود
نور الدين محمد	٧	سيف الدين غازي ثاني
قطب الدين سكماني ثاني	٩	عزالدين مسعود اول
ناصر الدين محمود	١٢	نور الدين ارسلان شاه اول
ركن الدين مودود	١٥	عزالدين مسعود ثاني
ايضاحات	١٦	ناصر الدين محمود
ارائقه ضربت	٢٠	[بدر الدين لؤلؤ]
عماد الدين ابوبكر	٢١	[ركن الدين اسماعيل]
ايضاحات	٢٢	ايضاحات
طبقة ايلغازيه	٢٤	انا بطانه حلب
حسام الدين تيمرتاش	٢٥	نور الدين محمود
نجم الدين الي	٢٦	الصالح اسماعيل
قطب الدين ايلغازي ثاني	٣٢	ايضاحات
حسام الدين يولق ارسلان	٣٦	انا بطانه سنجار
ناصر الدين ارتق ارسلان	٤٦	عماد الدين زنكي
نجم الدين غازي اول	٦٩	قطب الدين محمد
		ايضاحات

صفحه	موضوع	صفحه	موضوع
۱۲۹	اتابکانه بصره	۱۶۰	ناصرالدین محمود
۱۳۰	معزالدين سنجر شاه	۱۶۲	حسام الدين يولق ارسلان
۱۳۲	معزالدين محمود		اتابکانه موصل :
۱۳۴	الملك الزاهر	۱۶۴	نورالدين ارسلانشاه اول
۱۳۵	ايضاحات	۱۶۵	ناصرالدين محمود
۱۳۷	بكتكنی : اتابك اريل		اتابکانه سنجار :
۱۳۸	مظفرالدين كوكبرى	۱۶۵	قطب الدين محمد
۱۴۱	ايضاحات		اتابکانه اريل :
۱۴۳	فروع اتابكيه :	۱۶۷	مظفر الدين كوكبرى
۱۴۳	نصرة الدين محمود	۱۶۸	تصحیح سهو و نقصان
۱۴۴	ايضاحات	۱۶۹	فهرستلر :
۱۴۵	بنی ایوب :	۱۰	تواريخ مسكوكات
۱۴۶	ابويه ميا فارقين	۲	دارالضرب
۱۴۷	الناصر صلاح الدين	۳	دارالضربلى اوليان مسكوكات
۱۴۹	العاذل سيف الدين	۴	تاريخ و دارالضربلى اوليان »
۱۵۲	الإوحد نجم الدين	۵	مسكوكاتده مندرج عبارات
۱۵۳	الاشرف مظفرالدين	۶	القاب و عنوان
۱۵۶	المظفر شهاب الدين	۷	انواع تصاویر
۱۵۷	ايضاحات	۸	اشارات مخصوصه
۱۵۹	علاوه :		رسم لوحه لری :
	ملوك ارتقيہ :	۱۵۹	سكز قطعه در
	فخرالدين قرا ارسلان	۱۶۱	

مسكوكات ارتقيه

— بنی ارتق —

[طبقه کمانیه]

— در حصن کیفا و آمد —

سنة هجرية	
۴۸۳	۱ امیر سکمان بن ارتق بن اسک
۴۹۸	۲ ابراهیم بن سکمان (سکه سی یوقدر)
۵۰۲	۳ رکن الدین داود بن سکمان (سکه سی یوقدر)
۵۴۳	۴ فخر الدین قرا ارسلان بن داود
۵۷۰	۵ نورالدین محمد بن قرا ارسلان
۵۸۱	۶ قطب الدین سکمان ثانی بن محمد
۵۹۷	۷ ناصرالدین محمود بن محمد
۶۱۹	۸ رکن الدین مودود بن محمود
۶۲۹	تم

— فخر الدین قرا ارسلان —

— {۴} فخر الدین قرا ارسلان —

۵۷۰-۵۴۳

نوع ۱

باقر

— ۱ —

تاریخی ۵۵۶ محل ضربی یوقدر .

صاغ الله عصا وصول الله برکله طومش
یاری بلنه قدر حکمدار تصویر .
[ییزاتینسلرک اواخری مسکوکانی طرز
ونقایندنه در .]
باشنک صول طرفنده عوداً (سنه شو)
یازمشدرکه ایجد حسابله ۵۵۶ سنه سی اراشه
ایدر .

وهری

ظہری . خط کوفی

بن داود
ع
الملك العادل
ع
الملك العادل
ع
فخر الدین

لوحة ۱

قطری میلپنرو ۲۸

— ۲ —

بالادہ کی سکھنک رسم و طرز زنده اولوب
انجق (سنه سو) کله لرینک نقطه لری
وضع اولنماشدر .

قطری ۲۷

نوع ۲

باقر

— ۳ —

تاریخی ۵۶۰ محل ضربی یوقدر

بالاسنده : لا اله الا الله

صولنده : محمد رسول الله

صاغنده : المستنجد بالله

اورتده : (بر از صوله متوجه قبارق

صاجلی بر انسان ففاسی .)

دجهری

ملك الامرا

بیم قرا ارسلان بن

چ داود بن سکمان

بن ارتق

ظهری

« یازیلری قنادر . » فطری ۲۸

لوحة ۱

— ۴ —

بالاده کینک عینی اولوب رسم خطی

جزئی فرقلی وسیلکجه در.

فطری ۲۶

نوع ۳

باقر

— ۵ —

محل ضربی و تاریخی یوقدر

اورته سنده : نشانه خالیت اوله رقی قنادلی بر انسان

نصویری صساغه متوجه اولوب بر

النده XXXX صرقلی مهر بر مربع

لوحه و دیگر النده بر دال طوتش

و ایافلری آئنده SIS یازمشدر.

دوره سنده : VICTORIA CONSTANTINI AUG

[رومن طرزنده و بیوک قسطنطینک

بعض سکدری تقلیدنده در.]

دجهری

ظهری

بن داود
بیم الملك العا
بیم لم العادل
بیم فخرالدین

فطری ۳۰

لوحة ۱

نوع ۴

باقر

— ۶ —

محل ضربی یوقدر و تاریخی مشکوکر.

طه	بنا تینلک اواخر حکومتی سکه لرینه	اح
س	شبه برکسی اوستنده مسح تصویر	خ
ج	[برجی اما توئل قومه نوس سکه سی	ن
چ	طرزنده در.]	ن

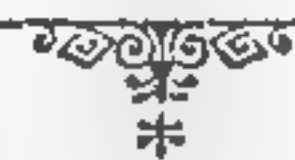
ظری

بن داود
الملك العادل
فیخرالدین

(دلیکی) قطری ۲۰

لوحة ۱

اشبوسکه نك وجهنده و تصویرك ابی طرفندن ابعد حسابيله بعض حروفات مندرج اولوب بونلر سکه نك تاریخی اواق لازم کلور ایسه ده بریسی سیک و دیگرلری نقطه سز بونلر اولوب نقطه لی فرض اولنسه ییله حاصل اولان یکونندن صاحب سکه نك مدت حکومتی سنه لری توافق ایده میور.

— ﴿۵﴾ نورالدین محمد —

۵۷۰-۵۸۱

نوع ۱

باقر

— ۷ —

محل ضربی یوقدر و تاریخی ۵۷۱

سنا احد و سیمین
صول قولنک ییلکنندن صاغ
اوموزینه برطومار صاراش
فرشته تصویر ی.

وهری

ظری

الملك الامرا محمد
بن قرا [الاسلان بن
داود بن سکه ما
ن بن اراق نصیر
امیر المؤمنین

لوحة ۱

قطری ۲۸

نوع ۲

باقر

— ۸ —

محل ضربی بوقدر . تاریخ ۵۷۶

دجہری
قبلی بر عہدہ او طور مش و صاغ
الندہ بر کله طومش بر حکمدار تصویر
قبہ نک ایکی جہتندہ خالیتہ سلامت
اولہرق بر فرشتہ رسمی

ظہری

الناصر
ملك الامراء محمد
بن قرا ارسلان بن
داود بن سکمان
بن ارتق نصیرا
میر المؤ

قطری ۲۸

لوحة ۱

— ۹ —

بالادہ کینک مشاہی اولوب
یازیلی جزئی فرایدر .

قطری ۲۸

قطب الدین سکمان ثانی

۵۸۹ - ۵۹۷

نوع ۱

باقر

حصن کیفا

— ۱۰ —

تاریخی ۵۸۱

دجہری
اورتہ سندہ : صول طرفہ منوجہ باشی تاجلی وصفالی

بر حکمدار تصویر .

[ساسانیان سکہ لری تقلیدندہ در .]

دوره سندہ : علی [اسم الله ضر] ب بالحصن سنہ احد و ثمانین

(ایکنجی سطر) و خجس مانہ

ظہری

لدين [الله]
الملك العادل قطب
الدین سکمان بن
محمد بن قرا ارسلان
بن ارتق معین الاما
م الناصر

قطری ۲۸ (دیکلی)

لوحة ۱

نوع ۲

باقر

— ۱۱ —

محل ضربی بوقدره . تاریخ ۵۸۴

سنه اربع و ثمانین

خمسائه

آرقه آرته به ابی انسان قفاسی (پوست)
[رومن مسکوکاتندن اوغوستوس و آفریانیك
سکه لری طرزیه تقلید ایدلشد .]

لبن الله

• الملك العادل [قطب]

• الدين سـکـمان بن

• محمد بن قرا ارسلان

• بن ارتق معین الاما

م الناصر

قطری ۲۹

— ۱۲ —

بالاده کینک عینی اولوب رسم خطی
براز فرقلی و تاریخی دها او قوناقلیدر .

قطری ۲۹

لوحه ۱

نوع ۳

باقر

— ۱۳ —

محل ضربی بوقدره . تاریخ ۵۹۴

صاغ الله حکمدار لره مخصوص مصاودیکرنده
برکله طوتمش و باشنه صور غوجلی تاج کیش
یاری بلنه قدر بر انسان تصویر ی [یزائین
مسکوکاتندن برنجی چو سنبساک سکه لری
طرز و تقلیدنده در .]

وهری

باشنک صاغ طرفنده : سنه اربع و تسعین

د سول طرفنده : و خمس مائه

الامام

الملك المسعود

قطب الدين سـکـمان
بن محمد بن قرا

ارسلان

ظهری

قطری ۲۷

لوحه ۱

← {۷} ناصر الدین محمود →

۵۹۷ - ۶۱۹

نوع ۱

باقر

حصن کيفا

— ۱۴ —

تاریخی ۶۱۰

ج چفته باثلی و ابی قناد و یانلی
قره قوش رسمی صدری اوزرنده
تمغاسی وارد
[هیئت بمجوعه سی بر انسان
چهره سی آکدیرر]

دجری

الامام
الملك الصالح
محمود بن ارتق
الملك العادل
ابوبکر

ظری

قطری ۲۸

بو سکه نك تاريخی ۶۱۰ (التي بوز اون بش) کی قرائت اولتور ایسه ده
اولوقنلر ارقام هندیده صفر (۰) بش (۵) شکنده یازمغله تاریخ ۶۱۰ (التي بوز اون)
اولوق اقتضا ایدر .

— ۱۵ —

بالاده کینک عینی اولوب نقشنده جزئی
فرقی وارد

قطری ۲۷

— ۱۶ —

دیگر لرینه مشابه اولوب انجق
رسم خطی براز فرقلیدر.

لوحة ۱

قطری ۲۵

نوع ۲

باقر

حصن کيفا

— ۱۷ —

تاریخی ۶۱۵

صاغ طرفه متوجه بو ارسلان اوزرنده
صاغ النده خچر طومش سوار
تصویری صاغ قولتوغنك آلتنده
تمغاسی وارد
ناصر

دجری

ظری مرکزنده :

الملك الصالح
الملك الكامل

مجد

دوره سنده وسکنز خانه ایچنده :
الامام | الناصر | امیرالمؤمنین |
ضرب | بحسن | سنه | ۶۱۵

لوحة ۲

قطری ۲۶

بو سکه نك تاريخی ۶۱۵ در . بش رقی عادت قدیمه وجهله بویله (۵)
یازمشدر . (۱۴) نومرولی سکه نك شرحنه مراجعت اولنه .

— ۱۸ —

بالاده کنه مشابه اولوب انجق نقشی براز
فرقلی و وجهنک اطرافى دانتہ لالی برداثره
ایله مستدیردر . بعض طرفلرنده دخی بشقه
برسکه یازیلری مضروبدر .

نوع ۳

باقر

آمد

— ۱۹ —

تاریخی ۶۱۷

دهری حلزونی چفته دائره مرکزنده : ایکی باشلی و ایکی فناد و ایانی

کوچک قره قوش رسمی .
قویربی التنده

حلزونک بوشلقلرنده :

(داخلی) : الملك | الصالح | ناصر | الدين

(خارجی) : محمود | بن محمد | بن قرا | ارسلان | بن ارتق

دهری مهر سلیمان مرکزده : الملك

الکامل

التي مشات ایچنده : ضرب | بامد | سنه | سبع | عشر | سنه

زاویه خارجه ایچنده : الامام | الناصر | احمد | ناصر | الدين | محمود

قطری ۲۴

— {۸} رکن الدین مودود —

۶۱۹ — ۶۲۹

نوع ۱

باقر

آمد

— ۲۰ —

تاریخی ۶۲۱

الملك المسعود

رکن الدین	ضرب	بامد
	ایکی باشلی	
	اوفق قره قوش	
	رسمی	
	۱۸۸	

لا اله الا الله

محمد رسول الله	الملك	الملك الكامل	محمد رسول الله
۱۸۶۳			

قطری ۲۵

لوحة ۲

— ۲۱ —

بالاده كينك عني اولوب انجق تاريخي ۶۲۱ برينه
عكس اوله رق ۱۶۲ صورتندە تحريف اولمشدر .

قطري ۲۵

— ۲۲ —

۲۱ نومرويه مشابهدر . براز كسيكدر .

قطري ۲۴

ملوك ارتقيه دن (حصن كيفا وآمد) ده حكومت ايدنلر كه — امير
سكمان [۱] بن اراق اولاددن اولملرله بوسلسلهيه طبقه سكمانيه
دينيور . — بونلر ك عددي سكر نوردن عبارت اولان امراستندن
ايلك اوچنك يعني امير سكمان و ابراهيم و داود ناملرينه ضرب اولمش
سكه بولميوپ و حتى ضرب سكه ايتديردكلرينه دائر دخی هیچ بر معلومات
اولميوپ امراي مذكوره نك اك اسكي و برنجي سكه سي اولق اوزره
اليوم فخر الدين قرا ارسلانك سكه لري موجود و معلومدر . اندن
سكره ايسه ركن الدين مودوده قدر صره ايله جمله سي طرفدن سكه
ضرب و اخراج ايتديرلمشدر .

[۱] ابن اثير و ابو الفدا كي مؤرخين مشهوره بواسي قان ايله (سكمان)
اوله رق يازمشلر ايسه ده سكه لره علي العجوم قان ايله (سكمان) يازمغله املاي
صحيحي بويله اولق طبعيدر .

مسكوكات مذكوره بالاده آيرو آيرو كوسترلديكي اوزره مختلف
نوع و طرزده اولوب براميرك زمان حكومتندە ضرب اولنان سكه لر
متعدد نوعده اولميشي كي برينك مسكوكاتي اوزرندە بولنان تصاوير
ديكر براميرك مسكوكاتي نقوشنه تقليد ايدلامشدر .

بونلر ك نقوش و تصاويري اولدجه صنعتكارانه اعمال ايدلمش
و كوفي اولان خطوطي دخی متنوع طرزده و اكثر يتله ظريف بر
صورتندە يازلمشدر .

قرا ارسلان ايله نور الدين محمد زمانندە سكه لر ك هلي ضربتي
يازمليوب اندن سكره يعني سكمان ثاني و ناصر الدين محمود و نور الدين
مودود مسكوكاتندە دارالضربلري كوسترلمشدر . اشي بو اوج اميرك
سكه لري يالكر ايكي محله يعني (حصن كيفا) ايله (آمد) ده كسيلوب
(حصن كيفا) اسمي ايسه ساده جه (بالحصن) يازلمشدر . (آمد) معلوم
اولدنيور اوزره نفس ديار بكر ك نام قديمي اولوب (حصن كيفا) ايسه
دياربكر ك جهت شرقيه سندە قديمأ مشهور و مستحكم بر بلده ايدى .
بوراسي مرور زمان ايله اليوم اسكي جسامت و اهميتي خائب ايتمشدر .

مسكوكات مباحوثه اينجندە و ايلك زمانلرده بعض تاريخنمز سكه لر
چيقارلمش ايسه ده اكثر يتله سنه ضربلري درج و ارايه قلمشدر .
تاريخلر ابتدا ابجد حسابيله و سكره لري على الاكثر عبارة صرييه و بعضأ
دخی ارقام هندية ايله يازلمشدر .

§

ملوك ارتقيه كندولرينه (ملك الامرا) و (ملك العالم العادل)
و (معين) و (نصير) كي متعدد عنوانلر اتخاذ ايلمشلردر . بونلر جداول
مخصوصه سندە كوسترلمكله مراجعت اولندقدە هر برينك اتخاذ استعمال
ايلديكي القاب و عنوان آيرو آيرو اكلاشييلور .

بوندن بشقه امرای مذکورہ ملوک عربده متعذ اولان اصول واداته اتباعاً اکثریا اصل اسمارینه برر مخاص دخی علاوه ایتشاردر مثلاً سکمان ثانی « ملک مسعود » وناصر الدین محمود « ملک صالح » شهرتلیله ملقب اولمشادر .

اراتقہ نک خلافت اسلامیہ اولان انقیاد وارتباطلرینه دلیل اولق اوزره خلفای عباسیہ دن زمان حکومتلرینه متصادف اولنلرینک نام و عنوانلرینی تبرکاً سکولرینه درج ایلدکاری کی او عصرلرده دولت ایوبیہ نک سطوت و قوتی کسب اعتلا ایتش اولد یقندن تسلطات خارجیه یه قارشو لدی الاقتضا مظهر معاونت اولق مقصدیله تحت حمایتلرینه دخالتہ بر علامت اوله رق معاصرلری اولان ملوک ایوبیہ نک دخی کذلک اسم و شهرتلیری سکولرینه علاوه ایتشاردر .

§

طبقه سکمانیه نک مسکوکاتی علی العموم باقر اولوب حجم و قطر لری بیوک ووزنلری اغیر و مختلفدر . عربلرک (فلس) لری یعنی باقر مسکوکاتی وزناً و قطراً دها کوچک اولمسیله بونلرک رایجملری دخی آنلردن یوکسک اولق اقتضا ایدر . واقعا یوبایده معلومات تاریخیه دسترس اولنه مامش ایسده اشاغیده کوریله جکی وجهله ماردینده حکومت ایدن اراتقہ نک بعض سکولری اوزرنده (درهم) کلہ سی مندرج بولمسنه نظراً بوبالرلرک خلفانک درہملری قیمت اعتباریه سنده طوتلمش اولمسی احتمالی خاطرلره کلہ ییلور . مع مافیه مسکوکات مذکوریه بر طاقم تصاویر نقش اولتمسندن مقصد اقوام متجاورة خریدنیانیه ایله اولان معاملات تجاریه نک تسهیلنه خدمتدن عبارت بولندینی ماحوظ اولقله آنلر بیننده آیروجه بر قیمتی حائر بولملری دخی مستبعد دکلدور .

مسکوکات ارتقیہ ده جالب نظر دقت بر نوع اشارت موجود درکه بواسارت کرک حصن کیفا و کرک اشاغیده کوریله جکی اوزره ماردین ارتقارینک سکولرندن اکثریسنه رسم ایدلمشدر . اشبو اشارت شو √ شکله اولوب بعضاً ایکی طرفه چفته جیزکی ویاخود کوچک برچیچک وضع اولنمده در . ظاهر حالدن استدلال اولندیقنه کوره اشارت مبیحونه بی ارتقہ مخصوص بر تمغا ویا علامت فارقه اولوب دیگر اقوام ترکمانیه نک و مغول و سائر طوائفک دخی مختلف رسملرده بویله تمغا و اشارتلی واردر . حتی آتیا مسکوکات زنکیه اوزرنده کوریله جکی وجهله امرای اتابکیه طرفلرندن دخی شکل مخصوصده تمغالر اتخاذ قلمشدر .

مسکوکات مذکورده سالف البیان علامت فارقه ویاخود تمغادن بشقه بر طاقم چیچک و جیزکیلر دخی نقش اولنمشدر که بونلر تزییناتدن بشقه برشی دکلدور .

❦ بنی ارتق ❦

— در خربت — [۱]

سنة هجرية

۱	عمادالدین ابوبکر اول بن قرا ارسلان	۵۸۱
۲	لظام الدین ابوبکر ثانی بن ابوبکر	(سکه سی بوقدر) ۶۰۰
۳	ابراهیم بن ابوبکر اول	۶۲۰
۴	احمد بن ابراهیم	۶۸۵۶

[۱] اليوم (خرپوت) دنیلان شهرک نامی قدیماً بویه تحریر وتلفظ اولنور ایدی.
(خرپوت) بالاخره قهریف اولنوب (خرپوت) و (خرپوت) نهایت شمعی
(خرپوت) املاسی تقرر انلشدر. شهر مذکور قدیم اولوب (حصن الزیاد) نامیه
دخی معروف ایدی. «معجم البلدان لباقوت جلد ۱ صیفه ۴۱۷»

❦ {۱} عمادالدین ابوبکر ❦

۵۸۱ — ۶۰۰

نوع ۱

باقر

— ۲۳ —

محل ضربی بوقدر. تاریخ ۵۹۰

رسول طرفه متوجه وصاچلری
آلتندن دیادمه باغلی برانسان قغاسی.
[روم سکه لری طرزنده دره.]

دجهری

ظهری

بسم الله الامراء
ابوبکر بن
قرا ارسلان بن
ارتق الامام النا
صبرلدين الله

لوحة ۲

فطری ۱۹

— ۲۴ —

تاریخی سبکدر.

بالاده کی تصویرک هینی اولوب
فقط براز بیوکدر.

وهری

ملک الامرا

ظهری

م ابو بکر بن
قرا ارسلان
بنه اراق النسا
سرلین الله

فطری ۲۱

خرپوتده حکومت ایتش اولان اراتقه طبقه سکمانیه دندر. بونلر
دورت نفردن عبارت اولوب برنجیلری قرا ارسلانک مخدومی عمادالدین
ابوبکر در. آندن صکره اوغلی نظام الدین ابوبکرک ۶۲۰ تاریخلرینه قدر
حکومت ایلدیکی مضبوط توارخچدر. فقط اقوال مؤرخینده بو ایکیسندن
بشقه سی حقنده صراحت کافیه یوق ایستده (التقیحات) نامیه
بی ارتقدن ابوالحارث ملک احمد زماننده و ۶۸۵ سنه سی ضمه صفرنده
یازیلوب مصادف نظرمن اولان علم حسیابه داتر برساله نکه مقدمه سندن
اکلاشایدیغه کوره امرای مذکوردن ایکی ذات دها ککشدکه بریسی
مشارالیه ملک احمد و دیگری انک پدری ملک ابراهیمدر. حتی
رساله مذکوره شایان اعتماد بر صورتده بونلری شهرت و کتیه لرله شویله جه

یازمشدر: «مولانا ملک العادل المظفر محی العدل عزالدین ابوالحارث
احمد بن ابراهیم بن ابی بکر ابن قرا ارسلان بن داود بن سکمان بن اراق
ناصر امیر المؤمنین». بوندن بشقه مشار الیه ملک احمدک علم و معارفه
میل و محبتی دخی مقدمه مذکوره ده بحث اولمشدر.

خرتبرت ملوککنک سکملری اراتقه سائر مسکوکاتی مثللو مصور
اولوب فقط حجملری دها کوچکدر. شمده یه قدر بونلردن یالکتر
عمادالدین ابوبکر اولک برقاج نوع مسکوکاتی معلوم اولوب دیگرلرینک
سکملری کورلماشدر.

بالاده اراشه اولندینی اوزره اشبو سکملرده تاریخ وضع اولوب
عمل ضربی یازلماشدر.

— بنی ارتق —

[طبقه ایلغازیه]

— در مار دین —

سنة هجرية	
۱	نجم الدين ايلغازي بن ارتق بن اكسك (سكه سي يوقدر) ۵۰۲
۲	حسام الدين تيمور طاش بن ايلغازي ۵۱۶
۳	نجم الدين الي بن تيمور طاش ۵۴۷
۴	قطب الدين ايلغازي ثاني بن الي ۵۷۲
۵	حسام الدين يولق ارسلان بن ايلغازي ثاني ۵۸۰
۶	ناصر الدين ارتق ارسلان بن ايلغازي ثاني ۵۹۷
۷	نجم الدين غازي اول بن ارتق ارسلان ۶۳۷
۸	قرا ارسلان بن غازي اول ۶۵۸
۹	شمس الدين داود اول بن قره ارسلان (سكه سي يوقدر) ۶۹۱
۱۰	نجم الدين غازي ثاني بن قره ارسلان ۶۹۳
۱۱	عماد الدين علي بن غازي ثاني (سكه سي يوقدر) ۷۱۲
۱۲	شمس الدين صالح بن غازي ثاني ۷۱۲
۱۳	داود ثاني بن صالح (سكه سي يوقدر) ۷۴۰
۱۴	عيسى بن داود ثاني ۷۷۸
۱۵	شهاب الدين احمد بن عيسى ۸۱۱
	آدم ۸۱۴

— {۲} حسام الدين تيمور طاش —

۵۱۶ — ۵۴۷

نوع ۱

باقر

— ۲۵ —

محل ضربی و تاریخ یوقدر

زمهری
صاغ طرفه متوجه وباشی دایده لی انسان قفاسی.
[سلف کیندن یدنجی آتیبوکوسک سکه سی تقلیدنده در.]
تمام کردنشک اوزرنده و بر مستطیل ایچنده
نجم الدين استنه بر تمغا ضرب اولمشدر .

ایل غازی
ب. الملك العالم د.
ب. العادل حسا
ب. م. الدين

ظهری

فطری ۲۵

لوحه ۲

— ۲۶ —

بالاده کینلک عینی رسم و نقشه در. (نجم الدين) تمغاسی
بونده برونشک بر قسمی اوستنه عموداً ضرب اولمشدر.

فطری ۲۹

اشبو سکه لرك وجهلرينه سكره دن ضرب ايدلش اولان (نجم الدين) نامنه تمغالر
مشاراليه حسام الدين تيمور طاشك مخدوم وخاني ملك نجم الدين اليك زمان جكو.
متنده اورلش اولق لازم كلور .

﴿۳﴾ نجم الدين الہی ﴿۱﴾

۵۴۷ - ۵۷۲

نوع ۱

باقر

— ۲۷ —

محل ضربی و تالیفی بر قدس .

دہری . تیمور طاشک ۲۵ نومروی سکہ سنک
عینی اولہرق (آنتیوکوس) قفاسی
منقوشدر .

کردنسنک اوستندہ (نجم الدین)
محرردر . [۱]

ایل خازی

ملك الامراء

پے ابو المظفر
نہ الی بن $\sqrt{\quad}$

ظہری

فطری ۲۱

[۱] بوسکہ دہی (نجم الدین) اسمی تیمور طاشک سکہ لرندہ کی کہ تمغا منورندہ
اولہرق سکہ دہن اور لیوب تصویر الہ برابر مسکوکدرہ

﴿۳﴾ نجم الدين الہی ﴿۳﴾

— ۲۸ —

بالادہ کینک عینی اولوب تصویر
براز اشاغی باققدرہ .

فطری ۲۰

— ۲۹ —

۲۷ نومرویہ مشابہ اولوب یازیلری
جزئی فرقلیدرہ .

فطری ۲۸

— ۳۰ —

۲۷ نومرونک عینی اولوب فقط تمام
قولاغندن کوزینک اوزرینہ طوغری بر
مزبج ایچندہ و یازیلری آشاغی نجم الدین
ملك دیار بکر
عبارہ سنی حاوی سکہ دہن بر تمغا
اورلمشدرہ .

فطری ۲۹

لوحة ۲

نوع ۲

کوش

— ۳۱ —

محل ضربی، و تاریخی بوقدره

دمهری بالاسنده : (نجم الدین)

صاچلری دیادملی و یوز یوزه متوجه

ایکی انسان ققاسی (بوست)

[اسکی روم امپراطورلری سکه لرینه

تقلید ایلشدیر]

زیرنده : (ملک دیاربکر) (V)

ظهری

بن

بوزلری اوک طرفه ناظر قائما ایکی
انسان تصویر.[ایکینجی ژان قومنه نوس ایله
(ویرزخی) یه ارانه ایدر بزانینسکه لری طرزینه تقلید
ایلشدیر]

ارتق

وزنی ۵ درهم ۱۱۰ قیراط .

(پیشله)

قطری ۳۳

لوحة ۲

باقر

— ۳۲ —

بالاده کی ۳۱ نومرولی کوش سکه نک

عینی رسم و نقشنده در.

لوحة ۲

قطری ۳۵

— ۳۳ —

یوقاریکی سکه یه مشابه اولوب

وجهنک رسملری جزئی فرقلیدر.

قطری ۳۵

نوع ۳

باقر

— ۳۴ —

محل ضربی بوقدره . تاریخی ۵۵۸

دمهری اورته ده : براز صوله متوجه و صاچلری دیادملی کوکسده

(قدر برانسان تصویر)

دوره سنده : الملك العالم العادل نجم الدين ملك دیاربکر

ظهری اورته ده : باشنه اوج چنال برتاج کیش کوکسده قدر

بر حکمدار تصویر (بوست)

[بیزانتین اصولنده تزیین اولمشدر]

دوره سنده : ابوالمظفر الی بن تمرناش بن ایل غازی بن ارتق

داخلاً : ثمان نجسین | و خمسه

قطری ۳۳

نوع ۴

باقر

— ۳۵ —

محل ضربی و تاریخ بوقدر.

و مہری بالاسندہ: لاله الا الله (زیرندہ: محمد رسول الله
 صاغندہ: المستجد بالله (صولندہ: امیر المؤمنین
 اورتدہ: یان یانہ ابی انسان قغاسی
 ایکسینک دخی بوزی براز
 طیش طرفہ منوجہ
 [بیزانین سکہ لری اصولندہ درہ]

ظہری بالاسندہ: نجم الدین (زیرندہ: الی بن ایل غازی
 صاغندہ: ابن ارتق (صولندہ: ملک دیار بکر
 اورتدہ: ساچلری قباریق و دوکی بر آدم
 قغاسی «اطراف نقطہ لی و نا تمام
 بر دائرہ ایله مستدیر درہ»

قطری ۲۲

— ۳۶ —

بالادہ کینک عینی اولوب براز سیکدر.

قطری ۳۰

— ۳۷ —

۳۵ نومرولی سکہ نک عینی نقش و عبارہ یی
 حاوی اولوب انجیق یازیلری و صورت
 اعمالی قباچہ در

قطری ۳۳

— ۳۸ —

کذلک ۳۵ نومرونک عینی نقشده اولوب
 انجیق خلفای عباسیہ دن (المستغنی
 بامر اللهک) زمان خلافتندہ ضرب
 اولتمش اولدیغدن «المستجد بالله» امیر
 المؤمنین» یرینه بوسکە نک وجهندہ
 صولده (المستغنی) و صاغندہ (بامر الله)
 تحریر و ضرب اولمشدر.

قطری ۳۲

لوحة ۲

«در دنجی نوع سکہ لری یوق ايسهده یوندن ۳۷، ۳۶، ۳۵ نومرولی
 سکہ لری خلیفه مستجد بالله زمانندہ یعنی ۵۵۵ دن ۵۶۶ سنه لری ایچندہ، و ۳۸
 نومرولی سکہ دخی خلیفه مستغنی بامر الله وقتندہ یعنی ۵۶۶ دن ۵۷۵ ساللری
 میانندہ ضرب اولتمش اولاق لازم کلوب بناء علیه اشبو سکہ لری بالادہ کی ۳۴ نومرولی
 و ۵۵۸ تاریخی اوچجی نوع سکہ دن دها سکره قطع و اخراج اولندقلری اکلشیلور.

﴿۴﴾ قطب الدین ایل غازی ثانی ﴿﴾

۵۷۲-۵۸۰

نوع ۱

باقر

— ۳۹ —

محل ضربی . و تاریخ بوقدر

بن الی بن

و جری

صاغ طرفه متوجه و باشی دیاده لی
بر السان قفاسی [اسکی روم
ایم پرا طور لرندن بر نجی
قسطنطینک سکه لر طرز
و تقلیدنده در.]

تمرتاش بن

ایل غازی

ظهری

مولانا المالك العالم

العادل قطب الدین

ملك الامراء شاه

دیاربکر

فطری ۳۱

لوحه ۲۱

— ۴۰ —

بالاده کینک غینی اولوب ظهرنده بوانسان
کلماتک بوسکده نقطه لری واردر.

فطری ۳۰

— ۴۱ —

۳۹ نومرو لی سکه نک طرزنده اولوب
انجق وجهنده کی تصویرک باشی سماه
طوغری باققدردر.

ظهرینک رسم خطی ده اکوزل
کوفیدر.

فطری ۲۹

— ۴۲ —

بالاده کینه مشابه اولوب براز سیلکدر.

فطری ۲۹

نوع ۲

باقر

— ۴۳ —

محل ضربی یوقدره تاریخی ۵۷۷

دوره‌ی بالاسنده : سبع سبعین خمس

مانه

اوموزلری اورتولی و دیادملی بری
 بیوک دیکری کوچک ابکی انسان
 تصویر (پوست)

[بیزانتینلردن برنجی هراقلیوسک اوغلی
 ایله برابر اولان سکه‌سی تقلیدنده‌ر.]

ظهری

قطب الدین بن

الناصر للدين
 امير المؤمنين
 هذا الدرهم
 ملعون من

یعیره

فطری ۳۵

— ۴۴ —

بالاده‌کینک عینی طرزده اولوب
 نقش و خطنده جزئی فرق وارد.

فطری ۳۲ (دلیکلی)

— ۴۵ —

تاریخی ۵۷۹

بالاده‌کینه مشابه اولوب تاریخی
 (تسع سبعین خمس | مانه) یازمشدر.

فطری ۳۳

لوحه ۲

«اشبو سکه‌لرده خلیفه‌نک اسمی اولان (الناصرلدين الله) ده (لدين) کله‌سی
 سهوه مبنی ابکی لام ایله (للدين) یازمشدر.»

﴿ ۵ ﴾ حسام الدین یولق ارسلان ﴿ ۵ ﴾

۵۸۰-۵۹۷

نوع ۱

باقر

۴۶

محل ضربی و تاریخی یوقدر.

صاغ طرفه متوجه بر انسان
تصویری. (بوست)

[رومن سکه‌لری طرزنده در]

صاغ طرفنده : AVG V

صول طرفنده : NIV

دوره‌سنده : ر سا

ظہری مرکزنده : صلاح الد

[نیاو] الدین یوسف

الملك العادل

دوره‌سنده : العادل حسام الدین یو

قطری ۲۴

اشبو سکه‌دن اوج صد موجود اولوب جله‌سی یوزق حالده بولندقلرندن
صباراتی تمامیه قرائت ممکن اوله‌میور. تصویرلرک بری صفالی ایکیمی صفالسر
اولوب شکلا یکدیگرندن جزئی فرقلیدرلر. بولرک بره‌بی قدیم یور زیانوم موزه‌سی
مسکوکات قنالوفنک بری جرشده XXXV نومروسیله کوسترلش ایسه‌ده اودخی فنا
حالده اولدیغندن قرائت ایده‌ماشلردر.

نوع ۲

باقر

— ۴۷ —

محل ضربی و تاریخی یوقدر.

دہری بالاسنده : (حسام الدین ملک دیاربکر)

برسی صول طرفه متوجه و باشی دیاده‌لی
یسوک، دیکری اوکه ناظر باشی تاجلی
کوچک ابی انسان تصویری (بوست)
[یوکی رومنلردن (نه روم) ک سکه‌سنه
تقلید اولاق احتمال اولوب کوچکی ایسه
بیزانتین طرزنده در. شوخالده ابی طرز
ایله مشترکدر.]

۷

ظہری

الملك الناصر
صلاح الدین
محمی دوله
امیر المؤمنین

قطری ۳۰

لوحة ۳

— ۴۸ —

* تصویرلر بالاده کندن بر از فرقلیدر
و ظہرینک یازیلری اوزرنده کی (۷)
اشارتی یوقدر.

قطری ۳۰

— ۴۹ —

۴۸ نومرو لی سکه به مشابه ایسده
وجهنک بالاسنده (دیاربکر) یازلیوب
یالکز (حسام الدین ملک) محرردر.

قطری ۳۲

— ۵۰ —

۴۹ نومرونک عینیدر. انجق ظهرینک
یازیلری بالاسنده شویله (ب.) اوج
نقطه موضوعدر.

قطری ۳۳

— ۵۱ —

۴۸ نومرونک عینی ایسده ظهرنده کی
(یوسف) کله سی صوله و (بن ایوب)
دخی صاغه یازلمش یعنی دیگر لرینک
عکسی وضعیته بولمیشدر.

قطری ۲۹

— ۵۲ —

بالاده کی ۵۱ نومرویه مشابه اولوب
فقط وجهنک بالاسنده کی (دیاربکر)
اسمندن (بکر) کله سی نقصاندر.

قطری ۳۰

~~~~~

نوع ۳

باقر

— ۵۳ —

محل ضربی برو . تاریخ ۵۸۱

وهری
بر اغر دیاده لی و صاغ الی کوکسند
باری بلنه قدر بر انسان تصویر
[ییزانتین طرزنده اولوب
(آرتاوست) ایله (نیه فور) ک
سکه لرینه تقلید ابدلش اواق
احتملدر.]

ظهری مهر سایمان طرزنده اتی گوشه لی برخانه ایچنده :

ایوب
الملك الناصر
صلاح الدنيا
والدين يوسف
بن

زاویه لرك خارجنده :

ضرب | سنه | احد | ثمانین | خمس | ماه

قطری ۲۲

لوحة ۳

— ۵۴ —

بالاده کینک طرزنده اولوب انجق
وجهنده کی تصویرک چهره سی بر از
بیوجک اولدینی کی ایکی طرفنده
بولنان عباره (حسام الدین | یولق
ارسلان) یولنده تحویل و تحریر
اولمشدر.

قطری ۲۲

— ۵۵ —

تاریخی ۵۸۴

۵۴ نومرونک عینی اولوب یالکز سنه سی :
ضرب | سنه | اربع | ثمانین | خمس | مائه
یازلمشدر.

قطری ۲۹

نوع ۴

باقر

— ۵۶ —

محل ضربی یوقدره تاریخی ۵۸۷

درد انسان تصویر: برسی اورنده عورتانه
اوطورمش، دیکری آتک آرقه سنده و ایافده
صول طرفه متوجه وصاغ الیه برشی کومترمکده،
اوچبجیسی صاغده ایافده قوللری اشغی صارفتش،
دردنجیسی صولده کذلک ایافده و ایکی النی یوقاری
قالدیرمشدر.

دیکری

[روم قیارتیه نقشلمری طرزنده در.]

ظهری . برچیزکیله مستدیر مرکزده :

الملك العادل
الامام الناصر
صر للدين
امير المؤمنين

سيف الدين

دوره سنده: حسام الدین ملک دیاربکر یولق ارسلان بن
ایل قازی بن ارتق سنه سبع وثمانین و خمسمائه

قطری ۲۹

— ۵۷ —

تاریخی ۵۸۹

۵۶ نومرونک عیلیدر.

وهری

ظهری مرکزنده : الامام النسا

صر للهدین

امیر المؤمنین

دوره سی : ۵۶ نومرونک عینی اولوب تاریخنده

(سبع) یرینه (تسع) یازیلیدر.

فطری ۲۹

لوحة ۳

— ۵۸ —

۵۷ نومرویه مشابه اولوب انجیق

یازیلری قبادر وظهرینک مرکزی

اوزرنده بر (۰) نقطه موضوعدر.

فطری ۲۹

«اشبو سکه لرده دخی خلیفه (الناصر لدين الله) استنده (لدين) کلمه سی (لادين)

یازلشد.

نوع ۵

باقر

— ۵۹ —

محل ضربی یوقدر. تاریخی سبکدر.

باغداش قورمش وزرهلی باشلق
وکومک کیش برانسان تصویرى.
صاغ النده و باشک ارقه طرفندن
افقی اوله رق بر قلیج وصول النده
دخی کسبک برانسان کله سنی بر چندن
طوتمشدر. صاغ فولتوغنک آلتنده
بر چیمک دالی کورنمکده در.
[طرز ایرانی به مشاهددر.]

وهری

ظهری برداثره ایچنده : النسا صرلدين

الله امیر

المؤ منین

دوره سنده (داخلاً : الملك الافضل على و الملك الظاهر

غازی بن الملك الناصر

«خط عربی» (خارجاً : حسام الدين بولاق ارسلان ملك

دیاربکر بن ایل غازی بن . . . .

فطری ۳۰

— ۶۰ —

تاریخی ۵۹۶

رسمی ۵۹ نومرونك تماميله عینی
اولوب انجق صاغ قولوغنك التده
چیچك یرینه افق اوله رق

نورالدین انا یازلمشدر.

دیزلری الته بر نقش یازلمشدر.

بالاده کینک عینی اولوب دوره
خارجیه سندده بن ایل غازیدن صکره:
(بن ارتق ضرب سنه ست و تسهین
و خمسائه) اوقونمده در.

نطری ۳۱

— ۶۱ —

۶۰ نومرونك عینی اولوب یالکز
زیرنده کی نقش بشقه درلودر.

دوره داخلیه سندده (الناصر) کله سندین
(صر) یازلیوب یالکز (النا) محرو در.

نطری ۲۹

لوحه ۳

— ۶۲ —

تاریخی ۵۹۷

۶۰ نومرویه اولدقجه مشابهدر.

یازیلرک شکلی بشقه اولوب مرکزینک
بالا سندده بر (۷) اشارتی وارددر.

دوره داخلیه سی: المملک الا فضل علی والظاهر
بن المملک

دوره خارجیه سی: حسام الدین یولق ارسلان بن ایل غازی
بن ارتق سنه سبه و تسه و خا

نطری ۳۰

— ﴿۶﴾ ناصر الدین ارتق ارسلان —

۵۹۷ — ۶۳۷

نوع ۱

باقر

— ۶۳ —

محل ضربی یوقدر. تاریخ ۵۹۸

ومهری
 اوموزلری اورتولی برالنسان تصویری
 (نوست) کردنک ایکی طرفنده بر
 * وارد.
 [برانتین سکلری نقلیدنده در.]

ظهری التي زاویه لی چیزکیلر داخلنده :

الله
 الامام الناصر
 لدین امیر المؤمنین

خارجاً التي زاویه ایچنده : ضرب | سنه | ثمان | تسعین
 | خمس | مائه

قطری ۲۹

— ارتق ارسلان —

— ۶۴ —

تاریخی ۵۹۹

ومهری
 ۶۳ نومرولی سکنک عینی رسمده
 اولوب انجق (ارتق) کلمه سنک صاغده
 بولنان (انی) صوله یازلمشدر.

ظهری التي زاویه لی چیزکیلر داخلنده :

الله
 الامام الناصر
 لدین امیر المؤمنین
 الملك الظاهر
 غازی

خارجاً التي زاویه ایچنده : ضرب | سنه | تسع | تسعین
 | وخمس | مائه

لوحة ۳

قطری ۲۹

— ۶۵ —

بالاده کینه مشابه اولوب فقط تصویری
 براز بی-وک و رسم خطی جزئی
 فرقلیدر.

قطری ۳۰

نوع ۲

— باقر —

ماردین

— ۶۶ —

تاریخی ۵۹۹

دجهری (سنطور) تعبیر اولتور بلندن بوقاربسی انسان
اشاغیبسی حیوان هیئتنده بر تصویر. کویدهسی
صوله وباشی اوکه متوجه اولوب کیرویه
طوغری النده ی یای ابله اوق آتقددر.
حیوانک فوریفی کوچک بز اژدر شکلندهدر.

تصویرک اطرافنده ناجاجا: ماردین | سنة | تسع و | تسعین و |
خم | مائه

بن ایوب

الناصر لدين الله امير
المؤمنين الملك
العاذل ابو بكر
ملك ديار بكر نا

سلان

(کنارلری مکرر مضروب) قطری ۳۵

ظہری

— ۶۷ —

۶۶ نومرونک عیلیدر.

بن ایوب

الناصر لدين الله امير
المؤمنين الملك
العاذل ابو بكر
ملك ديار بكر

سلان

قطری ۳۱

دجهری

ظہری

— ۶۸ —

دجهری ۶۶ نومرونک مشاہی اولوب انجق
(سنطور) براز کوچک واطرافندهکی
یازیلرک وضعیتی شویلهدر:
بما | ردین | سنة | تسع وتسعين | و | خمسمائه

بن ایوب

الناصر لدين الله
امير المؤمنين
الملك العاذل
ابو بكر ملك د

نق ارسلان

ظہری

لوحة ۳

قطری ۲۸

نوع ۳

باقر

مار دین

— ۶۹ —

تاریخی ۵۹۹

۶۶ نومرو لی سکونک وجهنده کی (سنطور)
تصویرینک عینی اولوب فقط وضیتی انک
عکسنه یعنی صاغ طرفه متوجه رسم اولتمشدره.

و جہری

اطرافندہ : بنار دین سن۱۴ | تسع و تسع | بن و | خم | مائہ

ظہری

الدين
الناصر لدين الله
امير المؤمنين
الملك العادل
ابو بكر بن ايوب
ملك ديار بكر

ارسلان

قطری ۲۷

— ۷۰ —

۶۹ نومرونک عینیدره.

و جہری

بن ايوب
الناصر لدين الله
امير المؤمنين
الملك العادل
ابو بكر ملك ديار بكر

تق ارسلان

ظہری

قطری ۲۹

— ۷۱ —

بالاده کینک عینی اولوب انجق
(تسع) کلهسی (تسعين و) کلهسندن
سکره محرو و (خمسائة) حیوانک
بجاقلری آرهسنه موضوعدره.

و جہری

ظہری

بن ايوب
الناصر لدين الامير
المؤمنين الملك
العادل ابو بكر
ملك ديار بكر

رسلان

قطری ۲۸

— ۷۲ —

و جہری و ظہری ۷۱ نومرونک
عینی اولوب انجق رسم خطی بشقه
طرزده در .

قطری ۲۷

— ۷۳ —

دمهری

۶۹ نومرویه مشاهد.

ظہری

بن ایوب
الناصر لدين الاسلام
في المؤمنين الملك
العادل ابو بكر
ملك ديار بكر
سلان

(کناری مکرر مضروب) فطری ۳۲

نوع ۴

باقر

ماردین

— ۷۴ —

تاریخی ۶۰۶

دمهری مرکزده : صول طرفه منوجه برارسلانه
راکب اولش والیرینی یوقاری
قالد یروب کویا ارسلانی
قوشد یرمقده بولتان برسواری
تصویری.

دوره سنده : الملك العالم العادل ناصر الدين ارتق
ارسلان ملك ديار بكر

ظہری مرکزنده : وست
الامام الناصر
لدين الله امير
المؤمنين

دوره سنده : الملك العادل سيف الدين ابو بكر ابن ايوب
ضرب بماردین سنه

فطری ۲۹

— ۷۵ —

بالاده كينك عيني اولوب انجق
رسم خطي بشقه در.

لوحة ۳

قطری ۲۸

— ۷۶ —

كذلك بالاده كينه مشابه اولوب
ظهرنده (المومنين) كله سنك اوستنده
بر (س) نقش واردر.

قطری ۲۹

— ۷۷ —

۷۶ نومرونك عيني اولوب يازيلرنده
جزئي فرق واردر.

قطری ۳۲

(وجهنك كناري مكرر مضروب)

~~~~~

نوع ۵

باقر

— ۷۸ —

محل ضربی بوقدره. تاریخ ۶۱۱

دجهری سرکرده: براز صوله دونمش وصاچلرينك
اوزرى دفنه ييراقربه تويج اولمش
بر انسان ففاسی.

[بیزانین سکه لری طرزنده در.]

اطرافنده: ناصر الدنيا والدين ارتق ارسلان ملك ديار
«(بكر) يازلما مشدر.»

ظہری

* V *

ابو العباس احمد
الناصر لدين الله
امير المؤمنين
الملك العادل ابو
بكر ايوب

قطری ۲۳

— ۷۹ —

بالاده کینک عینی اولوب وجهنک
اطرافنده کی عبارده (دیار بکر)
تمام یازلمشدر.

لوحة ۳

قطری ۲۴

— ۸۰ —

۷۹ نومرولی سکه نک عینی اولوب
یازیلری بشقه رسمدهدر.

قطری ۲۴

— ۸۱ —

عینی رسم ونقشده اولوب فقط
وجهنک اطرافنده کی عبارده
(ارسلان) کله سنک (نونی) وضع
اولنماشدر. ظهرینک صول طرفی
کسیکدر.

قطری ۲۴

نوع ۶

(۱)

باقر

— ۸۲ —

محل ضربی یوقدر. تاریخ ۶۲۰

براز صاغه دونمش وباشی دفته
یا اقلریله تنویج اولنش کوکسه
قدر انسان تصویر (پوست)
[ییزانتین سکه لری طرزندهدر.]

وهری

[الا] مام

الملك الكامل

محمد بن ایوب

الملك المنصور

ناصر الدین ارتقی

ارسلان

ظهری

قطری ۲۶

— ۸۳ —

بالاده کینک عینی اولوب اطراف
کسیکدر.

قطری ۱۹

(ب)

— ۸۴ —

۸۲ نومرونك عینی اولوب فقط
تصویرك چهره سی عکسی طرفه
یعنی صوله متوجه در. وتاریخی
کسیکدر.

دبره

الملك الكامل
محمد بن ایوب
الملك المنصور
ناصرالدین ارتق

ظری

(اطراف کسبچه در) فطری ۱۸۰

نوع ۷

باقر

— ۸۵ —

محل ضربی یوقدر. تاریخی ۶۲۰

دبره اورته ده : صاغه متوجه بر انسان قفاسی،
[رومنلردن قلود یوسک سکسی تقلیدنده در.]

اطرافده: الملك المنصور ناصر الدنيا والدين ارتق ارسلان

عشرین
الناصر لدين الله
امیر المؤمنین
الملك الكامل
ناصر الدين محمد
بن ایوب

ظری

فطری ۳۰

لوحة ۴

— ۸۶ —

بالاده کینک عیلمدر.

فطری ۲۹

— ۸۷ —

تصویرك چهره سی براز فرقلیدر.

(کناری چانلاق) فطری ۳۰

— ۸۸ —

بوندهده تصویرك چهره سی
فرقلیجهدره یازیلارك نقشی دخی
براز بشقه دره

قطری ۲۸

نوع ۸

باقر

— ۸۹ —

محل ضربی یوقدره . تاریخ ۶۲۳

وهری اورتهده: صاچلری خلقه لاله باضلائش
بر انسان تصویری (بوست)

اطرافنده: السلطان الاعظم علاء الدین کیکاووس بن کیکاووس
خسرو = (حمه) رسمك كردنك صاغنده
(رو) د د صولنده

ظهری

و مشرین
الامام المستنصر بالله
امیر المؤمنین
الملك المنصور
ارتقی

قطری ۳۰

۶۱

نوع ۹

باقر

— ۹۰ —

محل ضربی یوقدره . تاریخ ۶۲۵

وهری سکر زاویه لی چیزکی داخلنده:

الناس صر لدین الله
المؤمنین المسلمک
الکامل محمد

خارجاً سکر زاویه دروننده: لا اله الا الله [محمد]
[رسو] ل الله

ظهری سکر زاویه لی چیزکی داخلنده:

الملك المنصور
الدین و الدین
ارتقی ارسلان

خارجاً سکر زاویه دروننده: ضر ب سنة خمس
عشر بن [ست] [مائه]

قطری ۲۲

نوع ۱۰

کوش

دينسره

— ۹۱ —

خط غربی. تاريخی ۶۲۵

دبره

بالله
الامام المستنصر
* * * ارتق *
الملك المنصور
بسم الله

ظهری

بدینسر سنه
السلطان المعظم
کعباد بن کبشور
۳۲۱

وزنی ۱۴ طه. قطری ۲۶

لوحة ۳

«سلاجقة روم سکه لری طرزنده دره بر منلی (تقویم مسکوکات سلجوقیه) ده کوسرلشدره انک تاريخی ۶۲۶ دره. صحیفه ۳۶ نوسرو ۴۵۷»

نوع ۱۱

کوش

حصن کيف

— ۹۲ —

تاريخی ۶۲۸

دبره مهر سليمان شکنده التي زاویه لی چیز کبر داخلنده:

الامام
المستنصر
بالله امير المؤمنين

خارجاً التي زاویه دروننده: لا اله الا الله محمد رسول الله

ظهری وجهتک عینی شکنده:

محمد
الملك الكامل
الملك المنصور
ارتق

اطرافنده: ضرب بكيف سنه ثمانه وعشرين
ستاه

وزنی ۱۳ طه. قطری ۲۰

لوحة ۳

— ۹۳ —

تاریخی ۶۳۱

۹۲ نومرولی سکه‌نک عینی رسم
وشکلنده در. یالکز تاریخی: ضرب |
بکیف | احد و | ثنین | ستانه |
| یازیلدر .

وزنی ۱۳ ط. فطری ۲۰

— ۹۴ —

بالاده کیلرک عینی شکلده اولوب فقط
رسم خطی بشقه و اطرافلری
سیلکجه در.

وزنی ۱۲ ط. (دلیکائی) فطری ۱۹

«اشبواج قطعه کوش سکه‌لر مسکوکات ایوبیه طرز ورسمنده در.»

نوع ۱۲

باقر

— ۹۵ —

محل ضربی بوقدر. تاریخی ۶۲۸

بر مربع ایچنده باغداش قورمش وصول
ب. الیه کوکسی اوستنده برکله طوتمش
حکمدار تصویر. باشی مره‌سک
ب. خارجنده اولوب ایکی طرفنده برر *
وزیرنده

|| √ ||

ب. الله
ب. الامام المستنصر
ب. امیر المؤمنین
ب. الملك الكامل
محمد

فطری ۲۹

— ۹۶ —

بالاده کینک عینی اولوب انحق
تصویری و یازیلری ده‌ا اوفاندیر .

فطری ۲۷

— ٩٧ —

٩٦ نومرولی سکهیه مشایه اولوب
انجق وجهنده کی یازیلر عکسنه یعنی
(ارتق ارسلان) صاغه و (ناصرالدین
صوله یازلشدیر .

قطری ٢٧

— ٩٨ —

٩٧ نومرونک عیلیدر .

قطری ٢٦

—————

نوع ١٣

باقر

✽ ماردین ✽

— ٩٩ —

تاریخی ٦٣٤

دیهی اورتهده: صاچلری باغلی واکه منوجه بر
انسان تصویرى . (پوست)
[روم سکه لری تقلیدندهدر .]
اطرافنده: السلطان المعظم علاء الدینیا [والدین کيقباد] قسید
امیر الممنون

ظری

ضرب بماردین
الام

المستصر بالله
* * *
امیر المؤمنین
الملك المنصور

ارتق

قطری ٢٦ (کوش بالدیزیلی)

— ١٠٠ —

بالاده کینک عینی اولوب وجهی بر از
سیلکدره ظهرینک تاریخی شویلهدر:
صاغده (سنه اربع و) صولده
(ثلثین وستمائه)

لوحة ٤

قطری ٢٨

نوع ۱۴

باقر

ماردین

— ۱۰۱ —

تاریخی ۶۳۷

وهری اوردده : باغداش قورمش و صول الله
کوکسته برکله طوقش انبریز
اوزرنده بر حکمدار تصویر
[طرز ابرائیده در]

اطرافنده : السلطان المعظم غیاث الدین و الدین و الدین
قسیم امیر المؤمنین

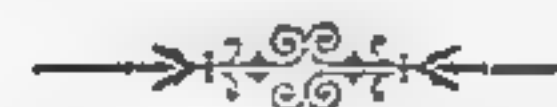
ضرب بماردین
الامام

المستعصر بالله
امیر المؤمنین
الملك المنصور

ارتق

قطری ۲۲

لوحة ۴

نجم الدین غازی اول

۶۳۷-۶۵۸

نوع ۱

کروش

ماردین

— ۱۰۲ —

تاریخی ۶۸۴

وهری مهر سلیمان شکنده التي زاویه لی چیزکیله داخلنده:

الامام

المستعصر

بالله امیر المؤمنین

منین

خارجاً التي عدد زاویه دروننده : لا اله الا الله | محمد | رسول الله

ظهری وجهنک عینی شکده :

ب

ابو

الملك الصالح

الملك السعيد

غازی

خارجنده : ضرب | بماردین | سنه | ثمان | واربعین | وستمائه

لوحة ۴

وزن ۱۴ طه قطری ۲۰

بالادە كىنىڭ عىنىيدۇ. براز سىلەككۇر.

— ۱۰۴ —

تاریخی ۶۵۵

دېرې ۱۰۲ نومرولی سکه نك عینی شكل و عبارتده در.

ظہری مسکن زدہ :

يوسف

الملك الناصر

المالك السيد

خازی

خارجنده: ضرب | بماردین | سنه | خمس | وخمین | وسمائه

وزنی ۱۲ طہ . فطری ۲۰

تاریخی ۶۵۶

١٠٤ نومرونك عيني اولوب تاريخي

(سنہ | خمس) پرینہ (سنہ | ست)

وضع اولتمشدر.

وزنی $\frac{2}{3}$ ۱۰ ط. قطری ۱۹

« اشبو کوش سکه لر مسکوکات ایوبیه طرزنده درلر. »

نوع ۲

یا قور

مار دین

- 107 -

تاریخی ۶۵۵

وحدہ لاشیں

نکاح محمد

بِاللّٰهِ

الامام المستصم

امير المؤمنين

٢

1000

مالك نجم الدين

* يوسف *
 الملك الناصر
 الملك السعيد
 * فازي *

६/७, ५-४

(پیشل) فطری ۲۱

لوحة ٤

نوع ۳

باقر

مار دین

— ۱۰۷ —

تاریخی کسبکر .

دہری اوردہ : . بالله .
الامام المستعصم
امیر المؤمنین

دورہ سندہ : لا الہ الا اللہ [محمد رسول اللہ] وحدہ [لا شریک لہ]

ظہری اوردہ : الملك الصالح
نجم الدین ایوب الملك
السعيد غازی
بن ارتقی

دورہ سندہ : ضرب ہمار دین سنہ مائے

قطری ۲۰

— ۱۰۸ —

بالادہ کینک عینی رسم و عیارہ دہ
اولوب کذلک تاریخی قرائت
اولنہ میور .

قطری ۲۲

نوع ۴

باقر

— ۱۰۹ —

محل ضربی و تاریخی کسبکر .

*
دہری اتی زاویہ لی چیزکی داخلندہ : الامام المستعصم
باللہ امیر المؤمنین

اطرافندہ : لا الہ الا اللہ | محمد | رسول | اللہ

*
ظہری اتی زاویہ لی چیزکی داخلندہ : الملك السعيد
نجم الدین غازی

اطرافندہ : ضرب | . . | سنہ | . . . | . . .

لوحة ۴ (بمیل) قطری ۱۹

نوع ۵

باقر

— ۱۱۰ —

محل ضربی و تاریخ کسب کردہ .

وہی اور تہدہ : اوکھ متوجہ بر انسان
تصویری . (بوسن)

قسماً اطرافندہ : الامام المستعصر بالله امیر الممنین

ظہری

— — — —
• یوسف •
الملك الناصر
الملك السعيد
• غازی •

— — — —

قطری ۲۳

— ﴿ ۸ ﴾ قرہ ارسلان —

۶۵۸ — ۶۹۱

نوع ۱

باقر

— ۱۱۱ —

محل ضربی و تاریخ بوقرہ .

وہی مرکزہ : هولاکو
المعظم

« دورہ سی قرائت اولئہ میور . »

ظہری مرکزہ : الملك
المستظفر

قرا ارسلان

« دورہ سی قرائت اولئہ میور . »

قطری ۲۵

﴿ ۱۰ ﴾ نجم الدین غازی ثانی ﴿ ۱۰ ﴾

۶۹۳ - ۷۱۲

نوع ۱

باقر

— ۱۱۲ —

محل ضربی بوقدره. تاریخ ۶۹۸

دوره سنده : لا اله الا الله وحده لا شریکله محمد رسول الله صل

مرکزنده : (برسی نقطه‌ای دیگری دوز دانه
ایچنده بر انسان چهره می .)

ظہری خط عربی نجم السلطان الاعظم
ظلال الله في العالم
الملك المنصور نجم
الدین ابی الفتح
بنی

لوحة ۴

(بیتل) قطری ۲۸

— ۱۱۳ —

بالاده کینده قرائت اوله میان کلمات بونده او قونمشدر .

قطری ۲۰

— — — — —

﴿ ۱۲ ﴾ شمس الدین صالح ﴿ ۱۲ ﴾

۷۱۲ - ۷۴۰

نوع ۱

کوش

حصن کیفا

— ۱۱۴ —

تاریخی ۷۴۰

دوره جفت دانه ایچنده : لا اله الا
الله

اطرافنده : محمد | رسول | الله | وحده

ظہری

السلطان . . .
الملك الصالح
خلد الله ملكه
بنی

لوحة ۴

(بیتل) وزی ۶ ط. قطری ۱۷

نوع ۲

کروش

ماردین

— ۱۱۵ —

تاریخی -- ۷۷؟

دورهی مرکزده :

ضرب

فی دولة السطا

ن الملك الصالح

خلد الله ملكه

مردین

اطرافنده : فی * سنه * . . . * سبه * مائه

نوع ۲

لا اله الا

و الله محمد

رسول الله

عثمان

ظهری مرکزده :

اطرافنده : . . . * س * امیر * المو

(بیشل) وزنی ۶ ط . فطری ۱۶

نوع ۲

باقر

— ۱۱۶ —

محل ضربی و تاریخ کسبکره .

دورهی اورتده : (شیر و خورشید تصویری)

دوره سنده : ضرب

ظهری اورتده : اب

الملك الصالح

خلد الله ملكه

دوره سنده : لا اله الا الله محمد رسو

(بیشل) فطری ۱۸

ماردینده حکومت ارتقیه بی تأسیس ایتش اولان ذات ایلغازی [۱]
بن ارتق اولسیله آنک مائه سنه دخی (طبقه ایلغازیه) ویاخود (اراتقه
ماردین) اطلاق اولنورکه عددلری اون بش نفردن عبارتدر .

ماردین حوالیسینک قدیم (دیار بکر) قطعه سندن معدود اولسی
حسیله ملوک مذکورده دن اکثر بی کندولرینه (ملک دیار بکر) عنوانی

[۱] ترکیده (ایل) اکثر ملکست معناسنده مستعمل اولغله (ایلغازی) ملکست
غازیسی یعنی فاتحی معناسنی افاده ایدر براسمدر . بعض قوله کوره بواسم آقبیلقدن
کنایه اوله رق (را) ایل (ایلغازی) ظن اولنش ایسه ده طوغری دکلدن .

ویرمشلردو. حالبوکه سکلرینه بو عنوانی درج ایدن امرا زمانلرنده نفس دیار بکرده یعنی (آمد) ده هنوز اجرای حکومت ایدنلر اولجه خامه گذار بیان اولدینی اوزره سکمانیه طبقه سندن بولنان امرا ایدی. بناءً علیه ماردين ارتقارینک ملک ویا شاه دیار بکر عنوانلری بونلرک نفس دیار بکره حاکم اولدقارینه دلالت ایتیموب زیر اداره لرنده بولنان ممالکک بر وجه مجرر دیار بکر قطعه سندن معدود اولمندن طولایي اتخاذ اولنیش برالقاب ایدوکی بدیهیدر.

امرای مذکورہ نک برنجیلری اولان نجم الدین ایلغازی ایله سنین اخیرہ ده کی ملوکدن بشنک سکلری اولیوب ضرب ایتدیر دکاری دخی هنوز نامعلومدر. بونلردن اک اول حسام الدین تیمور طاشک واندن صکره بالاده صره سیله کوسترلدیکی اوزره دیگر سکر امیرک مختلف نوع وطرزده مسکوکانی موجوددر.

سکلرک اوزرینه نقش اولنان تضایرک یکدیگرینه بکره دلامک اصولی بونلرده دخی جاری اولوب یالکز (ابو المظفر) نامیله ملقب اولان نجم الدین الی [۱] ایلک سکلرینی پدری تیمور طاشک مسکوکانشه تقلید ایتیش وحتی بالاده محللارنده ارائه اولتدیقی اوزره پدرینک سکلری وجهنه مؤخرأ کندو نامی تمغا صورتنده ضرب ایتدیرمشلردو. اونوعدن اولان بالذات کندو سکلرندن بعضیلرینه دخی کذلک تمغا حالنده واقط (ملک دیار بکر) عنوانک علاوه سیله اسمی باصدیردیکی کوزلمکده بولنمشدر.

جداول مخصوصه لرنده کوسترلدیکی وجهله ملوک مذکورہ دخی کلمه توحید واثیه کی عبارات وکلانیدن بشقه حصن کیفا وآمد ارتقارلی مثلاًو کندولرینه برطاقم القاب وعتوان و شهرت اتخاذ ایدرک سکلرینه درج ایتدیرمشلردو.

[۱] (الب) شجیح و قهرمان معنائه اولوب (الی) قهرمانلره منسوب دیمکدر:

ارتقیه ماردين بدایه خلفای عباسیه نامی سکلرنده یازمامش ايسه لرده ۵۵۸ تاریخندن صکره نجم الدین الی امثالی مسکوکات اسلامیه ده اولدینی مثلاًو معاصرلری اولان خلیفه نک اسمی ذکر ایتک حادثی وضع ایدرک اخلاقی دخی اکا اتباع ایتملردو.

حسام الدین یولق ارسلان [۱] عصرینه دکن ارتقیه ماردينک هیچ برحکومه ارتباطی اولدینی حالده ۵۸۱ تاریخلرنده صلاح الدین ایوبینک اورالره قدر وقوعبولان عزیمتی ایتاشنده [۲] حسام الدین یولق ارسلان مشارالیهک زیر حمایه سه کیرمش و سکلرده نامک ذکرینی اصول اتخاذ ایدوب او تاریخندن صکره مسکوکات ارتقیه ده ملوک ایوبیه شعباتندن هر قفسیله کسب ارتباط ایتملر ايسه انک اسمی درج و تحریر ایلتمشلردو. شو بیان اولنان اصول ۵۹۹ سنه سنده وقوعات آتیه ایله دخی تأید ایتمشدر. شویله که: ناصر الدین ارتق ارسلانک زمان حکومتده شامده حکومت ایدن ملوک ایوبیه دن ملک العادل ابوبکر موصل وماردینه قدر کلدیکی ایتاده مشارالیهک برادر زاده سی اولوب حلب ملکی بولنان ملک الظاهر فازیینک توسطیله عقد مصالحه اولته رقی مسکوکات ارتقیه اوزرینه اسمی یازلق شرط اتخاذ قلنمش وارتق ارسلاندن بهری اون پرر قیراطدن یوز الی بیک دینار تضمینات دخی اخذیله بونک یکر می بیک عددی ملک ظاهره اعطا اولنمشدر. [۳] ایتشه بو وقعه دن اول ارتق ارسلانک سکلرنده ملک ظاهرک اسمی مجرر ایکن ۵۹۹ سنه سندن

[۱] ترکیبده (یولق) بولنش دیمک اولوب ایتقی موسوفیه برابر (یولق) و (یولک) علم اوله رقی دخی استعمال قلنور. (قره یولوک کی لهجه عثمانی جلد ۱ صیفه ۸۵۱)

[۲] تاریخ ابن القدا جلد ۳ صیفه ۷۳

[۳] تاریخ کامل لابن اثیر جلد ۱۲ صیفه ۶۹ دخی ارتق مسکوکاتنده الذون اولامسیله بو بیان اولنان دینارلی خلفا دینارلرندن اوله جقی ايسه ده بهر دینار برمثقال وزننده اولدیغندن بونلرک نصف دینار اولسی لازم کلور.

سکه ۶۶ و آنی تعقیب ایدن نومرولی شکرلده کورلدیکی اوزره مشارالیه
ملك عادلک نامی یازلمشدر .

مع هذا بحکومات متجاوزة سائرته نك قوت و سلوته كوره رأس
حکومتلرنده بولنان ملوک و امرايه دخی بعضاً عرض انقياد ایلدکلرندن
یولق ارسلان ۶۰، ۶۱ و ۶۲ نومرولریله اراه اولان سکهلرنده محرو
اولدینی اوزره بنو زنگیدن موصل اتا بکی «نور الدین» ک اسمی و ملك
المنصور ناصر الدین ارتق ارسلان دخی بعض سکهلرنده «علاء الدین
کیقباد» ایله «غیاث الدین کیخسرو» ساجوقینک و ملك المظفر قرا ارسلان
ایسه «هولاکو» نك ناملری علاوه ایللمشدر .

§

مسکوکات موجوده ده ارتق ارسلان زمانته قدر محل ضرب
کوسترلیوب انجق مشارالیهک برقم مسکوکاتنده دارالضربلر یازلمغه
باشلامشدر. بونلرک اکثریسی (ماردین) و بر نوعی (دیسر) و بر نوعی
دخی (کیف) [۱] ده ضرب اولمشدر .

کیفده یعنی حصن کیفاده کسکیلان سکهلر ۶۲۸ — ۶۳۱ سنه لرینه
مصادف اولوب او تاریخلرده ایسه سکمانیه طبقه سندن اولان حصن کیفا
و آمد ارتقاری او طرفلرده قالماسیله بزارالق زیر حکومتلرنده کی مالکک
برقمی ایلغازیه عالیه سنه انتقال ایللمشیدی .

مسکوکات مبحوته نك سنه ضربلرینه کلنجه حسام الدین تیمور طاشک
سکه لرنده هیچ تاریخ وضع اولنمسوب اوچنچی ملك اولان نجم الدین
الی زمانندن بدأ ایله سکهلرک اکثر یسنه سنه ضربلری یازلمش و بعض
سکهلر مستثنا اوله رق تاریخلر بر اقلمشدر .

[۱] (حصن کیفا) یا لکزیجه (حصن) یا لذبنی کی (کیفا) و (کیف) دخی یازلمشدر .
حتی غلط مشهور اوله رق (حسنکیف) دخی یازیورلرکه شو صورت زبانتد اولمسه
دائر خانی خلیفه بعض روایتده بولنه یوز .

§

اراقه ماردین مسکوکاتی علی الا کثر باقردر . فقط نجم الدین
الی ایلک دفعه اوله رق ایکی وجهی تصویرلی کوش بر سکه دخی ضرب
ایتدیرمشدرکه ۳۱ نومروده اراه ایلدک . بو کوشک اوزرنده کی عینی
تصاویری جاری اولق اوزره باقرلری دخی واردر .

ذکر اولنان کوش سکه مقدا دیار بکر حوالیسندن کلش اولان
بر ذات طرفندن بولنوب بزه کتورلمشدر . ملوک ارتقیه نك باقرلر
مثلاً تصویرلی کوش سکهلر کسدیروب کسیدرمدکلری مسئله سی ارباب
مسکوکاتجه اوته دنبرو موجب تردد ایدی . واقعا رسمی باقر سکه -
لرک بعضاً بیاض یا لذبز اوله رق کوشه تقلید ایلش جنسلی کورلمکده
و حتی اشبو طاقده آنلردن بر قاج دانه سی بولنمده ایسه ده بونلرک باقر
اولدینی پک چاقق اکلاشیلوب شو سکه ایسه فی الاصل سیم خالص
اولدقدن بشقه حال و طرزینه نظراً ساخته اولمديغنده دخی اصلاً شبهه
یوقدره بناءً علیه بنو ارتقک باقرلر مثلاً بیوک قطعده و تصویرلی کوش
سکه دخی ضرب ایتدیرمدکلری و فقط پک آز چیقاریلوب نادر بولندینی
شو سکه دن استدلال اولتور .

ناصر الدین ارتق ارسلان ایله ملك صالح دخی کوش مسکوکات
قطع و ضرب ایتدیرمش ایسه لرده بونلرده اتخاذ اولنان طرز و اصول
باقر مسکوکات مثلاً بر صورت خصوصیه ده و رسمی اولیوب تمامیه ملوک
ایوبیه و سلاجقه روم و جنکیزیه درملرینک عیندر .

§

مصور باقر سکهلرک رایجلی حقدده خاطرلره کلان مطالاماته کوره
بونلرک خصوصیت دائره سنده یعنی (درهم) اعتبارنده طوتلمش اولمسی

احتمالاتی بالاده ارافة کما مسکوکاتی شرحنده برنبذه بحث اولوب شو
ظنی مؤید اوله رق مثلاً قطب الدین ایلغازی ثانیك ۴۳ نومرولی و آئی
تعقیب ایدن سکه لرنده «هذا الدرهم ملغون من یعیره» عبارته سی
یازلمشدرکه بوندن مقصد باقر مسکوکاتك (درهم) ایله هم قیمت اولدیغنی
وعیارلریغنی تدقیق ایدنلره لغت ایله قیمت اعتباریه لرینك تغیری منع
ایدلدیکنی خلقه بیلدیرمکدن عبارت اولدیغنده شبهه یوقدر .

مع هذا مؤرخین قدیمه اقوالنده بویایده برکونه صراحت اولماسیله
بیان ایلدیکمز مطالعات احتمالات درجه سنده در. حتی مغول قومی وسائر
ترکان طوائفی ییتنده (درهم) کلمه سنك اکثریتله تقد مقامنده استعمال
اولندیغنی مروی و بؤکله انلرک سکه لرنده ده مرئی اولسیله مسکوکات
ارتقىده «ملغون من یعیره» عبارته سی مندرج اولماش اولسه ایدی
ملاحظات مسرووده یه هیچ محل قائلز ایدی .

مسكوكات زنگیه

و

فروع اتابکيه

— بنی زنگی —

— اتابکان موصل —

سنه مجریه

۱	عماد الدین اتابک زنگی بن اقسقر	(سکه سی یوقدر) ۵۲۱
۲	سیف الدین غازى اول بن زنگی	(سکه سی یوقدر) ۵۴۱
۳	قطب الدین مودود بن زنگی	۵۴۴
۴	سیف الدین غازى ثانی بن مودود	۵۶۵
۵	عزالدین مسعود اول بن مودود	۵۷۶
۶	نورالدین ارسلانشاه اول بن مسعود اول	۵۸۹
۷	عزالدین مسعود ثانی بن ارسلانشاه اول	۶۰۷
۸	نورالدین ارسلانشاه ثانی بن مسعود ثانی	(سکه سی یوقدر) ۶۱۵
۹	ناصر الدین محمود بن مسعود ثانی	۶۱۶

— اتابکان موصل فروغندن —

۱	بدر الدین اؤاؤ	۶۳۱
۲	رکن الدین اسماعیل بن اؤاؤ	۶۵۷
۳	اسحق بن اؤاؤ	(سکه سی یوقدر) ۶۵۹
۴	علی بن اؤاؤ	(سکه سی یوقدر) ۶۶۰

— قطب الدین مودود —

۵۴۴ — ۵۶۵

نوع ۱

باقر

— ۱۱۷ —

محل ضربی یوقدره تاریخى ۵۵۵

براز صوله متوجه برانسان تصویرى (بوست)
باشنک ایکی طرفنده فالیتنه علامت اولان برر
فرشته رسمیه

(صاغنده: خمس وخمسين. (صولنده: وخمسائه.

وجوهى

ظهورى

بن زنگى
الملك العادل
ن العالم ملك امرا
ن الشرق والغرب
ن طغرلکبن اتابک

— ۱۱۸ —

تاریخی ۵۵۶

۱۱۷ نومزویه مشابه رسمه دره بالکتر

فرشته لره و ضعیق براز فرقلیدر.

تاریخی شویله در:

(صوله: سه و خمین، صاغده: و خمین).

لوحه ۵

نظری ۲۷

— ۱۱۹ —

تاریخی ۵۵۷

بالاده کینک عینی رسمه اولوب

تاریخی شویله در:

(صوله: سبع و خمین، صاغده: و خمین).

نظری ۲۷

—————

— {۴} سیف الدین غازی ثانی —

۵۶۵ — ۵۷۶

نوع ۱

باقر

— ۱۲۰ —

محل ضربی یوقره، تاریخی ۵۶۶

قطب الدین مودودک - یعنی پدرینک.

بالاده ۱۱۷ نومزولی سکسنک

رسم و طرزنده دره سنه سی شویله در:

(صوله: سه و ستین، صاغده: و خمین).

دجری

نظری

غازی بن
 الملك العادل
 العالم ملك امرا
 الشرق والغرب
 طغرلکین اتابک

نظری ۳۰

— ۱۲۱ —

تاریخی ۵۶۷

بالاده کینک عینی رسمده اولوب سنه سی شوبله در :
(صولده : سبع وستین . صاغده : وخسمائه .
ظهرینک صولنده یالکز (مودود) وصاغده
(بن زنکی) یازیلوب (بن اق سنقر)
طی اولمشدر .

لوحه ۵

قطری ۳۰

— ۱۲۲ —

تاریخی ۵۶۹

۱۲۱ نومرونک طرزنده اولوب تاریخی شوبله در :
(صولده : تسع وستین . صاغده : وخسمائه .
رسمی و یازیلری براز قباچه در .

قطری ۲۸

— ۱۲۳ —

تاریخی ۵۷۰

۱۲۱ نومرونک عینی اولوب تاریخی شوبله در :
(صولده : سنه سبعین . صاغده : وخسمائه

قطری ۲۹

نوع ۲

باقر

الجزیره

— ۱۲۴ —

تاریخی ۵۷۵

وهری اطرافنده قسماً : لا اله الا الله محمد رسول الله
اورته ده : باشنده زرهللی بر سرپوش وصول طرفه متوجه
بر انسان فغالی .
[روم مسکوکاتی تقلیدنده دره .]

ظهری نقطه لی برداثره ایچنده : مرالله
المستضی با
آتابک فاز
ی

دوره سنده : بسم الله ضرب بالجزیره سنه خمس وسبعین وخسمائه

قطری ۲۹

لوحه ۵

— ۱۲۵ —

وهری بالاده کی ۱۲۴ نومرولی سکه نک عیندر .

ظهری نقطه لی برداثره ایچنده : مرالله
المستضی با
غازی بن
مودود

دوره سنک عبارته سی ۱۲۴ نومرونک عیندر .

(دلیکی) قطری ۳۰

— ۱۲۶ —

۱۲۵ نوسرو کبی اولوب رسمی
ویازیلی براز کوچکدر.

فطری ۲۸

— ۱۲۷ —

دوره ۱۲۴ نوسرویه مشاهدو.
ظہری قطعی برداثره ایچنده : ملك الامر
ا غازی بن
مودود
دوره سی ۱۲۴ نوسرونک عینیدر.

فطری ۲۹

— ۱۲۸ —

۱۲۷ نوسرونک مشاہی اولوب
یا لکر وجهنده کلمه توحیدک تقسیمانی
شویله در: لا اله الا الله (الح)

فطری ۳۰

— {۵} عز الدین مسعود اول —

۵۷۶ — ۵۸۹

نوع ۱

الجزیره

باقر

— ۱۲۹ —

نامی ۵۷۷

دوره سی ۱۲۴ سیف الدین غازی ثانینک نوسرولی
سکه سنک تصویر و عباره سنک عینیدر.

ظہری قطعی برداثره ایچنده : امیر المؤمنین
الناصر لدین الله
عز الدنیا والد
بن مسعود

دوره سنده: بسم الله ضرب بالجزیره سنه سبع وسبعین وخمسمائه.

فطری ۲۹

نوع ۲

باقر

موصل

— ۱۳۰ —

تاریخی ۵۸۵

وهری

باغداش قورمش بر حکمدار تصویری ،
ایکی البله صدرینک اوزرندن اوجلری
یوقاری طوغری بریارم آی طوتوب باشی
بوایک ایچندن کورنمکده در .

صاغنده: ضرب بالموصل بم | ۴۰ وثمانین و خیمانه: صولنده

ظهری

زنکی

مسعود بن مودود

لا اله الا الله محمد

رسول الله الناصر

لدين الله امير المؤمنین

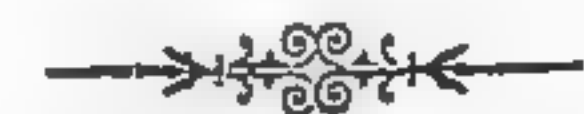
منين عدة الدنيا

والدين ابو نصر محمد

...

لوحة ۵

ظری ۲۰

نورالدین ارسلان شاه اول

۵۸۹ — ۶۰۷

نوع ۱

باقر

نصیبین

— ۱۳۱ —

تاریخی ۵۹۴

سنه اربع و

وهری

نصیبین و خیمانه

کوکسنه قدر یابلمش و اوکه
متوجه انبان تصویری. (بوست)
[بیزانین سکه لری طرزنده در .]

ظهری

بن مسعود

الناصر لدين الله

امير المؤمنین

الملك العادل

نورالدین والدین

ظری ۲۹

لوحة ۵

عن الدین مسعود ثانی

۶۰۷ - ۶۱۵

نوع ۱

باقر

الموصل

۱۳۲ -

تاریخی ۶۰۷

دورهی : سول طرفه منوجه باشی دیانه

انسان تصویر، (جست)

[سلفکبان سکه لری تقلیدنده در]

اطرافده قسماً : بسم الله ضرب یا الموصل سنه سبع و ستائنه

ظہری

رسول [الله]

لا اله الا الله [ع]

الناصر لدین الله [ارسلنا]

امیر المؤمنین

عن الدینا والدین

انا بک مسعود بن

ابوبکر

لوحه ۵

ظہری ۲۷

ناصر الدین محمود

۶۱۶ - ۶۳۹

نوع ۱

التون

الموصل

۱۳۳ -

تاریخی ۶۲۰ (تصویر من)

دورهی : اورتده

کعباد بن

لا اله الا الله

وحدہ لا شریک له

عن الناصر لدین الله

امیر المؤمنین

دوره سنده (داخلاً : بسم الله ضرب هذا الدينار بالموصل

سنه عشرين و ستائنه

(خارجاً : لله الامر من قبل ومن بعد ويومئذ

يفرح المؤمنون

ظہری

دورهی : اورتده

الحکامی

محمد رسول الله

صلى الله عليه

و ناصر الدين

انا بک محمود

الملك

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدى ودين الحق

ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون

(بمثل) التون، وزنى ۱ م ۱۴ ۱۵ ظہری ۲۹

— ۱۳۴ —

تاریخی ۶۲۱

۱۳۳ نومرونك عینی اولوب انجی اورتده کی
عباره نك بالاسنده (السلطان المعظم)
صاغنده (علاء الدین) صولنده (کیقباد) یازلشدرد.
تاریخی: (سنه احد وعشرین و ستمائه)

وهری

کذلک ۱۳۳ نومرونك عینی اولوب فقط
مرکز ده کی عبارة ده (ناصر الدین)
یرینه (ناصر الدین و والدین) یازیلیدر.

ظهری

لوحة ۵ (بیئل) التون وزنی ۱ م ۱۱ ط. (دلیکلی) فطری ۲۸

— ۱۳۵ —

تاریخی ۶۲۹

۱۳۳ نومرویه مشابه اولوب اورتده کی عبارة نك
بالاسنده (الامام) صاغنده (الملك) صولنده (الاشرف)
یازیلیدر. تاریخی: (سنه تسع وعشرین و ستمائه).

وهری

نقطه لی دائره ایچنده: بن مسعود

محمد رسول الله
صلى الله عليه وآله
ناصر الدنيا
والدين اتابك

ظهری

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدا (الح)

(بیئل) التون، وزنی ۲ م ۳ ط. (دلیکلی) ۲۸

نوع ۲

باقر

الموصل

— ۱۳۶ —

تاریخی ۶۲۰

براز صوله متوجه انسان فغاسی، باشك
ایکی طرفنده علامت غالبیت اوله رق بر
فرشته رسمی. [قطب الدین مودودك
۱۱۷ نومرولی سكه سنه مشابدر.]

وهری

صاغنده: ضرب بالموصل. (صولنده: عشرین و ستمائه)

اتابك محمود

ظهری

لا اله الا الله محمد
رسول الله الناصر
لدين الله امير المؤمنين
عدة الدنيا والدين
ابو ناصر محمد
الملك الاشرف

فطری ۳۱

لوحة ۵

نوع ۳

باقر

— ۱۳۷ —

تاریخی ۶۲۰ محل ضربی بوقدر.

و مهری اورته ده: صاغ طرفه متوجه انسان قفاسی،
[سافکیان سکه لری تقلیدنده در.]

قدماً اطرافنده: ناصر الدنيا والدين انا [بك محمود]

عشرین

الناصر لدين الله

امير المؤمنين

الملك الكامل

... الله ...

ظهری

فطری ۲۷ (بمنل)

لوحة ۵

نوع ۴

باقر

الموصل

— ۱۳۸ —

تاریخی ۶۲۷

باغداش فورمش بر حکمدار نصوری،
ایکی البله صدری اوزرتدن بریارم آی
طوتمشدر.

[عزالدين مسعود اولك ۱۳۰ نومرولی
سکه سنه مشایدر.]

صاغنده: ضرب بالموصل ۴۰ | ن ۱۰ عشرین و ستمانه: صولنده

و مهری

ظهری اورته ده:

الامام

لا اله الا الله

محمد رسول الله

المستنصر بالله

امير المؤمنين

دوره سنده: ناصر الدنيا والدين اتابك محمود الملك

الملك الاشرف

فطری ۲۰

— ۱۳۹ —

بالاده کینک عینی اولوب فقط ظهرنده
سطرلر آره سنده بعض تزیینات واردر.

فطری ۲۶

لوحة ۵

— انا بکان موصل فروغندن —

﴿ ۱ ﴾ بدر الدین اولو ﴿ ۱ ﴾

۶۳۱ — ۶۵۷

نوع ۱

التون

﴿ الموصّل ﴾

— ۱۴۰ —

تاریخی ۶۳۵ (نصوری)

وہی اورتہدہ:

الامام

لا اله الا الله

وحده لا شریک له

المستنصر بالله

امیر المؤمنین

دورہ سندہ (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدينار بالموصل

سنه خمس وثلاثين وستمائة .

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظہری نقطہ لی دائرہ ایچندہ: لولو

محمد رسول الله

ﷺ صلى الله عليه

يا بدر الدين

والدين انا بک

دورہ سندہ: محمد رسول الله ارسله بالهدا (الح) .

التون، وزنی ۱۱ م ۹ طہ ۲۹ فطری

— انا بک موصل، اولو —

— ۱۴۱ —

تاریخی ۶۳۹

وہی اورتہدہ:

الامام

لا اله الا الله

وحده لا شریک له

محمد رسول الله

المستنصر بالله

امیر المؤمنین

دورہ سندہ (داخلاً): بسم الله ضرب هذا الدينار بالموصل

سنه تسع وثلاثين وستمائة .

» (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظہری نقطہ لی دائرہ ایچندہ: لولو

السلطان غیاث

الدینا والدین

کیخسرو

بدر الدینا

والدین انا بک

دورہ سندہ: محمد رسول الله ارسله بالهدا (الح)

التون، وزنی ۲ م ۱۰ طہ ۲۷ فطری

لوحة ۶

— ۱۴۲ —

تاریخی ۶۴۲ (معلوم)

و جہی اورتہدہ:

لا اله الا الله
وحده لا شريك له
المستعصم بالله
امير المؤمنين

دورہ سندہ (داخلاً): بسم الله الرحمن الرحيم ضرب هذا
الدينار بالموصل سنة اثنين واربين
وسمائه.

• (خارجاً): لله الامر من قبل (الح)

ظہری نقطہ لی دائرہ ایچندہ: لولو

محمد رسول الله
صلى الله عليه وآله
بدر الدين
والدين اتابك

دورہ سندہ: محمد رسول الله ارسله بالهدا (الح)

التون، وزنی ۱۴.۳ ط. (یازیلری ایچہ وقطعی کوچکدره) قطری ۲۵

— ۱۴۳ —

تاریخی کیسکدره.

۱۴۲ نومرونگ عینی عبارتہ بی شامل ایسده انک
ظہرینک یمین و یسارندہ یازلی اولان (السلطان)
(کیخسرو) بونک عکس طرفندہ یعنی وجہندہ
محروردر.

رسم خطی بشقہ و دھا قالیندر. معلوم و کدره.

• التون، وزنی ۱ م ۸ ط. قطری ۲۷

(معلوم) نامیلہ بالادہ ۱۴۲ نومروده کوسایران التونک کنارلری ایکی هلندن
اون بشر میلپترو قدر منتظماً قطع اولمشدره. بومثالوکیش التونلره قدیمده (معلوم)
تعبیر اولتور ایدی. ابن خلکان دیورکه: «معلوم شول اتونله دیرلرکه آندن برکوچک
پارچه منی قطع ایدرلر. عصر سابقده عراق و اطرافندہ اولان بلادده بونک کی قطع
اولمش التون میان ناسده متداول اولوب کوچک پارچہ لرینده (قراضه) دیرلر
ایدی. اول دخی معلوم کی معاملاتده رایج و جاری ایدی.»
ترجمہ و فیات الاعیان جلد ۲ صفحہ ۹۰

— ۱۴۴ —

تاریخی ۶۴۶

دجری اورتده: الامام

لا اله الا الله

وحده لا شريك له

المستعصر بالله

امير المؤمنين

دوره سندی (داخل): بسم الله ضرب هذا الدينار بالموصل

سنة ۴ واربعم وستمائة.

د (خارجاً): لله الامر من قبل (الخ)

ظری قطعی دائره ایچنده: لولو

محمد رسول الله

صلى الله عليه وآله

بدر الدنيا

والدين انا بك

يوسف

التون، وزني ۱ م ۵ ط. قطری ۲۶

— ۱۴۵ —

تاریخی ۶۵۴

۱۴۴ نومرویه مشاهیر، تاریخی شویله در: سنة اربع وخمسين وستمائة.

ظهرت (الملك الناصر) ساخده. و (يوسف) مولده يازلمشدر.

زیرنده برشی یوقدر.

التون، وزني ۱ م ۳ ط. قطری ۲۶

نوع ۲

باقر

الموصل

— ۱۴۶ —

تاریخی ۶۳۱

صل سنه

دجری

مسوك طرفه متوجه
دياده لي انسان قفاسي،
چكه سنك التنده بر *
[حلفكبان سكه لري طرزنده در]

چاقه

ظری اورتده: الامام

المستعصر

بالله امير

المؤمنين

دوره سندی: بدر الدنيا والدين لولو الملك الكامل الملك

الاشرف

قطری ۲۷

لوحة ۶

— ۱۴۷ —

بالاده كينك عيني اولوب تصويرك

صاچلری براز فرقلیدر.

قطری ۲۴

— ۱۴۸ —

۱۴۶ نومرويه مشابه اولوب يالکز
تصويرك چهره سی براز اشاغی به
ناظر دره.

قطری ۲۴

— ۱۴۹ —

۱۴۸ نومرويه مشابه اوله رق تصویرك
چهره سی براز ییو کدر وسطرلری ارسنده
بعض تزینات وارد دره.

قطری ۲۳

— ۱۵۰ —

۱۴۶ نومرويه مشابه اولوب تاریخك
قسم اولی بوز قدره.

دجری

ظہری اورتده: قآن

الا عظمه

لولو المعظم

اتابک

دوره سنده: لا اله الا الله محمد رسول الله وحده لا شریک له

قطری ۲۰ (بیتل)

نوع ۳

بافر

الجزیره

— ۱۵۱ —

تاریخی ۶۴۷ (تصویر سز)

دجری اورتده:

الامام

لا اله الا الله

المستعصم بالله

امیر المؤمنین

دوره سنده: ضرب هذا الفلاس بالجزیره سنه سبع واربعین
وستمائه.

ظہری اورتده:

لولو

محمد رسول الله
بدر الدنیا
والدین اتابک

دوره سنده: بسم الله الرحمن الرحيم لصر من الله وفتح
قريب وبشر المؤمنين.

لوحة ۶

قطری ۲۶

— ۱۵۲ —

تاریخی ۶۴۹

بالاده کینک عینی عباراتی شامل
اولوب رسم خطی فرقلیدر.

قطری ۲۲

نوع ۴

باقر

— ۱۵۳ —

محل ضربی و تاریخی کبکمر . (تصویر سز)

و مهری اورته ده:

لولو

محمد رسول الله

صلى الله عليه

الملك الرحيم

دوره سنده : لا اله الا الله وحده لا

ظهری اورته ده:

منکو

قآن اعظم

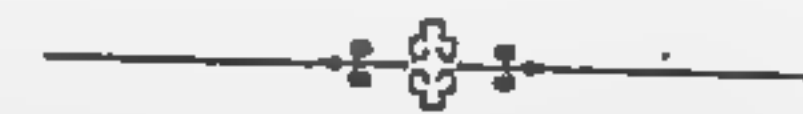
خداوند عالم

پادشاه روی

. . . .

دوره سنده : ضرب هذا الدرهم

«بازیلری ایجه قطعہ سی کوچکدر» قطری ۱۸

«هولا کونک زحانده ضرب ایدیلوب (منکو) و (قآن) انک عنوانلر بدر .
۱۵۰ نومرولی سکه ده دخی وارد»

﴿۲﴾ رکن الدین اسماعیل ﴿۱﴾

۶۵۷ — ۶۵۹

نوع ۱

التون

الموصل

— ۱۵۴ —

تاریخی ۶۵۹ (تصویر سز)

و مهری اورته ده:

الامام

لا اله الا الله
وحده لا شريك له
المستنصر بالله
امير المؤمنين

دوره سنده (داخلاً : بسم الله ضرب هذا الدينار بالموصل
سنه تسع وخمسين وستمائة .

خارجاً : لله الامر من قبل (الخ)

ظهری نقطه لی دائره ایچنده : اسماعیل

محمد رسول الله

صلى الله عليه

الملك الصالح

رکن الدین

والدین

دوره سنده : محمد رسول الله ارسله بالهدا (الخ)

لوحة ۶ (بیتل) التون، وزنی ۲ م ۱۰ ۱/۴ ط . قطری ۲۵

موصله حکومت ایدن ملوک اتابکيه طوغری بدن طوغری به سلاله زنکیه دن اولاق اوزره طقوز ذاته بالغ اولوب آنلردن صکره ینه موصله اتابک نامی الهرق حکومت ایلیسان بدر الدین اوژا [۱] عاتله سی دخی درت امیردن عبارتدر.

بنی زنکیدن ایلك ایکیسیله سکرنجیلرینک و اوژا اولادندن صوک ایکیسنک سکرلی شمدی به قدر کوریه ایوب دیکرلرینک مسکوکاتی معلوم وبالاده صره سیله کوسترلدیکی اوزره اشیو قولکسیونده دخی موجوددر.

مسکوکات زنکیه نك طرز و اصولی بنو ارتق سکرلینه تقلید قلمشدر، یعنی باقردن بیولا اطعمده و تصویرلی اولوب یازیلری دخی خط کوفی ایله نقش و تحریر ایدلمشدر. مع هذا مسکوکات ارتقیه ده رسم ایدیلان تصاویرک عینی بولرده یالطیبوب بشقه رسملر نقش اولنش و فقط نوعلری او قدر مختلف اولدینی کی اکثر اتابکلرک سکرلی یکی یکرینه مشابه بولنشدر.

موصله کی بنو زنکیه کیدق طقوزنجی اتابک ناصر الدین محمود زماننده واکا اتباعاً بدرالدین اوژو و مخدومی ملک صالح اسماعیل عصر نده التون مسکوکات دخی ضرب و اخراج قلمش و بونلر خلفای عباسیه نك ایام اخیره سی دینارلرینه مشابه رسم و طرزده و آنلره یقین وزن و قطرده بولنشدر.

اتابکان موصل — جدول مخصوصنده کوسترلدیکی اوزره —

[۱] بدر الدین اوژو بنو زنکیدن اولوب چوق مدت ناصر الدین محمود خدمتنده بولمقی و انک وفاتی اوزرینه ۶۳۱ سنه سنده اتابک عنوانله موصل ملک نصیب اولنهرق طرف خلافتدن منشور دخی کوندرلشدر. بویاده بعض مؤرخین اختلاف ایشلر ایسه ده ابو الفرجک «تاریخ مختصر الدول» صیفه ۴۷۵ روایتی اک طوغری اووب سکرلرک تاریخ دخی آنی تأیید ایتکده در.

کندولرینه بر طبق القاب و عنوان اتخاذ ایش اولدقلى کی بالخاصه قطب الدین مودود ایله سیف الدین غازی ثانی سکرلرینه (طغرلنکین) [۱] عنوان مخصوصی دخی درج ایتدیرمشلدر.

مسکوکات مذکورده بعضاً آیات کریمه و کلمه توحید و بسمله و تصلیه مندرج بولندینی مثلاًو — پک آز مستثنیاتی اولاق اوزره — معاصرلری اولان خلفای عباسیه ناملری و عقد اولتان روابط و مناسباته کوره ملوک ایوبیه و کاه سلاطین ساجوقیه نك و صکره لری هولاکو و مصر ملوکا لرندن بیبرسک اسملری دخی ذکر و تحریر قلمشدر.

سکرلرک جمله سنده سنه ضربلری عبارتّه عربیه ایله اراثة اولنوب دارالضربلر ایسه قطب الدین مودوددن صکره همان هر سکرده یازلمشدر. اک زیاده (موصل) و — جزیره اتابکلرینک ظهورندن اول و صکره — براز مدت (جزیره) و (نصیبین) ده ضرب سکره اولنوب زیر حکومتلرنده اولان بشقه محللرده کسلمش سکرلی یوقدر.

موصل اتابکلری سکرلرنده علامت فارقه اولهرق برکونه تمغا و اشارت وضع ایتامشلدر. سکرلرک کوفی اولان یازیلری دقتلی و کوزل نقش و تحریر اولنش ایسه ده تصاویری پک او قدر ایو یا بلماشدر. رسمسز باقرلری دخی وارددر.

[۱] طغرلنکین ترکان قومی ییتنده اسم اولهرق دخی مستعمل ایدیسده طغرل (شاهین) و قنکین (مبارز) معناسنه اولغله (طغرلنکین) بوراده جنکا ورلکدن کنایه اولاق اوزره عنوان مقامنده قوللانشدر.

— بنی زنی —

— انا بکان حلب —

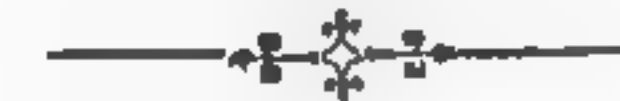
سنه هجره

۵۴۱

۵۶۹

۵۷۷ تم

۱ نور الدین محمود بن انا بک زنی
۲ الصالح اسماعیل بن محمود

— {۱} نور الدین محمود —

۵۴۱ — ۵۶۹

نوع ۱

باقر

— ۱۵۵ —

محل ضربی و تاریخ کسب کرده.

الملك المادل

دورهی آورده:

دوره سنده: ضرب هذ

نظری آورده: محمود ابن زنی

دوره سنده: العمر الناصر العز الدائم . . .

لوحه ۶

نظری ۲۴

— ۱۵۶ —

بالاده کینک عینی اولوب دوره لرینک عباراتی
کذلک قرائت اولنه میسور . نقشی براز
فرقلیدر.

نظری ۲۳

— ۱۵۷ —

كذلك دوره لری كسيك وبوزقيدره رسم خط
ونقوش صريبيه سی بشقه اولوب وجهنده دوت
عدد * * * * * واردر .

ظهرنده (ابن) كلمه سی الفسزدر .

قطری ۲۵

— ۱۵۸ —

كذلك دوره لری سيلك اولوب نقوشی ديكر طرزده در .

قطری ۲۴

« اشبو دوت عدد سكه نك ايكي وجهلنده كي اسم والقباب يكديكري نك ميني
اولوب انجق نقش لری ورسم خط لری بشقه در . جله سنك دوره لری بوزق وكسيك
اولديغندن محل ضرب لری سنه لری اوقومق قابل اوله ميور ايسه ده ۱۵۶ نومرو لری
سكه نك بعض طرفلرندن استدلال اولنديغنه كوره (دمشق) ده ضرب اولمش اولم لری
احتمالدر . »

— {۲} الصالح اسماعيل —

۵۶۹ — ۵۷۷

نوع ۱

باقر

— ۱۵۹ —

محل ضربی و تاريخی كسيكده .

دوره نقطه لی دائره ايچنده:

المستضى

امير المؤمنين

دوره سنده: [ضرب هذا] الفلس

ظهری نقطه لی دائره ايچنده:

الصالح

دوره سنده: بسم الله

لوحة ۶

(پیش)

قطری ۲۰

نوع ۲

باقر

✽ دمشق ✽

— ۱۶۰ —

تاریخی کسبکره.

دوره‌ی نقطه‌لی دائره ایچنده :
 الملك الصالح
 اسماعیل
 * *

دوره‌سنده : . . . ملك المظفر . . .

ظہری نقطه‌لی دائره ایچنده : ابن الملك
 العادل محمود

دوره‌سنده : ضرب هذا الفلوس بدمشق سنه . . .

لوحة ۶

قطری ۲۲

— ۱۶۱ —

بالاده کینک عینی اولوب رسم خطی بر از
 فرقلیدر دوره‌لی تمامیه قرائت اولنه‌میور.

قطری ۲۲

موصله دولت اتابکیه‌نک مؤسسه‌سی اولان عمادالدین اتابک زنکینک
 وفاتسده یعنی ۵۴۱ سالنده ترك ایتیش اولدینی مخادیمسندن سیف الدین
 غازی اول پدرینک یرینه موصل ملکی اولدینی کبی نورالدین محمود
 دخی حلبه کلرک اوراده جالس سریر اتابکی اولمشدر.

مشارالیه یکریمی سکنز سنه قدر حکومت ایدوب ۵۴۴ سنه‌سنده
 سنجاری و ۵۴۹ ده دمشق توابعیه خوضه حکومت ایله توسیع
 ممالک ایتیش و فرنگلر ایله یک چوق محاربانی وقوعبولش مشاهیر ملوک
 زنکیه‌دندر. اولوقت بغدادده مقام خلافت عباسیه‌ده بولنان مستعجدبالله
 طرفندن توجیه ممالک متعدده‌بی متضمن کندوسنه منشور دخی اصدار
 قلندینی مسطور توارینخدر.

مشارالیه ۵۶۹ تاریخنده وفات ایدوب اوغلی الملك الصالح اسماعیل
 جانشین اولدی. سکنز سنه حکومتدنصکره یعنی ۵۷۷ سالنده مشارالیه
 ملك صالح دخی وفات ایتیمکه حلب اتابکلیکی موصل و آرز برمدت صکره
 سنجار حکومتیه ربط والحاق قلندی.

* *

حلب اتابکیرینک سکسی مسکوکات زنکیه‌نک الی اسکسی اولق
 لازم کلور. چونکه نور الدین محمودک پدری اتابک زنکی ایله برادری
 سیف الدین غازی ناملرینه ضرب اولتمش سکه الیوم کورلیوب موصلده
 ابتدا مشار الیهک کوچک برادری قطب الدین مودود زمانسده
 و ۵۵۵ سنه‌سنده سکه کسلمشدرکه بو تاریخ بدر الدین محمودک واسطه
 حکومتیه متعبدقدر.

حلب اتابکیرینک اشیو طاقده موجود اولان سکه‌لری یک ساده
 و تصاویردن آزاده اولوب بسبتون خصوصی بر طرز وانموزجده‌در.

بولارك جمله سی باقر و جیجی قطرلری خلفا (فلس) لرینه یقیندر [۱].
 نور الدین محمودك بالاده اراثة اولسان يالكز بر نوع مسكوكانی
 اوزرنده خلفادن و ملوك ایوبیه دن هیچ برینك اسمی ذکر ایدلماش فقط
 بر طرفیه مخاصی اولان (الملك العادل) و دیگر طرفه ده کندينك
 و پدرینك اسمی و دوره لرینه بعض اثنیه ایله محل ضرب و تاریخلری یازلمشدر.
 اوزرلرنده بولنان نقوش صریحه مختلف رسم و شکله اولدینی کی
 بر صورت مطبوعه ده اولان کوفی یازیلری دخی یکدیگرندن فرقلیدر.
 مشارالیه انا بك محمود تمغا و یا خود علامت فارقه اوله رق شو (ع)
 شکله بر اشارت اتخاذ ایدوب بعض سکه لرینه بونی رسم ایتدرمشدر.
 آئیده کوريله جکی اوزره اتابکان سائرده دن بعضیلریده بواشارتی قبول
 ایتشلردر.

§

ملك صالح اسماعيلك بو قولکسیونده موجود اولان ایکی نوع
 سکه لرندن برنجی نوعنده خلیفه مستضی باسم اللهك اسمی یازلمش
 و کندی نامی ایچولک يالكز ملك صالح مخلصيله اکتفا قلمشدر. ایکنجی
 نوعنده خلیفه نامی وضع اولنیوب اسماعیل اسمیه مخاصی و پدری دخی
 لقبیه برابر یعنی (الملك العادل محمود) دیو ذکر ایدلمشدر.
 اشبو سکه لر دخی پلك ساده و کوچك نقشلی اولوب علامت فارقه
 لری یوقدر.

[۱] انکلتزه موزه سنك قنالوقلرنده کوسترلدیکنه نظراً نور الدین محمودك ابی
 وجهی رسمی اوله رق (برانتین) و مخدومی صالح اسماعيلك دخی (رومن) مسکوکاتی
 تقلیدنده تصویرلی سکه لری دخی وارد.

Catalogue of oriental coins. Vol. III. p. 241 244.

سنه بنی زنگی

— اتابکان سنجار —

سنه هجریه

۵۶۶	۱	عماد الدین زنگی بن قطب الدین مودرد
۵۹۴	۲	قطب الدین محمد بن عماد الدین زنگی
۶۱۶ (سکه سی یوقدر)	۳	عماد الدین شاهنشاه بن محمد
۶۱۶ (سکه سی یوقدر)	۴	جلال الدین عمر بن محمد
۶۱۷		تد

— ﴿١﴾ عماد الدین زنکی ﴿٢﴾ —

۵۹۴ — ۵۹۶

نوع ۱

کوشله مخلوط

— ۱۶۲ —

محل ضربی زنکیه کسبکده.

وهری

محمد
[رسول الله
صلی الله علیه
وآله]
بن مودود

ظہری مرکزنده:

اتابک

ناصر لدین

الله امیر

[المومنین]

دوره سنده: الملك (کسبک)

(ایجه یازیلی کوچک قطعده) فطری ۱۴

نوع ۲

باقر

— ۱۶۳ —

محل ضربی کسبکده. تاریخ ۵۷۶.

وهری قطعه لی دائره ایچنده: الامام الناصر

صر لدین

میر المؤمنین

دوره سنده: سنه ۵۷۶ و سبعین و خمسمائه.

ظہری

بن زنکی

بن مودود
[الملك العالم
العاقل عماد
الدین زنکی]

سنقر

فطری ۲۵

— ۱۶۴ —

محل ضربی کسبکده تاریخ ۵۷۷.

وهری قطعه لی چفته دائره ایچنده: الامام

الناصر

لدین امیر

المؤمنین

دوره سنده: سنه ۵۷۷ و سبعین و خمس (مائه).

ظہری

الملك العالم
المادل عما
دالدين زنکی
بن مودود

...

لوحة ۶

فطری ۲۵

«اشبو ایکی سکده (لدين) دیگر بعض امثالی مسکوکات زنکیه ده اولدینی کی
(لدين) یازاشدر.»

نوع ۳

باقر

سنجار

— ۱۶۵ —

تاریخی ؟ — ۵

دوره اورته ده:

ایکی باشلی قره فوش رسمی.

صدرینک اوزرنده : [الامام]
احد

دوره سنده: ضرب بسنجان سنه خسمائه.

ظہری

بن زنکی

الملك العالم

المادل عماد

الدنيا والدين

زنکی بن

مودود

فطری ۲۲

قطب الدین محمد

۵۹۴ — ۶۱۶

نوع ۱

باقر

سنجار

— ۱۶۶ —

تاریخی ۵۹۶

دوره اورته ده:

صول طرفه منوجه وصاغ البله اوموزنده

برکورز طومش انسان تصویری،

برونی حذاسنده ۵۵ اشارتی وارد.

[روم امپراطورلری سکهلری تقلیدنده دره.]

اطرافنده قسما: ضرب بسنجان سنه ۵۶ و تسعین و خسمائه.

ظہری

بن زنکی

الامام الناصر

لدين الله

الملك المنصور

قطب الدنيا والد

۵۵

لوحة ۷

فطری ۲۴

— ۱۶۷ —

بالاده کینک عینی اولوب تصویرک چهره سی براز بشقه دره. ظهرینک

صوک سطرنده (والدين) کله سنک (و) و (بن) حرفلری یازلیوب

یالکز (الد) مجروردر.

فطری ۲۵

— ۱۶۸ —

تاریخی ۵۹۷

۱۶۷ نومرونك عینی اولوب تاریخی شویله در :
(ضرب بسنجار سنه سبعة وتسعين وخمسة)

قطری ۲۳

— ۱۶۹ —

تاریخی ۵۹۸

۱۶۷ نومرویه مشابه اولوب تاریخی شویله در :
(ضرب بسنجار سنه ثمانية و تسعين و خمسة
تصويرك برونی حذا سنه کی ۵۵ اشارتی یوقدر.

قطری ۲۵

— ۱۷۰ —

۱۶۹ نومرونك عینی اولوب انجق
تاریخنده (ثمانية) شویله (ثمان)
یازلشدر .

قطری ۲۶

سنجار [۱] حکومت اتابکيه سنك مؤسسى عماد الدين زنكى موصله
اوچنجى اتابك اولان قطب الدين مودودك كوچك اوغلیدر. مشار اليه
مودودك وفاتنده بيوك مخدومی سيف الدين غازى ثانی موصله پدرينك
يرينه اتابك اولدینی کي عماد الدين زنكى دخی برسنه صکره یعنی ۵۶۶
سنه سنده (سنجار) حاکی اولمش و ۵۷۷ سالنده حلب اتابکی ملک صالح
اسماعيلك وفاتيله برابر حلب وتوابعی دخی حکومتته الحاق ایلمشدر.

اشنبو عاتلهدن دوت اتابك كلوب ۶۱۷ تاریخلرینه قدر حکومت
ایلدکلرینی مؤرخین بیان وروایت ایتکده ایسه لرده میا فارقین ملوک
ایوبیه سنندن ملک اشرفک زبرده اراثة اولنان ۱۹۸ - ۲۰۰ نومرولی
سکالری ۶۱۵ و ۶۱۷ سنه لرنده سنجارده ضرب ایتدیرلش اولسنه نظراً
روایت واقعه ده هر نه سییه مینی ایسه بریا کلشاق اولدینی اظهار ایتکده در.
حتی اتابکان مشارالیه من عماد الدين زنكى ايله مخدومی قطب الدين محمدك
سکالری موجود اولوب دیگر ایکینسك مسكوكاتی بولنامسی دخی ظنمزی
مؤیددر.

* *

عماد الدينك مسكوكاتی اوج نوعدر. اوزرنده قره قوش رسمی
بولسان اوچنجى نوعنك سنجارده ضرب اولسدینی کوریا یور ایسه ده
دیگر لرینك دار الضربلری قرائت اولنه میور . مع مافیه ایکنجی نوعی
اولان تصویر سنر سکالرك بعض قنالوقلرده کوریلان امثالی — بك محقق
دکل ایسه ده — (نصیین) ده ضرب اولمش اولق اوزره قرائت ایدلشدر.
واقعاً (نصیین) سنجار حکومتك زیر اداره سنده بولمش اولسیله اوراده
سکه کسلمسی دخی محتملدر .

[۱] (سنجار) الجزیره یعنی بین النهرین قطعه سنك بلاد مشهوره سنندن بر شهر
قدیمدر.

قطب الدين محمدك تصويرلى وبعضاً يکديکرنندن جزئى فرقلی يالکتر
بر نوع سکسى موجوددر . بونلرک محل ضرب وتاريخلى موضوع
اولدينى کي خط وتصويرلى بر صورت مطبوعهده نقش و اعمال
قلتمشدر .

سنگار اتابککريک مسکوکاتنده خليفه عباسيه نامى ذکر ايدلش
ايسهده ملوک سائردهن هيچ کيمسهک اسمى درج اولتمشدر . کندو-
لرينک ديکراتابکان مثللو القاب مخصوصلى اولوب اسم ومخلصلىله
برابر سکهلرينه يازديرمشلردر .

مسکوکات مذکوردهک اکثرينسند اتابکان حلبک اتخاذا ايلديکي
تمغا مثللو شو (cc) اشارتى وضع ايتديرمشلردر . اشبو سکهلر باقر اولوب
قطعهلى موصلى مسکوکانندن دهها کوچکدر .

بني زنكي

— اتابکان جزيره —

سنه هجره			
۵۷۶	۱	معزالدين سنجر شاه بن غازى ثانى	
۶۰۵	۲	معزالدين محمود بن سنجر شاه	
۶۱۸ } ۶۲۴ }	۳	قطب الدين مودود بن سنجر شاه (سکسى يوقدر)	
۶۳۹	۴	الملك الزاهر	

﴿ ۱ ﴾ معز الدین سنجر شاه

۵۷۶ - ۶۰۵

نوع ۱

باقر

— ۱۷۱ —

محل ضربی بوقدر، تاریخ ۵۸۴

دبر اوردده : اوکه متوجه و صاچلری دفته

یا پرافلرله تنویج اولمش انسان
قفاسی .

اطرافنده قسماً : الملك المظفر سنجر شاه بن غازی

ظری

سنه اربع

الناصر لدين الله

امير المؤمنين

الملك الناصر

يوسف بن ايوب

لوحة ۷

قطری ۲۹

— ۱۷۲ —

بالاده کینک عینی اولوب وجهنک

برکناری مکرزه ضروریدر ظهیرنک زیرنده

باشنر واوزون قیوریق قویروقلی بر

حیوان رسمی واکنده (الاله) موجود

درکه بونلر صکره دن ضرب اولمشدر .

قطری ۳۰

نوع ۲

باقر

الجزیره

— ۱۷۳ —

تاریخی ۶۰۰

دبر مرکزده بری دوز و دیگری حلزونی لیک دائره ایچنده :

دوره سنده : الملك المظفر سنجر [ر شاه] بن غازی
الناصری .

ظری

بالجزیره

الامام الاعظم

الناصر لدين الله

امير المؤمنين

...

لوحة ۷

(حجی بیولا و یازیلری قالین کوفیدر) قطری ۳۶

﴿۲﴾ معز الدین محمود ﴿۱﴾

۶۰۵ - ۶۱۸

نوع ۱

باقر

الجزیره

— ۱۷۴ —

تاریخی ۶۰۶

دوره: سرگزده: ابی اوجی یکدیگرینه ربط اولمش بر

یارم آی ایچنده الارنی یوقاری قالدبرمش
یاری بلننه قدر انسان نصویری .

دوره سنده : الملك المعظم محمود [بن سنجر شاه] الناصری .

ظہری

سنه

الامام الاعظم
الناصر لدين الله
امير المؤمنين ملك
العادل ابو بكر
بن ابوب

فطری ۲۸

— ۱۷۵ —

تاریخی کسبکده .

دوره: بالاده کینک عینی اولوب دوره سنده
بوزق اولان کلمات بونده موجوددر .

دوره

ظہری

سنه . . .

الامام الا
الناصر لدين
امير المؤمنين
الملك العادل .

بسكر بن ابوب

لوحة ۷ « بالجزیره نك (بر) حرفلری یازلامشده . » فطری ۲۹

— ۱۷۶ —

تاریخی ۶۱۸

دوره: ۱۷۴ نومرو نك عینی اولوب تصویری
براز قبادر .

ظہری

سنه ثمانية

الامام الناصر لدين
الله امير المؤمنين
الملك الكامل محمد
الملك الاشرف

موسی

فطری ۲۸

﴿۴﴾ الملك الزاهر

۶۳۹

باقر

الجزیره

— ۱۷۷ —

تاریخی ۶۳۹

دوره سنده : الملك المعظم . . . عهد الملك الزاهر

طبری

سنة تسع
بني الامام المستنصر
عليه السلام
بالحمد لله
السلطان الا
بالحمد لله
السلطان الا
بالحمد لله
السلطان الا

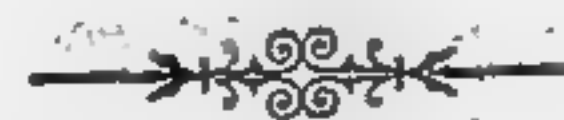
لوحة ۷

فطری ۲۰

— ۱۷۸ —

بالاده کی سکه نك مشایب اولوب رسم
خطی براز فرقی و آنده قرائت اولنه میان
بعض کلمات بونده دها او قوناقلیدر.

فطری ۲۳

جزیره اتابکری بن النهرین عموم جزیره قطعه سنک حاکمی دیمک
اولیوب (جزیره ابن عمر) [۱] یاخود (جزیره عمریه) نامیه معروف
اولان و موصل ایله مار دین اره سنده بولنان بلده نك مع ملحقات امیری
ایدیلر.

جزیره ابن عمر اولجه موصل اتابکرینک زیر حکومتده بولندی
حاله ۵۷۶ سنه سنده بنی زنگیدن سیف الدین غازی تاینک و قاتیه
برابر بیوک مخدومی عز الدین مسعود اول موصله اتابک اولدینی کی
کوچک اوغلی معز الدین سنجر شاه دخی قلاع و نواحیه برابری
ابن عمری موصلدن بالتفریق اوراده بر حکومت اتابکيه تأسیس ایلمشدر.
اقوال مؤرخینه نظراً جزیره اتابکری اوج ذاتن عبارت اولوب
مؤسسلری اولان معز الدین سنجر شاهک ۵۷۶ سالندن ۶۰۵ سنه سنه
قدر حکومت ایلدیکی واندن صکره بیوک مخدومی معز الدین محمود
وبعده براز مدت قطب الدین مودودک رأس حکومت کله رک ۶۲۴
تاریخینه قدر دوام ایتدکری اکلایشیلور ایسه ده بوایکسنک مدت
حکومتلری حقنده صراحت اولدینی کی بوعالهدن جزیره ده حکومت
ایدن بشقه برامیردن دخی بحث اولنماشدر.

مسکوکات موجوده دن بزم استنباط ایلدیکن معلوماته کوره سنجر
شاهک مدت حکومتی ۶۰۵ سنه سنه دکن دوام ایدوب مخدومی ملک
المعظم محمود ۶۰۶ تاریخندن ۶۱۸ سالنه قدر حکومت مذکورده

[۱] جزیره شهرینک بانی حقنده روایت تاریخیه مختلف اولوب اک طوفری
اولق اوزره کاتب چلبی بنی امیه دن سکری خلیفه عمر ابن عبدالعزیزک بناسی
اولدینی واسمی مشارالیه نسبت ایلدیکنی بیان ایده یور. «جهان نما صحیفه ۴۳۹»
جزیره ابن عمر دجله ساحلنده اولوب وقتیه مستحکم سورینک اطراف تیزک
سوریه محیط ایدوکندن جزیره اطلاق دخی آندن نشأت ایتشدر. بوراسی اليوم
موجود وجسم برقریه حکمده در.

بولنشد که بونی سنه مذکورده مضروب اولان بالاده کی ۱۷۴ و ۱۷۶ نومرولی سکری اثبات ایدر. مع مافیه تاریخ مذکورده سکری ده بر مدت حکومت ایش اولسی محتملدر. محمودک برادری قطب الدین مودوده کلنجه بونک سکری هنوز معلوم هیچ بر مسکوکات قبالوغنده موجود اولیوب بناء علیه مؤرخینک افاداتی وجهله یک جزوی بر مدت حکومت ایش اولدینی درکاردر.

قطب الدین مودودده سکری بوطائیه منسوب ملک الزاهر اسمنده بر ذات ده صفت نیاتله حکومت ایش شد که تاریخجه یو باده هیچ بر کونه معلوماته تصادف ایده مدله. بو ذات ۱۷۷ و ۱۷۸ نومرولی سکری. لردن تظاهر ایدیکی اوزره ملک المعظم طرفندن بالوکاله ۶۳۹ تاریخلرنده جزیره حاکم بولنشد. (ملک المعظم) معز الدین محمود بن معز الدین سنجر شاهک لقی اولدینی کندی سکریلرنده دخی مجرر اولسنندن آکلاشلماقلا ملک الزاهر مشارالیه معز الدین محمودک مخدومی و یاخود وزیرى اولق اقتضا ایدر.

ملک الزاهرک بر نوعیدن عبارت اولان مذکور سکری اوزرنده سنجر شاهک ۱۷۳ نومرولی سکری سنه وضع اولنان تمغایه مشابه تمغالی منقوش اولسیله هر حالده کندیسنک او طائیه منسوب اولدینی بده دلالت ایدر احوالندندر.

§

جزیره اتابکترینک مسکوکاتی دیگر ملوک اتابکیده اتخاذ اولنان طرز و اصولده اولوب فقط تصویرلری و بعضیلرینک اوزرنده کی تمغالی بشفه و قطرلری دخی مختلفدر.

بکتکینی

— اتابکان اربل —

سنه هجریه

۵۳۹ (سکری بوند)

۵۶۳ (سکری بوند)

۵۸۶

تد ۶۳۰

۱ زین الدین علی بن بکتکین

۲ زین الدین یوسف بن علی

۳ مظفر الدین کوکبری بن علی

— — —

— ﴿۳﴾ مظفر الدین کوکبری —

۵۸۶ — ۶۳۰

نوع ۱

باقر

✽ اربل ✽

— ۱۷۹ —

تاریخی ۵۹۰

برارسلانه را کب اوله رقی ایکی فولریخی
آچوب کویا قوشدیر مقده اولان سواری
تصویری.

دجری

صاغنده : سنه تسعین

صولنده : وخسمائه

زیرنده : ضربت باربل

ظہری

لا اله الا

الناصر لدین الله

✽ امیر المؤمنین عزه ✽

✽ الدنیا والدين ✽

✽ ابو ناصر مظفر ✽

الدين کوکبری

بن علی

قطری ۲۵

— ۱۸۰ —

دجری
ارسلانک رسمی بالاده کندن دها بیوجکدر.
تاریخنده یالکز (خمس مائه) وزیرنده
(ضرب باربل) اوقونیور.

ظہری

الله محمد

الناصر لدین الله

✽ امیر المؤمنین ✽

✽ ملک الامرا ✽

✽ مظفر الدنیا ✽

والدين کوکبری

....

قطری ۲۴

— ۱۸۱ —

۱۸۰ نومرویه مشابه اولوب (خسمائه)
برپرده یازلمشدر.

لوحة ۷

قطری ۲۱

— ۱۸۲ —

تاریخی ۶۰۹

۱۸۰ نومرونک شیبی اولوب تاریخی سوارینک صاغنده :
سنه تسع. صولنده : وستمائہ یازلمشدر. زیرنده ضرب باربل
سیدکدر.

قطری ۲۱

— ۱۸۳ —

تاريخي ؟

دېھن ۱۸۰ نومرونك عيني اولوب تاريخي قسيمي كسيكدر
الحق (ضرب باريل) ابو كورنمكده در.

ظھري

[الناس] صر لدين الله
[امير] المؤمنين
مظفر الدنيا
ملك الامرا
والدين كوكبري
بن علي

قطري ۲۳

نوع ۲

باقر

— ۱۸۴ —

محل ضربی و تاريخي پوقدر .

ايل غازي

برگرمي اوستنده او طور مقى
وصول النده بر كنه
طوتمش زرهلى بر
حكمدار نصورى

دېھن

ظھري

۱۰۷۳ ۱۰۷۴

الملك الناصر
صلاح الدنيا
الدين يوسف

بن ابوب

لوحة ۷

قطري ۳۰

تركان نسلندن اولان بكتيگين عائله سي اوج ذاتدن عبارت اولوب
بونلر اتابكان موصل فروغندن معدود درلر .

بكتيگين نام ذاتك اوغلى اولوب عماد الدين اتابك زنيگينك خدمتده
بولنان زين الدين على مشاراليه نزدنده كسب تمين ايدوب اك اول موصله
سوق ايلديكى عسكرك سردارلق وظيفه نى دى بوكا احاله ايلمشيدى .
اتابك زنيگينك اوغلى سيف الدين غازي اول موصل اتابكي اولدينى
زمان زين الدين على نائب نصب اولمش و ۵۶۳ سنه سنه قدر كرك
مشاراليه غازي اولك و كرك صكره برادري مودودك معيتلرندة بولمشدر .
مومى اليه سنه مذكوره ده وفات ايدوب بيوك عخدومى زين الدين
يوسف طرف اتابكيدن قلاع ملحقه نك تحكيمه ودها صكره اربيل
حكومتى نيابته مأمور ايدلشدر .

مؤرخين زين الدين على (كوچك) لقبيله ياد ايلدكلرى كي يوسفك
مخلصنى بعض (نور الدين) اولق اوزره ياز مشلر ايسده طوغر ايسى
بدرى مثللا زين الدين .

۵۸۶ تاريخيده زين الدين يوسفك وقوع وفاتى اوزرينه برادري

مظفر الدین کوکبری [۱] ذاتاً صلاح الدین ایوبینک اکثر محاربانندن معینده بولنه رق توجهنی قزاقمش اولدینندن مشار الیه طرفندن ملحقاتیه برابر بالفعل اربیله اتابک نصب اولمشدر. ابی الفدا وسائر مؤرخینک روایتلری اوزره مشارالیه فضائل اخلاق وشجاعتله شهرتشار اولوب قرق بش سنه قدر مسند اتابکیدن بولنمش و حین وفاتنده زیر اداره سنده بولمان بلادی خلیفه عباسی مستنصر بالله انتقال ایتک اوزره وصیت ایلمشدر. وفاتی ۶۳۰ سالنده در.

§

زالدین علی کوچک ایل زین الدین یوسف طیبی سکه ضرب ایتدیر مامشاردر. طائفه مذکورده دن بالکز مظفر الدین کوکبرینک سکه لری موجود اولوب بونلر مسکوکات زنکیه تقلیدنده و فقط بشقه رسمده ایکی نوع اوله رق باقر و تصاویری شاملدر.

مسکوکات مذکورده کنديسنه مخصوص بعض القاب وعنوان درج اولنمش اولدینی کی بر نوعنده کلمه توحید و خلیفه عباسیه اسمی و دیگر نوعنده صلاح الدین ایوبی ایل ملوک ارتقیه دق حسام الدین یولق ارسلان بن ایلغازی ناملری ذکر ایدلشددر. كذلك برنجی نوعنده دارالضربلری اولان (اربل) شهریله تاریخ ضربلری یازلش و ایکنجی نوعنده بونلرک هیچ بری کوسترلماشدر.

انکلتره موزه سنک شرق مسکوکاتی قتالوقلرینک ۱۸۸۹ سنه سنده لشر اولنان علاوه سنده مظفر الدین کوکبرینک بر قاج درلو التون مسکوکاتی دخی بولندینی کوسترلش ایسه ده بونلردن اشبو طاقده هنوز موجود سکه یوقدر.

[۱] (بری) یاخود (بوری) ترکان و ترک لسانلرنده (فورد) معناسینه اولوب (کوک) ایسه سمان بشقه (مائی) معناسی دخی افاده ایلدینکندن (کوکبری) یاخود (کوکبوری) مائی فورد دیمک اولور ایسه ده علم اوله رق مستعمل اولمشدر.

— فروع انا بکنده دن —

— نصره الدین محمود —

نوع ۱

باقر

— ۱۸۵ —

محل ضربی سیدکده. تاریخ ۶۱۰

سنه عشر

وهری

لا اله الا الله
: محمد رسول الله
: صلی الله علیه
: الناصر لدين الله
: امیر المؤمنین

ظهری

...

اتابک الا عظم
: ازبک بن محمد
: ملک الامرا
: نصره الدین محمود
: بن تشکین بن

محمد

لوحه ۷

نظری ۲۹

— ۱۸۶ —

بالادە كىنە مشابە اولوب انجىق وجهنده
(سنه عشر) سىلك اولدىنى كىي ظهريتك
زىرنده (محمد) اسمى صوك سطرده محرودر.
كنارلى كذلك تماميله قرائت اولنه ميور.

قطرى ۲۸

— ۱۸۷ —

بالادە كىنە مشابە اولوب ظهريتك بالاسنده
(نصير امير) وصولنده (المؤمنين) اوقونيور.
صاغده كى اشارتى كورنميور.

قطرى ۲۷

بالادە كى سكلرك صاحبي خقنده معلومات كافيه دسترس اولنه مامغله
بويايده اعطا اولنه جق ايضاحات آزجوق قضاندن سالم اوله من.
متفرقين تعبير اولنان و آقسنقر اناكى سلاله سندن اولان انا بىكردن
ازبك و نصرة الدين اسملرنده ذاتلر واردركه اشبو سكلر شيه ستر آنلر
طرفندن مشتركاً ضرب ايتديرلش اولمليدر. انجىق محل ضربلى قرائت
اولنه مامسندن طولاي اشبو انا بىكرك مذكور سكلرى نره لوده ضرب
ايتديرديكلى و ۶۱۰ تاريخلرنده نه طرفلرده حكومت ايلديكلى اكلا-
شيله مامشدر.

مسكوكات ايوبىه ميا فارقين

ملوك ايويه

در میافارقین

تاریخ حکومت

۵۸۶	۱	الملك الناصر صلاح الدين يوسف ابن ايوب
۵۹۱	۲	الملك العادل سيف الدين ابوبكر ابن ايوب
۵۹۷	۳	الملك الاوحد نجم الدين ايوب ابن العادل
۶۰۷	۴	الملك الاشرف مظفر الدين موسى ابن العادل
۶۲۸	۵	الملك المظفر شهاب الدين غازي ابن العادل
۶۴۲	۶	الملك الكامل محمد ابن غازي (سکه می یوقدر)
۶۵۸		تد

{۱} الناصر صلاح الدين

نوع ۱

باقر

— ۱۸۸ —

نحل ضربی یوقدر. تاریخ ۵۸۶

دجری اوردده: بر کرسی اوزرنده باغداش قورش و صول

البه کوکسند بر کله طومش و صاغ الن

دیزی اوسند قورش حکمدار نصوری .

[طبقه ابلاغیه دن ارتق ارسلانک ۹۵ و ۱۰۱

نومولی سکه لری بو طرزہ تقلید ایدلمشدره.]

اطرافنده: الملك الناصر صلاح الدنيا والدين يوسف بن ايوب

ظہری

ضرب هذا

ع الامام الناصر
صلى الله عليه وسلم
امير المؤمنين

۱۳۲۵۳

لوحة ۸

قطری ۲۹

— ۱۸۹ —

۱۸۸ نومرویه مقابله اولوب

رسم خطی بشقه و براز سیکندر.

قطری ۲۹

نوع ۲

باقر

— ۱۹۰ —

محل ضربی بوقدره. تاریخ ۵۰۰

دجری

بافداش فورمش وایکی البله کوکی
اوزرندن اوجملری باشی هذا مستده
بریارم آی طومش انسان تصویرى .
[موصلى انا بکرتندن ناصر الدين محمود
۱۳۸ و ۱۳۹ نومرولى سکه لری
بو تصویرک تقلیدنده دره]

ظہری

الملك الناصر
صلاح الدين
يوسف بن ايوب

.....

(بیانی) سبکجه دره.

قطری ۲۳

﴿۲﴾ العادل سيف الدين

نوع ۱

باقر

مبارقین

— ۱۹۱ —

(مبارقین) تاریخ ۹۱ [۵]

دجری : اورته ده : باشی تاجلی وقولا قلی اوزرندن اوزون
زلفلی و او مولری بر حرمانی ايله اورتوله
حکمدار تصویرى (وست)

باشنک صاغنده : ضرب سنه (صولنده : احد تسعين
اطرافنده : الملك العادل سيف الدين ابو بکر
بن ايوب

ظہری : بری دوز دیکری نقطه لی ایکی دائره ایچنده :

القدس
لا اله الا الله
وحده لا شریک
یکله الامام
الناصر لدين
الله امير المؤمنين
متنین

لوحه ۸

قطری ۲۸

«اشبو سکه نك تاريخنده (جسمائه) يازليوب (احد تسعين) ايله اکتفا اولمشدر.»

نوع ۲

باقر

مہارقین

— ۱۹۲ —

(مہارقین) تاریخ ۵۹۱

تصویری بالادہ کی ۱۹۱ نومرونک طرزندہ
ایسہدہ زلفلیہ اوموزلرندہ کی اورتونک
شکل وضعی بشقہ یولده در .

دہری

باشنک صاغندہ : وتسعین . (صولندہ : وخسمائہ
اطرافندہ : ضرب هذا الدرہد بمہارقین سنہ احد

ظہری

سبغ الدین

لا اله الا الله
محمد رسول الله
الناصر لدين الله
امير المؤمنين

المؤمنين

لوحة ۸

ظہری ۲۸

نوع ۳

باقر

حران

— ۱۹۳ —

تاریخی ۵۹۸ (تصویر من)

وتسعين
الملك العادل
٢٠٠
وخمسمائة

دہری

ظہری

ضرب بصران
ابو بکر بن ایوب
سنہ ثمان

لوحة ۸

(پیش)

ظہری ۲۲

﴿۳﴾ الاوحد نجم الدين ﴿﴾

۵۹۷ - ۶۰۷

نوع ۱

باقر

— ۱۹۴ —

[۱] محل ضربی یوقیمه تاریخ ۶۰۵

دجری اوردده : باشنه یعی برتاج کیش وایکی طرفنده تزییناته

متعلق شیلر تعلیق ایدیش و اوموزلری قالین
برحرمانیه اورتولی حکمدار تصویرى (بوست)

باشنک صاغنده : سنه خمسّه (صولنده : وسته مائه)

دوره سنده : الملك الاوحد نجم الدنيا والدين شاه ارمن ايوب

ابن الملك العا [دل]

ظهرى مهر سايمان، اوردده سنده : لا اله

الا الله

محمد رسو

ل الله

التي مثلت ايجنده : الاما | النا | لد | الله | امير | المؤ

التي زاويه خارجنده : الملك | العادل | سيف | الدين |

ابوبكر | بن ايوب

لوحه ۸

فطرى ۲۸

[۱] ملك مشار اليك (مياقارفين) ده و ۵۹۹ ، ۶۰۰ ، ۶۰۱ تاريخلنده ضرب اولمش سكهلى دخی بعض قنالوقلرده كور مشدر . مسكوكات مذكوره نك طرز وتصويرى ملك عادلک ۱۹۱ نومرولى سكهستك حینی اولوب انجق باشنك ايكي طرفنده (الملك الاوحد | نجم الدين) يازيليدرو . بالادهكى سكه نك دخی مياقارفينده ضرب اولمش اولسى محتملدر .

﴿۴﴾ الاشرف مظفر الدين ﴿﴾

۶۰۷ - ۶۲۸

نوع ۱

باقر

مياقارفين ﴿﴾

— ۱۹۵ —

(ماقارفين) تاريخى ۶۱۲

دجری اوردده : صول ديزيك اوستنه اوطوروب صاغ

ديزنى يوقارى قالدېرمش وصاغ اليه

كوكي اوزرنده برکله طسومش يادى

تاجلى بر حکمدار تصويرى .

اوموزلرينك صاغنده : سنه ثنا عشر (صولنده : وستمايه)

اطرافنده : الملك الاشرف مظفر الدين ابو الفتح موسى

ضرب ماقارفين

ظهرى ضلعلى مقوس بر مثلث ايجنده :

منين

الامام الناصر

لدين الله

المؤ

مير

ضلعلى اوزرنده : الملك العادل سيف الدين | ابو بكر

بن ايوب

فطرى ۳۰

— ۱۹۶ —

محل ضربی یوقدر. تاریخ ۶۱۲

ویمه اورتده: تصویر و سنه ۱۹۵ نومرونک عیندر.
اطرافنده: الملك الاشرف مظفر الدین شاه ارمن ابوالفتح
موسی

ظہری ۱۹۵ نومرونک عینی شکل و عبارتده در.

لوحة ۸

فطری ۲۹

— ۱۹۷ —

۱۹۶ نومرونک عینی طرزده اولوب
انجق تصویرک باشی بر از کوچکدر.

فطری ۳۰

نوع ۲

باقر

سنجار

— ۱۹۸ —

تاریخ ۶۱۵

ویمه اورتده: ایکی دیزلری اوستنه اوطورمش وصاغ
النی کوکسی اوزرینه قویوب صول الیه
دیزنک اوستنده بر قلیج طوتمش حکمدار
تصویری. باشنک اطرافنده شعاع شمسه
علامت اولهرق برداتره وارد.

صاغنده: سنجار سنه. (صولنده: خمس عشر ستها.

دوره سنده: الملك الاشرف شاه ارمن موسی بن ابی بکر

ظہری

[لا اله]

الا مام الناصر
لدين الله
امير المؤمنين
الملك الكامل

محمد
—

(بارلری قباچه در) فطری ۲۸

— ۱۹۹ —

۱۹۸ نومرونک عینی اولوب انده قرائت اولنه میان
بعض کلماتی اکال ایدر. انجق ظہرینک زیریله صاغنده کی
عبارت شویله در: زیرنده (محمد رسو) صاغنده (ل الله)

فطری ۲۵

— ۲۰۰ —

تاریخ ۶۱۷

۱۹۸ نومرولی سکه نیک طرزنده در. انجق تصویرک صول الی
کوکسند و صاغ الی دیزنده اولوب قباچ یوقدر.

محل ضرب و تاریخ شویله در: } صاغده: سنجار سبع
صولده: عشر و ستها

دوره سیله ظہرینک عبارتله ۱۹۹ نومرونک عیندر.

فطری ۲۶

لوحة ۸

﴿ه﴾ المظفر شهاب الدين غازي ﴿ه﴾

۶۲۸ - ۶۴۲

نوع ۱

باقر

﴿مياقارقين﴾

— ۲۰۱ —

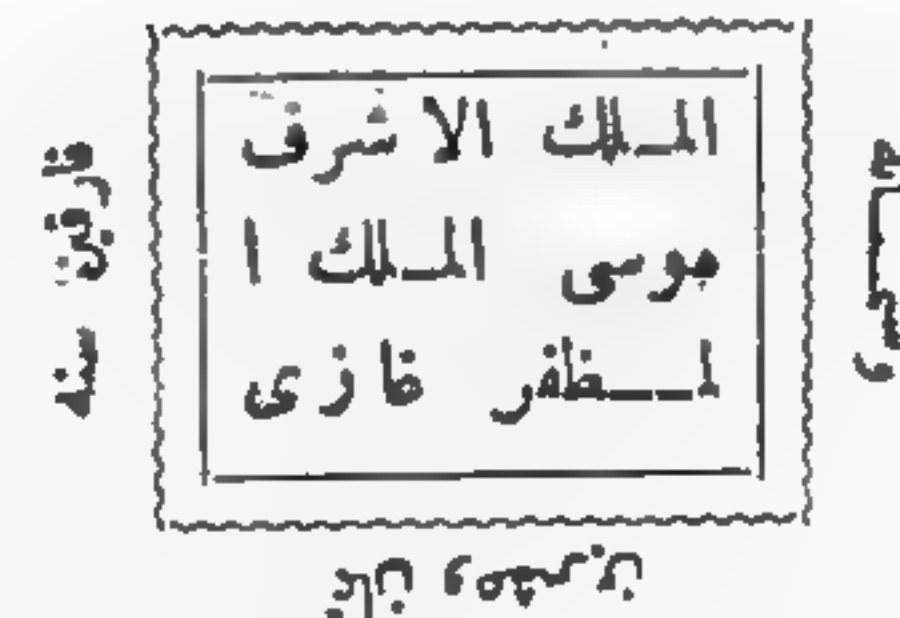
تاریخی ۶۲۸ (نصویرسنز)

لا اله الا الله

وچہری

ضرب میا

ظہری

لوحة ۸

نظری ۳۱

— ۲۰۲ —

بالاده کی ۲۰۱ نومرونک مشاہی اولوب انجق
وجہنک کنارندہ کی عبارہ شویله تقسیم اولمشدر:
لااله الا الله | وحده لا شریک | له محمد | رسول الله
ظہرندہ (ثمان) نک (نونی) یوقدر.

نظری ۲۸

— ۲۰۳ —

۲۰۱ نومرویه مشاہی اولوب فقط کنارندہ کی
عبارہ لر عکسنہ یعنی کلمہ توحید ظہرینہ و محل ضرب
ونارنجی وجہنہ یازلمش و تقسیمانی وخی تبدیل قلممشدر.

نظری ۲۰

— ۲۰۴ —

۲۰۱ نومرونک عیندرد. لکن یازیلری کوفی اولیوب
خط عربی اوله رق نقش ایدلمشدر. کنارلری سیلکدر.

نظری ۲۴

مقدمہ مزودہ بیسان قلندی و جہلہ جزیرہ مابین النہرین بالادندہ
حکومت ایدن ملوک ایویسہ مختلف بلدہ لردہ سکہ ضرب ایتدیرمش
ایسہ لردہ (میاقارقین [۱]) شہری اصلہ مرکز حکومت الخاذا ایلمش

[۱] میاقارقین الیوم دیاربکرہ تابع سلوان قنسانک مقر حکومتیدرد. بورامی
قدیماً جسم و مشہور برشہر ایدی. میاقارقین نامی مسکوکات اوزرندہ مختلف املا
الہ یعنی (مافرقین)، (میاقرقین)، (مافارقین) و (میاقارقین) صورتلرندہ یازلمشدر. الیوم
(مفارقین) یازلمندہ ایسہدہ یاقوت جوئیہ کورہ املائی صحیحی (میاقارقین)
اولوب اسم مرکبدر. معجم البلدانہ ایضاح قلمشدر. جلد ۴ صفحہ ۷۰۳

اولدقلرندن ملك عادلن صكره اورالرده حكمرما اولان ملوكه شعبه ابویه میافارقین دیندیکی کبی اکثری سکلری دخی بلده مذکوره ده ضرب اولمشدر. جزیره بلادنده کسیلان مسکوکات ابویه بنو ارتق و بنو زنگی سکلری مثلاً مصور اولوب فقط انلر کبی مسکوکات خرسینییه تصاویرینه تقلید ایدلماشدر. بونلرده کی رسملر خصوصی بر طرز و انوزجده اولوب احتمالک بالذات کندی تصویرلری و یا خود تخیل بر حکمدار تمثالی اولق اوزره نقش و ترسیم قلمشدر.

مسکوکات مذکوره کذلک مسکوکات ترکمانیه کبی بائر اولوب حجم و قطرلری دخی انلره تقلید ایدلش و بعضاً ایچلرنده تصویر بر سکلر دخی بولنوب بونلرده ترکان سکلرینک رسمسزلری طرزنده ضرب اولمشدر. صلاح الدین ابویینک سکلرنده محل ضربی یازلماش ایسه ده تاریخی میافارقینی ضبط ایلدیکی زمانلردن صکره به تصادف ایلدیکندن واسلافی دخی سکلرینی اکثریتله اکا توفیق ایتدکلرندن مشار الیهک سکلری دخی اوراده ضرب اولمش اولق اقوای ماحوظدر.

مسکوکاتک تاریخلرندن استنباط اولندیقنه کوره معارالیه صلاح الدین یوسف ۵۸۶ سنه لرینه قدر اورالرده بولنوب برادری ملک عادل ایسه ۵۹۱ تاریخنده میافارقین و ۵۹۸ سالنده (حران) ده سکه کسیر مسیله دمشق عودتی تاریخ مذکوردن صکره وقوعبولمشدر.

اصل میافارقین ملوک اولان ملک اوحسد ایله ملک اشرف و ملک فزینک زمان حکومتلرنده برحیات اولان پدر و بعضاً عمیلرله برادرلرینک اسملری سکلرنده ذکر اولمش و بالاده صره سیله کورلیدیکی اوزره مشار الیهک مدت حکومتلری مسکوکاتلری تاریخلرندن اکلاشلیمقده بولمشدر. مؤرخین بونلرک تسلسل و تعاقب حکومتلریله مدت دواملری حقنده برطاقم اختلافنده بولمش ایسه لرده تصحیح روایات ایچون مسکوکات موجوده نك اراه ایلدیکی حقیقتدن ده ایاو ماخذ اوله من.

— علاوه —

— ملوک ارتقیه دن —

— فخر الدین قرا ارسلان —

صحیفه ۶ — نوع ۴ — نومرو ۶ (ب)

باقر

محل ضربی یوقدره. تاریخی مشکوکدر.

تصویری

تصویری وایکی طرفنده کی عنوانی ۶ نومرونک هیندر.

باشی حذاسته کی حروفات یرینه :

صاغده : — ۷ ۳ (صولده : ۱۳۱۸ رقلری ،

نصورت صول طرفنده و بیجاغی اتصا لنده درونی چمچکی مدور برلوحه منقوشدر.

ظہری

مذکور ۶ نومرولی سکه نك حاوی اولدینی عینی عبارتیه شاملدر .

(دلیلیکی)

فطری ۲۸

داشبو سکه نك وجهنده کی رقلر صاحب نك مدت حکومه کی سنه لرینه توافقی ایتماکله سبب تحریری اکلاشله میور .

ناصر الدین محمود

صحیفہ ۱۳ - نوع ۲ (۱) - نومبر ۱۶ (ب)

آمد

باقر

تاریخی ۶۱۴

دورہ سندھ: نقطہ لی دائرہ ایچندہ: جفتہ باشلی قرہ قوش رسمی، ایکی طرفندہ کی قنادارینک جہت علیاری برر کوچک و یارم انسان چہرہ سندن ترکیب اولغشدر.

دورہ سندھ: الملك الصالح ناصر الدنيا والدين محمد بن محمد بن ارتق

ظہری

الامام الکنا السلطان الغا لب عز الدنيا والد بن کیکاو بن کیخسرو بن قلیچ ارسلان

فطری ۳۰

فخر الدین قرا ارسلان

صحیفہ ۳ - نوع ۱ (ب) - نومبر ۲ (ب)

باقر

مل ضربی بوقدرہ تاریخی ۵۹۹

دہری

صقالی بر حکمدار تصویر (بوست) [ہزاستین سکھ لری قلیبندہ درہ]

ظہری اورتہدہ: براز صولہ بتوجہ صقالیز برالسان تصویر (بوست)

دورہ سندھ: الملك العادل فخر الدين قرا ارسلان بن داود بن ارتق.

فطری ۲۷

— ﴿حسام الدین یولق ارسلان﴾ —

صحیفه ۴۳ — نوع ۵ — نومرو ۵۹ (ب)

باقر

محل ضربی یوقده تاریخ ۵۹۶

دجهری تصویر ۵۹ نومرویه مشابه اولوب دیزلری التده
بر نقش عربی واردن.

ظہری برداثره ایچنده :

الناس

لدين الله

امير المؤمنين

دوره سنده (داخلاً) : الملك الا فضل على والملك الظاهر

غازی [بن] الملك الناصر يوسف

(خارجاً) : حسام الدین یولق ارسلان ملك ديار

بكر بن ايل غازی بن ارتق ضرب

سنه ست تسعين خاه.

ظہری ۳۲

— نومرو ۵۹ (ج) —

دجهری بالاده کی ۵۹ (ب) نومرونک عیندر .

ظہری برداثره ایچنده :

الله

الامام النسا

صر لدين

امير المؤمنين

دوره لری بالاده کی سکدنک عینی اولوب (الظاهر غازی) دن

سکره نقصان اولان (بن) کله سی بونده محردور .

(دبکلی) ظہری ۳۴

— اتابکان موصلدن —

— نور الدین ارسلان شاه اول —

صحیفه ۹۵ — نوع ۱ — نومرو ۱۳۱ (ب)

الموصل

التون

تاریخی ۶۰۷

دوره: اورته ده: الاطام

لا اله الا الله

وحدده لاشريكه

الناصر لدين الله

امير المؤمنين

دوره سنده (داخلًا): بسم الله [ضرب هذا الدينار] بالموصل

سنة سبع وستمائة

(خارجًا): لله الامر (الح) بنصر الله

ظهر قطعه الى دائره ايجلده: بن مودود

محمد رسول الله

صلى الله عليه

نور الدنيا والدين

اتابك ارسلان شاه

دوره سنده: محمد رسول الله ارسله بالهدى (الح)

(ينك) التون، وزني ۱ م ۱۳ ط ۲۹ فطري

— — —

— ناصر الدين محمود —

صحیفه ۹۸ — نوع ۱ — نومرو ۱۳۵ (ب)

الموصل

التون

تاریخی ۶۳۱

۱۳۵ نومرونك عینی اولوب وجهنك اورته سنده كذلك (المسة صرب الله)

يازيلي اولديني كبي صافنده (الملك الكامل) وصولده (الملك الاشرف)

محرر در: تاريخي (سنة احد وثلاثين وستمائة) .

(ينك) التون، وزني ۱ م ۴ ط ۲۷ فطري

— اتابكان سنجاردن —

— قطب الدين محمد —

صحیفه ۱۲۶ — نوع ۱ — نومرو ۱۷۰ (ب)

سنجار

باقر

تاریخی ۵۹۹

۱۶۹ نومرونك عینی اولوب تاريخي شويده در:

(ضرب بسنجار سنة تسع و تسعين و خمسمائة .

فطري ۲۷

صحیفہ ۱۲۶ - نومبر ۱۷۰۰ (هج)

نوع ۲

سنگار

باقر

تاریخی ۶۰۱

دہری اورتہدہ: صاغ طرفہ منوجہ اوموز لرینہ
قدر بر انسان تصویری (ہوست)
[روم مسکوکاتی تقلیدندہ و باشندہی
سربوش (بالاس) طررندہ درہ]

اطرافندہ: الملك المنصور قطب الد محمد بن زنگی . . عهد سنجایا
تصویرک برونی حذاستندہ: شاه نوح

ظہری

سنہ احد

الامام الناصر
محمد بن محمد امیر
المؤمنین الملك
العاقل سيف الله
بن ابوبکر بن ابی

۳۳

ظہری ۲۸

اتابک اربل -

مظفر الدین کوکبری

صحیفہ ۱۳۸ - نوع ۱ - نومبر ۱۷۹۰ (هج)

اربل

التون

تاریخی ۶۱۸

دہری اورتہدہ:

ابن علی

لا اله الا الله

وحده لا شریک له

الناصر لدین الله

امیر المؤمنین

دورہ سندہ (داخلاً: بسم الله ضرب هذا الدينار بابل سنہ

ثمان عشره وستمائة.

(خارجاً: لله الامر (الح) بنصر الله

ظہری ایکی دائرہ ایچندہ:

الکامل

محمد رسول الله

صلى الله عليه

وسام فداک

الامرا کوکبری

دورہ سندہ: محمد رسول الله ارسله بالهدی (الح)

(بیتل) التون، وزی ۱ م قطری ۲۸

— تصحيح سهو و نقصان —

صيفه	نومروى سكه نك	مورد داخليه سنده:	(والظاهر بن) يرينه
۴۵	۶۲	نومروى سكه نك	(والظاهر بن) يرينه
۶۰	۸۹	نومروى سكه طقوزنجى نوعدده (۹۰)	سكزنجى نوعدده (۸۹)
۶۱	۹۰	نومروى سكه طقوزنجى نوعدده (۸۹)	سكزنجى نوعدده (۹۰)
۶۲	۹۱ و ۹۲	نومروى سكه لوده (لوحه ۳) يرينه (لوحه ۴) اوله جق.	نومروى سكه لوده (لوحه ۳) يرينه (لوحه ۴) اوله جق.
۶۹	۱۰۲	نومروى سكه نك (تاريخى ۶۸۴) يرينه (تاريخى ۶۴۸)	نومروى سكه نك (تاريخى ۶۸۴) يرينه (تاريخى ۶۴۸)
۷۹	۲	نومروى سكه نك (نوع ۳) اوله جق.	نومروى سكه نك (نوع ۳) اوله جق.
۹۴	۱۳۰	نومروى سكه نك (عده الدنيا) يرينه (عده الدنيا) اوله جق.	نومروى سكه نك (عده الدنيا) يرينه (عده الدنيا) اوله جق.
۹۸	۱۳۵	نومروى سكه نك (اورتوده كي) كلسندن سكره (عباره ده الناصر لدين الله يرينه المستعصر بالله و) جله نى	نومروى سكه نك (اورتوده كي) كلسندن سكره (عباره ده الناصر لدين الله يرينه المستعصر بالله و) جله نى
۱۰۰	۱۳۷ و ۱۳۸	نومروى سكه نك (لوحه ۵) يرينه (لوحه ۶) اوله جق.	نومروى سكه نك (لوحه ۵) يرينه (لوحه ۶) اوله جق.
۱۰۶	۱۴۴	نومروى سكه نك ظهري [دوره سنده: محمد رسول الله	نومروى سكه نك ظهري [دوره سنده: محمد رسول الله
۱۲۴	۱۶۴	نومروى سكه نك ظهري [دوره سنده: محمد رسول الله	نومروى سكه نك ظهري [دوره سنده: محمد رسول الله
۱۵۶	۲۰۱	نومروى سكه نك (تاريخى ۶۱۸) و ظهري (عشرين)	نومروى سكه نك (تاريخى ۶۱۸) و ظهري (عشرين)

۱ فهرست تواريخ مسكوكات

صيفه	نومروى سكه	ملوك	اسماء حكومت	دارالضرب	نوع	سنة ضرب
۸۷	۱۱۷	مودود	بنى زكى، اتابك موصل	—	باقر	۵۵۵
۸۸	۱۱۸	"	"	—	"	۵۵۶
۳	۱-۲	فرا ارسلان	بنى ارتق، سكنايه	—	"	۵۵۶
۸۸	۱۱۹	مودود	بنى زكى، اتابك موصل	—	"	۵۵۷
۲۹	۳۴	الي	ارتق، ايلغازيه	—	"	۵۵۸
۱۶۱	۲ (ب)	فرا ارسلان	سكنايه	—	"	۵۵۹
۴	۳-۴	"	"	—	"	۵۶۰
۸۹	۱۲۰	غازى ثانی	بنى زكى، اتابك موصل	—	"	۵۶۶
۹۰	۱۲۱	"	"	—	"	۵۶۷
۹۰	۱۲۲	"	"	—	"	۵۶۹
۹۰	۱۲۳	"	"	—	"	۵۷۰
۷	۷	محمد	ارتق، سكنايه	—	"	۵۷۱
۹۱-۲	۱۲۴-۸	غازى ثانی	بنى زكى، اتابك موصل	بالجزيره	"	۵۷۵
۸	۸-۹	محمد	ارتق، سكنايه	—	"	۵۷۶
۱۲۳	۱۶۳	زكى	بنى زكى، اتابك سنجار	—	"	۵۷۶
۱۲۳	۱۶۴	"	"	—	"	۵۷۷
۱۲۴	۱۶۵	"	"	بسنجار	"	۵۷۷
۳۴-۵	۴۳-۴	ايلغازى ثانی	ارتق، ايلغازيه	—	"	۵۷۷
۹۳	۱۲۹	مسعود اول	بنى زكى، اتابك موصل	بالجزيره	"	۵۷۷
۳۵	۴۵	ايلغازى ثانی	ارتق، ايلغازيه	—	"	۵۷۹
۹	۱۰	سكنا ثانی	سكنايه	بالحصن	"	۵۸۱
۳۹-۴۰	۵۳-۴	بولق ارسلان	ايلغازيه	—	"	۵۸۱
۴۰	۵۵	"	"	—	"	۵۸۴
۱۰	۱۱-۲	سكنا ثانی	سكنايه	—	"	۵۸۴
۱۳۰	۱۷۱-۲	سجهر شاه	بنى زكى، اتابك جزيره	—	"	۵۸۴
۹۴	۱۳۰	مسعود اول	بنى زكى، اتابك موصل	بالموصل	"	۵۸۵
۱۴۷	۱۸۸-۹	صلاح الدين	ابوبى	—	"	۵۸۶
۱۴۸	۱۹۰	"	"	—	"	۵۸۶
۴۱	۵۶	بولق ارسلان	ارتق، ايلغازيه	—	"	۵۸۷
۴۲	۵۷-۸	"	"	—	"	۵۸۹
۲۱	۲۳	ابوبكر اول	خرابوت	—	"	۵۹۰

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	اسم حکومت	ملوك	سكه نومروسی	مجمعه
۵۹۰	باقر	باریل	اتابک ارسلان	کوکبری	۱۷۹-۸۱	۱۳۸-۹
۵۹۱	»	بماقرقین	ابوبی	العاذل	۱۹۱-۲	۱۴۹-۵۰
۵۹۴	»	»	ارتق، سکمانیه	سکمان ثانی	۱۳	۱۱
۵۹۴	»	نصیبین	زنگی، اتابک موصل	ارسلان شاه	۱۳۱	۹۵
۵۹۶	»	»	ارتق، ایلغازیه	یولق ارسلان	۵۹ (ب) (ج)	۱۶۲-۳
۵۹۶	»	»	»	»	۶۰-۱	۴۴
۵۹۶	»	بسنجار	زنگی، اتابک سنجار	محمد	۱۶۶-۷	۱۲۵
۵۹۷	»	»	»	»	۱۶۸	۱۲۶
۵۹۷	»	»	ارتق، ایلغازیه	یولق ارسلان	۶۲	۴۵
۵۹۸	»	»	»	»	۶۳	۴۶
۵۹۸	»	بسنجار	زنگی، اتابک سنجار	محمد	۱۶۹-۷۰	۱۲۶
۵۹۸	»	بصران	ابوبی	العاذل	۱۹۳	۱۵۱
۵۹۹	»	بسنجار	زنگی، اتابک سنجار	محمد	۱۷۰ (ب)	۱۶۵
۵۹۹	»	»	ارتق، ایلغازیه	یولق ارسلان	۶۴-۵	۴۷
۵۹۹	»	بماردین	»	»	۶۶-۸	۴۸-۹
۵۹۹	»	»	»	»	۶۹-۷۳	۵۰-۲
۶۰۰	»	بالجزیره	زنگی، اتابک جزیره	سنجر شاه	۱۷۳	۱۳۱
۶۰۱	»	بسنجار	»	محمد	۱۷۰ (ج)	۱۶۶
۶۰۵	»	»	ابوبی	الواجد	۱۹۴	۱۵۲
۶۰۶	»	بالجزیره	زنگی، اتابک جزیره	محمد	۱۷۴	۱۳۲
۶۰۶	»	بماردین	ارتق، ایلغازیه	ارتق ارسلان	۷۴-۷	۵۳-۴
۶۰۷	التون	بالموصل	زنگی، اتابک موصل	ارسلان شاه	۱۳۱ (۱)	۱۶۴
۶۰۷	باقر	»	»	مسعود ثانی	۱۳۲	۹۶
۶۰۹	»	باریل	اتابک ارسلان	کوکبری	۱۸۲	۱۳۹
۶۱۰	»	بالحصن	ارتق، سکمانیه	محمد	۱۴-۶	۱۲-۳
۶۱۰	»	»	فروع اتابکيه	نصرة الدين	۱۸۵-۷	۱۴۳-۴
۶۱۱	»	»	ارتق، ایلغازیه	ارتق ارسلان	۷۸-۸۱	۵۵-۶
۶۱۲	»	مافارقین	ابوبی	الاشرف	۱۹۵	۱۵۳
۶۱۲	»	»	»	»	۱۹۶-۷	۱۵۴
۶۱۴	»	بامد	ارتق، سکمانیه	محمد	۱۶ (ب)	۱۶۰
۶۱۵	»	بسنجار	»	»	۱۷-۸	۱۳-۴
۶۱۵	»	»	ابوبی	الاشرف	۱۹۸-۹	۱۵۴-۵
۶۱۷	»	»	»	»	۲۰۰	۱۵۵
۶۱۷	»	بامد	ارتق، سکمانیه	محمد	۱۹	۱۴
۶۱۸	»	بالجزیره	زنگی، اتابک جزیره	»	۱۷۶	۱۳۳
۶۱۸	التون	باریل	اتابک ارسلان	کوکبری	۱۷۹ (۱)	۱۶۷
۶۱۸	باقر	مافارقین	ابوبی	المظفر غازي	۲۰۱-۴	۱۵۶-۷

سنة ضرب	نوع	دار الضرب	اسم حکومت	ملوك	سكه نومروسی	مجمعه
۶۲۰	باقر	»	ارتق، ایلغازیه	ارتق ارسلان	۸۲-۳	۵۷
۶۲۰	»	»	»	»	۸۵-۸	۵۹-۶۰
۶۲۰	»	»	»	»	۹۰	۶۱ (سرو)
۶۲۰	التون	بالموصل	زنگی، اتابک موصل	محمد	۱۲۳	۱۷
۶۲۰	باقر	»	»	»	۱۳۶	۹۹
۶۲۰	»	»	»	»	۱۳۷	۱۰۰
۶۲۱	التون	بالموصل	»	»	۱۳۴	۹۸
۶۲۱	باقر	بامد	ارتق، سکمانیه	مودود	۲۰-۲	۱۵-۶
۶۲۳	»	»	ایلغازیه	ارتق ارسلان	۸۹	۶۰ (سرو)
۶۲۵	کوش	بد نيسر	»	»	۹۱	۶۲
۶۲۷	باقر	بالموصل	زنگی، اتابک موصل	محمد	۱۳۸-۹	۱۰۱
۶۲۸	کوش	بکيف	ارتق، ایلغازیه	ارتق ارسلان	۹۲	۶۳
۶۲۸	باقر	»	»	»	۹۵-۸	۶۵-۶
۶۲۹	التون	بالموصل	زنگی، اتابک موصل	محمد	۱۳۵	۹۸
۶۳۱	»	»	»	»	۱۳۵ (ب)	۱۶۵
۶۳۱	کوش	بکيف	ارتق، ایلغازیه	ارتق ارسلان	۹۳-۴	۶۴
۶۳۱	باقر	بالموصل	اتابک موصل	اولو	۱۴۶-۵۰	۱۰۷-۸
۶۳۴	»	بماردین	ارتق، ایلغازیه	ارتق ارسلان	۹۹-۱۰۰	۶۷
۶۳۵	التون	بالموصل	اتابک موصل	اولو	۱۴۰	۱۰۲
۶۳۷	باقر	بماردین	ارتق، ایلغازیه	ارتق ارسلان	۱۰۱	۶۸
۶۳۹	»	بالجزیره	اتابک جزیره	زاهر	۱۷۷-۸	۱۳۴
۶۳۹	التون	بالموصل	اتابک موصل	اولو	۱۴۱	۱۰۳
۶۴۲	»	»	»	»	۱۴۲	۱۰۴
۶۴۶	»	»	»	»	۱۴۴	۱۰۶
۶۴۷	باقر	بالجزیره	»	»	۱۵۱	۱۰۹
۶۴۸	کوش	بماردین	ارتق، ایلغازیه	غازي اول	۱۰۲-۳	۶۹-۷۰
۶۴۹	باقر	بالجزیره	اتابک موصل	اولو	۱۵۲	۱۰۹
۶۵۴	التون	بالموصل	»	»	۱۴۵	۱۰۶
۶۵۵	کوش	بماردین	ارتق، ایلغازیه	غازي اول	۱۰۴	۷۰
۶۵۵	باقر	»	»	»	۱۰۶	۷۱
۶۵۶	کوش	»	»	»	۱۰۵	۷۰
۶۵۹	التون	بالموصل	اتابک موصل	اسماعيل	۱۵۴	۱۱۱
۶۹۸	باقر	»	ارتق، ایلغازیه	غازي ثانی	۱۱۲-۳	۷۶
۷۴۰	کوش	بمحسن	»	صالح	۱۱۴	۷۷
۷۴۰	»	مردین	»	»	۱۱۵	۷۸

٢ فهرست دار الضرب

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	اسم حکومت	ملوك	سكه نومروسی	محبفه
اربيل	التون	٦١٨	بكتكين، اتابك اربيل	كوكبرى	١٧٩ (ب)	١٦٦
"	باقر	٥٩٠	"	"	١٨١-١٧٩	١٣٨-٩
"	"	٦٠٩	"	"	١٨٢	١٣٩
"	"	؟	"	"	١٨٣	١٤٠
آمد	باقر	٦١٧	نجى ارتق، سكرانيه	محمود	١٩	١٤
"	"	٦٢١	"	مودود	٢٢-٢٠	١٥-٦
جزيره	باقر	٥٧٥	نجى زنگى، اتابك موصل	غازى ثانی	١٢٤-٨	٩١-٢
"	"	٥٧٧	"	مسعود اول	١٢٩	٩٢
"	"	٦٠٠	زنگى، اتابك جزيره	سبحر شاه	١٧٣	١٣١
"	"	٦٠٦	"	محمود	١٧٤	١٣٢
"	"	؟	"	"	١٧٥	١٣٣
"	"	٦١٨	"	"	١٧٦	١٣٣
"	"	٦٣٩	"	زاهر	١٧٧-٨	١٣٤
"	"	٦٤٧	فروع اتابك موصل	لؤلؤ	١٥١	١٠٩
"	"	٦٤٩	"	"	١٥٢	١٠٩
حران	باقر	٥٩٨	ابوبى	العادل	١٩٣	١٥١
حصن كيفا	باقر	٥٨١	ارتق، سكرانيه	سكران ثانی	١٠	٩
"	"	٦١٠	"	محمود	١٤-٦	١٢-٣
"	"	٦١٥	"	"	١٧-٨	١٣-٤
"	كوش	٦٢٨	ارتق، ايلغازيه	ارتق ارسلان	٩٢	٦٣
"	"	٦٣١	"	"	٩٣-٤	٦٤
"	"	٧٤٠	"	صالح	١١٤	٧٧
دمشق	باقر	؟	زنگى، اتابك حلب	اسماعيل	١٦٠-١	١١٨
ديفسر	كوش	٦٢٥	ارتق، ايلغازيه	ارتق ارسلان	٩١	٦٢
سنجار	باقر	٩٥-	زنگى، اتابك سنجار	زنگى	١٦٥	١٢٤
"	"	٥٩٦	"	محمود	١٦٦-٧	١٢٥
"	"	٥٩٧	"	"	١٦٨	١٢٦
"	"	٥٩٨	"	"	١٦٩-٧٠	١٢٦
"	"	٥٩٩	"	"	١٧٠ (ب)	١٦٥
"	"	٦٠١	"	"	١٧٠ (ج)	١٦٦
"	"	٦١٥	ابوبى	الاشرف	١٩٨-٩	١٥٤
"	"	٦١٧	"	"	٢٠٠	١٥٥

٣ فهرست دار الضرب

دار الضرب	نوع	سنة ضرب	اسم حکومت	ملوك	سكه نومروسی	محبفه
ماردين	باقر	٥٩٩	ارتق، ايلغازيه	ارتق ارسلان	٦٦-٨	٤٨-٩
"	"	٥٩٩	"	"	٦٩-٧٣	٥٠-٢
"	"	٦٠٦	"	"	٧٤-٧	٥٣-٤
"	"	٦٣٤	"	"	٩٩-١٠٠	٦٧
"	"	٦٣٧	"	"	١٠١	٦٨
"	كوش	٦٤٨	"	غازى اول	١٠٢-٣	٦٩-٢٠
"	"	٦٥٥	"	"	١٠٤	٧٠
"	"	٦٥٦	"	"	١٠٥	٧٠
"	باقر	٦٥٥	"	"	١٠٦	٧١
"	"	؟	"	"	١٠٧-٨	٧٢
"	كوش	؟-٧	"	صالح	١١٥	٧٨
موصل	باقر	٥٨٥	زنگى، اتابك موصل	مسعود اول	١٣٠	٩٤
"	التون	٦٠٧	"	ارسلان شاه	١٣١ (١)	١٦٤
"	باقر	٦٠٧	"	مسعود ثانی	١٣٢	٩٦
"	التون	٦٢٠	"	محمود	١٣٣	٩٧
"	"	٦٢١	"	"	١٣٤	٩٨
"	"	٦٢٩	"	"	١٣٥	٩٨
"	"	٦٣١	"	"	١٣٥ (ب)	١٦٥
"	باقر	٦٢٠	"	"	١٣٦	٩٩
"	"	٦٢٧	"	"	١٣٨-٩	١٠١
"	التون	٦٣٥	فروع اتابك موصل	لؤلؤ	١٤٠	١٠٢
"	"	٦٣٩	"	"	١٤١	١٠٣
"	"	٦٤٢	"	"	١٤٢	١٠٤
"	"	؟	"	"	١٤٣	١٠٥
"	"	٦٤٦	"	"	١٤٤	١٠٦
"	"	٦٥٤	"	"	١٤٥	١٠٦
"	باقر	٦٣١	"	"	١٤٦-٥٠	١٠٧-٨
"	التون	٦٥٩	"	اسماعيل	١٥٤	١١١
مبارقين	باقر	٥٩١	ابوبى	العادل	١٩١	١٤٩
"	"	٥٩١	"	"	١٩٢	١٥٠
"	"	٦١٢	"	الاشرف	١٩٥	١٥٣
"	"	٦١٨	"	المظفر	٢٠١-٤	١٥٦-٧
نصيبين	باقر	٥٩٤	زنگى، اتابك موصل	ارسلان شاه	١٣١	٩٥

۳ دارالضربلری مندرج اولیان مسکوکات

اسامی حکومت	ملوک	سکه نومروسی	صیغه
بخی ارتق، سکمانیه	قرا ارسلان	۱-۴	۳-۴
"	"	۲ (ب)	۱۶۱
"	محمد	۷-۹	۷
"	سکمان ثانی	۱۱-۳	۱۰-۱۱
"	ابو بکر	۲۳-۴	۲۱-۲۲
"	ایلی	۳۴	۲۹
"	ایلغازی ثانی	۴۳-۵	۳۴-۳۵
"	بولق ارسلان	۵۳-۶۲	۳۹-۴۵
"	"	۵۹ (ب) (ج)	۱۶۱-۲
"	اراتق ارسلان	۶۳-۵	۴۶-۷
"	"	۷۸-۹۰	۵۵-۶۱
"	"	۹۵-۸	۶۵-۶
"	غازی ثانی	۱۱۲-۳	۷۶
"	مودود	۱۱۷-۹	۸۷-۸
"	غازی ثانی	۱۲۰-۳	۸۹-۹۰
"	سجری شاه	۱۷۱-۲	۱۳۰
"	صلاح الدین	۱۸۸-۹۰	۱۴۷-۸
"	الواحد	۹۴	۱۵۲

۴ تاریخ ودارالضربلری اولیان مسکوکات

اسامی حکومت	ملوک	سکه نومروسی	صیغه
بخی ارتق، سکمانیه	قرا ارسلان	۵-۶	۵-۶
"	"	۶ (ب)	۱۵۹
"	تیمور طاش	۲۵-۲۶	۲۵
"	ایلی	۲۷-۳۳	۲۶-۲۹
"	"	۳۵-۳۸	۳۰-۳۱
"	ایلغازی ثانی	۳۹-۴۲	۳۲-۳۳
"	بولق ارسلان	۴۶-۵۲	۳۶-۸
"	کوکبری	۱۸۴	۱۴۰

ه مسكوكاتده مندرج آيات كريمه وتوحيد وتصليه

بسم الله الرحمن الرحيم .

بسم الله على اسم الله .

محمد رسول الله . ارسله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله
ولو كره المشركون .

لله الامر من قبل ومن بعد ويومئذ يفرح المؤمنون .

لله الامر من قبل ومن بعد ويومئذ يفرح المؤمنون بنصر الله .

لا اله الا الله محمد رسول الله .

لا اله الا الله محمد رسول الله وحده .

لا اله الا الله محمد رسول الله وحده لا شريكه .

لا اله الا الله وحده لا شريكه محمد رسول الله .

لا اله الا الله وحده لا شريكه محمد رسول الله صل .

لا اله الا الله وحده لا شريكه .

لا اله الا الله .

لا اله الا الله محمد رسول الله صلى الله عليه .

محمد رسول الله صلى الله عليه .

محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم

محمد رسول الله .

ابوبكر، عمر، عثمان، علي .

خلد الله ملكه . العمر الناصر، العز دائم . . .

في دولة السلطان . . . هذا الدرهم ملعون من يهره .

٦ القاب وعنوان

— بنى ارتق —

(طبقة سكمانيه)

فخر الدين قرا ارسلان الملك العالم العادل

الملك العادل

ملك الامرا

معين، امير المؤمنين

نور الدين محمد ملك الامرا

نصير، امير المؤمنين

سكمان ثاني الملك المسعود

الملك العادل

معين

ناصر الدين محمود الملك الصالح

ركن الدين مودود الملك المسعود

(اراقه خربت)

عبد الدين ابوبكر ملك الامرا

(طبقة ايلغازيه)

حسام الدين تيمور طاش الملك العالم العادل

نجم الدين الي ابو المظفر

الملك العالم العادل

ملك الامرا

ملك ديار بكر

ايلغازي ثاني مولانا الملك العالم العادل

ملك الامرا

شاه ديار بكر

يولق ارسلان ملك ديار بكر

ارتق ارسلان الملك المنصور

ناصر الدنيا والدين

الملك العالم العادل

ملك ديار بكر

غازي اول الملك السعيد

قرا ارسلان الملك المظفر

غازي ثاني الملك المنصور

السلطان الاعظم

ظلي الله في العالم

ابن الفتح

شمس الدين صالح السلطان . .

— بني زنكي —

(اتابكان مؤصل)

قطب الدين مودود الملك العادل العالم

ملك امراء الشرق والغرب

طغرل بكين

اتابك

غازي ثاني الملك العادل العالم

ملك امراء الشرق والغرب

ملك الامرا

طغرل بكين

اتابك

مسعود اول من الدنيا والدين

ارسلان شاه اول الملك العادل

نور الدنيا والدين

اتابك

مسعود ثاني من الدنيا والدين

اتابك

محمود ناصر الدنيا والدين

اتابك

بدر الدين لؤلؤ الملك الرحيم

بدر الدنيا والدين

اتابك

المعظم

خداوند عالم

بادشاه روى [زمين]

اسماعيل الملك الصالح

ركن الدنيا والدين

(اتابكان حلب)

نور الدين محمود الملك العادل

اسماعيل الملك الصالح

ملك المظفر

(اتابكان سنجار)

عماد الدين زنكي الملك العالم العادل

عماد الدنيا والدين

اتابك

قطب الدين محمد الملك المنصور

قطب الدنيا والدين

(انابکان جزیره)

سنجر شاه الملك المظفر

الناصری

محمود الملك المعظم

الناصری

(انابکان اربک)

کوکبری مظفر الدنيا والدين

ملك الامرا

(فروع اتابکيه)

نصرة الدين محمود ملك الامرا

۷ فهرست انواع تصاویر

— ساسانیان مسکوکاتی تقلیدی —

(بنی ارتق) سکمان ثانی ۹

— سلقیان مسکوکاتی تقلیدی —

(بنی ارتق) تیمور طاش ۲۵ (نجم الدين الی ۲۶)

(بنی زنگی) مسعود ثانی ۹۶ (محمود ۱۰۰) (اؤلؤ ۱۰۷)

— رومن مسکوکاتی تقلیدی —

(بنی ارتق) فخر الدين قرا ارسلان ۵ (سکمان ثانی ۱۰) (بولق)

ارسلان ۳۶، ۴۱ ارتق ارسلان ۵۹.

— رومن و بیزانتین سکملریله مشترک —

(بنی ارتق) بولق ارسلان ۳۷

— یونان مسکوکاتی تقلیدی —

(بنی ارتق) ابو بکر ۲۱، ۲۲ (نجم الدين الی ۲۸) (ایلغازی ثانی)

۳۲ (ارتق ارسلان ۶۷)

(بنی زنگی) غازی ثانی ۹۱ (مسعود اول ۹۳) (محمد ۱۲۵)

۱۶۵، ۱۶۶

— بیزانتین مسکوکاتی تقلیدی —

(بنی ارتق) فخر الدین قرا ارسلان ۳، ۶، ۱۵۹، ۱۶۱ (سکمان)
ثانی ۱۱ (نجم الدین الی ۲۹، ۳۰ (ایلغازی ثانی ۳۴ (یولق ارسلان
۳۹ (ارتق ارسلان ۴۶، ۵۵، ۵۷.
(بنی زنگی) ارسلانشاه ۹۵.

— طرز خصوصی —

(بنی ارتق) فخر الدین قرا ارسلان ۴ (محمد ۷، ۸ (محمد ۱۲، ۱۳،
۱۴، ۱۶ (مودود ۱۵ (یولق ارسلان ۴۳، ۱۶۲ (ارتق ارسلان
۴۸، ۵۰، ۵۳، ۶۰، ۶۵، ۶۸ (غازی ثانی ۷۶.
(بنی زنگی) مودود ۸۸ (غازی ثانی ۸۹ (مسعود اول ۹۴ (محمد ۹۹،
۱۰۱ (عماد الدین زنگی ۱۲۴ (سنجر شاه ۱۳۰ (محمد ۱۳۲
(کوکبری ۱۳۸، ۱۴۰.
(ایوبی) صلاح الدین ۱۴۷، ۱۴۸ (طادل ۱۴۹، ۱۵۰ (اوحده ۱۵۲
(اشرف ۱۵۳، ۱۵۴.

د اشبو فهرسته محرر اولان ارقام مسکوکاتلی بولندینی صحیفه لری
رقلمیدر.

— اشارات مخصوصه —

ط | ا ح د

۷- ۱۶ | ۱۸ ۱۳

∇

* ∇ *

|| ∇ ||

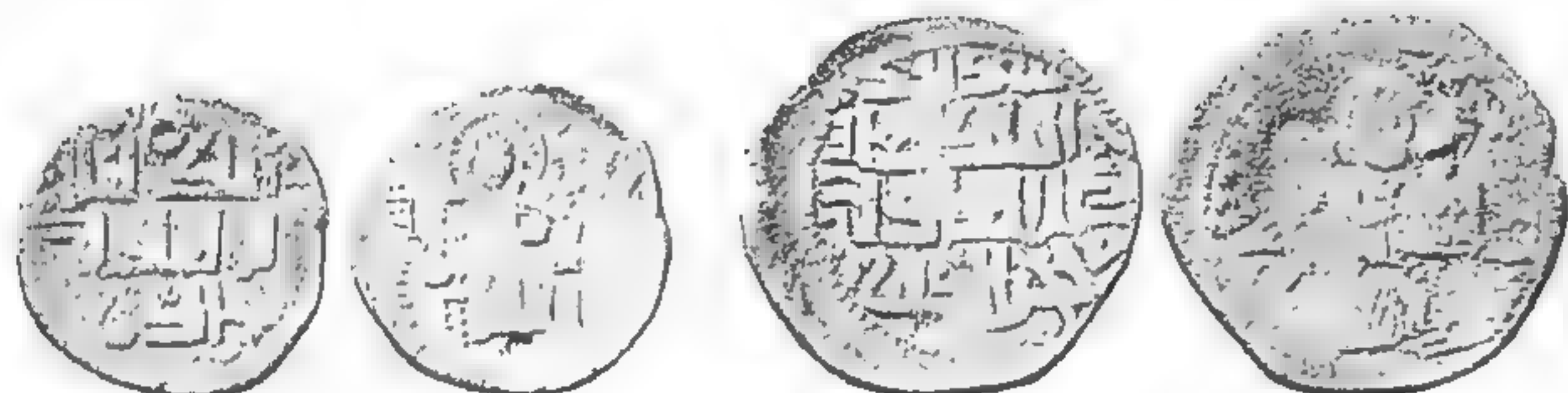
∞

∞

∞

3. ٣ 1. ١

6. ٦ 5. ٥

8. ٨ 7. ٧

12. ١٢ 10. ١٠

16. ١٦ 13. ١٣

53. ٥٢

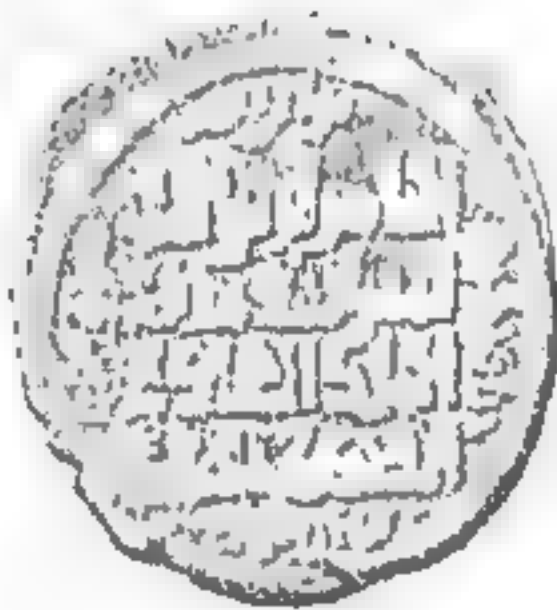
57. ٥٧

47. ٤٧

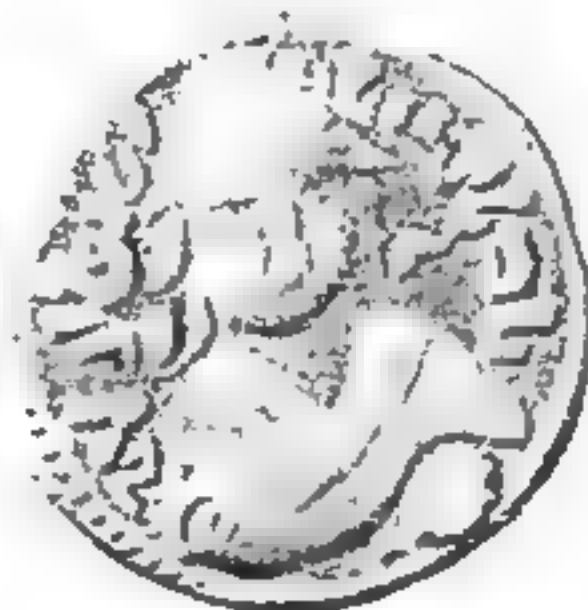
61. ٦١

68. ٦٨

64. ٦٤

79. ٧٩

75. ٧٥

79. ٧٩

92. ٩٢

85. ٨٥

91. ٩١

95. ٩٥

102. ١٠٢

100. ١٠٠

101. ١٠١

106. ١٠٦

109. ١٠٩

112. ١١٢

114. ١١٤

121. ١٢١

118. ١١٨

124. ١٢٤

132. ١٣٢

130. ١٣٠

136. ١٣٦

134. ١٣٤

131. ١٣١

139. ١٣٩

137. ١٣٧

146. ١٤٦

141. ١٤١

154. ١٥٤

151. ١٥١

159. ١٥٩

155. ١٥٥

164. ١٦٤

160. ١٦٠

188. ١٨٨

193. ١٩٣

192. ١٩٢

191. ١٩١

194. ١٩٤

200. ٢٠٠

201. ٢٠١

196. ١٩٦

موزة هم يون

مكتبة جامعة القاهرة